

Özel Rapor

SURİYELİ SIĞINMACILAR ve TÜRKİYE ETKİLERİ ÇALIŞTAYI

Nisan 2019

www.21yyte.org

İÇİNDEKİLER

- 5 NİLGÜN SARYAL
- 17 YİĞİT KARAKIŞ
- 27 ERMAN DİNÇEL
- 42 CAHİT ARMAĞAN DİLEK
- 59 MUSTAFA ŞÜKRÜOĞLU
- 70 İŞİNER HAMŞİOĞLU

KÜNYE
NİSAN 2019

HAZIRLAYANLAR

GRAFİK TASARIM
NURULLAH ARI

I. OTURUM

Başkan CAHİT ARMAĞAN DİLEK:

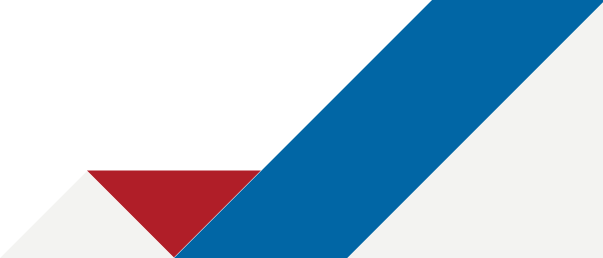
21.Yüzyıl Türkiye Enstitüsü Başkanı, siz değerli konukları bugün Türkiye için önemli bir konu olan Suriyeli sığınmacılara ilişkin bir çalıştay maksadıyla buraya davet ettik. Katılımlarınız için teşekkür ediyoruz öncelikle.

2011 yılında başlayan Suriye iç savaşı sonucunda, ülkemize resmi rakamlara göre 3 milyon 622 bin 366 Suriyeli sığınmacı gelmiştir. Yanlış dış politika kararları neticesinde Suriye iç savaşından en çok etkilenen ülke Suriye'den sonra Türkiye olmuştur ve Türkiye Suriyelilerin demografik istilasıyla karşı karşıya kalmıştır. Bu istila sonucunda Suriyeli sığınmacıların neden olduğu toplumsal olaylar ve demografik baskı sebebiyle sınır şehirlerimizde sosyal politikalar iflas etmiştir. Suriyeli Sığınmacıların Nüfus artış hızı göz önüne alındığında 2040 yılında her 13 kişiden birinin Suriyeli sığınmacı olacağı öngörülmektedir.

İşte 21. Yüzyıl Türkiye'si olarak bu tehditlere karşı kamuoyunun dikkatini çekmek ve bilgileri paylaşmak üzere bu çalıştay düzenlemiş bulunmaktayız. Çalıştayımızın programı yansıda görülmektedir. 6 adet seçilmiş konuda kısa sunumlar yapılarak sunumlar sonrasında 30-40 dakika arası tartışma periyodu icra edilecektir. Ben şimdi programın ilk faaliyeti olarak açılış konuşmasını yapmak üzere Sayın Prof. Dr. Ümit Özdağ'ı kürsüye davet ediyorum.

ÜMİT ÖZDAĞ:

Çok değerli misafirler hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sayın Cahit Armağan Dilek'in de ifade ettiği gibi Türkiye'nin karşı karşıya olduğu en önemli sorun olan Suriyeli sığınmacılar meselesini ele almak amacıyla 21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü bu çalıştay düzenledi. Gerçi Türkiye'de 2011'den bu yana Suriyeli sığınmacılarla ilgili birçok çalıştay yapıldı. Ama bu çalıştayların tamamında aranan soru ve cevap Suriyelilerin nasıl Türkiye'ye entegre olacaklarına dairdi. Bu çalıştay, bütün diğer çalıştaylardan ayrılan ilk çalıştay olma niteliğini taşıyor. Bu çalıştayın amacı Suriyelilerin ülkelerine nasıl döneceklerinin araştırılması olacak son kertede. Suriyeli sığınmacılar Suriye iç savaşının sonunda dünyanın değişik yerlerine dağılırken bir kavimler göçü büyüklüğünde kitle ile Türkiye'ye geldiler. Devletin elindeki rakamlar bazen 3.6 bazen 3.8 kesin rakam olarak açıklanıyor. Bugünlerde 3.6 milyon rakamının daha popüler olduğunu görüyoruz. Ama yine devlet kurumlarıyla yaptığımız gayri resmi görüşmelerde 1,5 milyona yakın da kayıtlı olmayan Suriyelinin olduğundan bahsediliyor. Örnek Bursa, kayıtlara bakarsanız 160 bin olduğu söyleniyor; ama 500 binin üzerinde olduğu Suriye'de kesin bir gerçek. Türkiye'de yine

İstanbul'dan 575 bin rakamıyla karşılaşılıyor ama batı basınında rakamın 750 bine kadar çıktığını görüyoruz. Özetle rakam konusunda bile henüz bir netlik sağlanmış değil. Suriyeli sığınmacıların Türkiye için oluşturduğu tehdidin birçok boyutu var ama en önemli ve ilk ele alınması gereken boyut Türkiye'nin demografik yapısını ve böylece milli kimliğini değiştirecek olması. Çünkü bu bir kavimler göçü niteliği taşıyor. Entegre edilebilir değil ve bundan 20 sene sonra Türkiye'de bir başka millet Anadolu coğrafyası üzerinde Türk milletinin yanında yaşamaya başlayacak eğer geri dönmeleri sağlanmazsa.

Burada ayrıntılı olarak yapılacak sunumlarda bu demografinin nasıl geliştiği gösterilecek ama eğer 3.8 civarından bir çıkış noktası alırsak 7.2 / 7.3 milyona 2040 yılında bu nüfusun ulaşacağı gözüküyor. Tabi eğer şu anda kayıtlarda olmayan nüfusu da dâhil ederseniz karşılaşacağımız nüfus 10 milyonun da üstünde bir nüfus olacak. Bu arada Türk nüfusunun da Suriyeli nüfusundan daha az arttığını biliyoruz, oransal olarak da Türk nüfusu azalma süreci içerisinde olacak. Kilis gibi çocuk sayısının Türk ailelerde de çok olduğu bir kentimizde dahi geçtiğimiz günlerde 1 sene içerisinde Devlet Hastanesinde doğan Suriyeli ve Türk çocuk miktarını 2500 olarak açıkladı Kilis Devlet Hastanesi Başhekimisi. Özetle bu demografik değişim bir de sınır bölgesinde yani Şanlıurfa, Gaziantep, Kilis, Hatay ve oradan içeriye Adana ve Mersin'e ve Mersin üzerinden de Konya'ya uzandığını görüyoruz. Haritada gözünüzün önüne getirin. Türkiye'nin hala bir Hatay sorunu varken ve Türkiye Hatayla ilgili her zaman devlet sistemiği içerisinde bir ayrı düzenleme yapmış iken şimdi bu kırılgan Orta Doğu coğrafyasına sınırdaş olan illerde demografik yapının bu ölçüde değişmesinin Türkiye için hangi jeopolitik sıkıntıları ortaya çıkartacağını sizler derhal takdir edeceksinizdir.

Meselenin bir bu boyutu var, Türkiye'nin demografisini değiştirmesi boyutu. İkincisi, birkaç gün önce İçişleri Bakanı dedi yüzde 65'i Misak-ı Milli sınırları içinden geliyorlar Suriye'den. Doğru! Doğru söylüyor yani Suriye'nin kuzeyinden geliyor nüfusun çoğu ve Suriye'nin kuzeyinden gelen bu nüfus Türkiye'ye aktarılırken Suriye'nin kuzeyinde de Arap etnik duvarının kalkması Türkmen kısmen etnik duvarının kalkmasıyla bir Kürdistan'ın PKK'istana yerleştirilmesi boşaltılan alana daha kolay oluyor. Yani bize kimse PKK'yla biz Suriye'nin kuzeyinde mücadele edeceğiz diye anlatmasın. Aynı zamanda Suriyeli sığınmacıların Türkiye'de kalmasını savunurken bunu yapmak mümkün değil. Bu jeopolitik sıkıntıların yanında yine burada birazdan Türkiye üzerindeki ekonomik etkileri ortaya konulacak.

Son günlerde şu bahane bulunmaya başlandı bahaneymiş gibi "Ya bu Suriyelilere verilen bütün paralar Avrupa Birliği'nden geliyor işte Avrupa Birliği bunları finanse ediyor." Bu doğru değil. Şimdi hiç kimse kimseye yalan söylemesin. Evet Avrupa Birliği'nden 3+3 6 milyar dolarlık ödenek ayrılmış durumda onun da sıkıntıları var; ama Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıklamasına göre Türkiye'nin harcadığı para geçen sene sonu itibariyle 35 milyar dolar. Biz bu rakamı doğru kabul ediyoruz ve hesaplamalarını da yaptık. Eğer geçen sene 35 milyar dolar ise bu sene 40 milyar dolar. Bu nüfusla birey başına yapılan harcama, hepsi resmi rakamlar üzerinden Türkiye Cumhuriyeti'nin bütçesi üzerinden oluşturduğu

bütçe. Bu baskı taşınabilir bir baskı değil. Türkiye %7,5 ile yurt dışından en son 1,5 milyar dolarlık bir borcu bulduğu ortamda böyle bir harcamayı yapamaz, yapmamalıdır, akıllıca değil ve uzun vadede de sürdürülmesi mümkün değil. Tabi bu iki temel jeopolitik ve demografik baskıların dışında halen yaşanmakta olan iş piyasası üzerindeki Suriyeli baskısı meselenin bir başka boyutunu oluşturuyor. Sağlık meseleleri meselenin bir başka boyutunu, artan kriminalite bir başka boyutunu oluşturuyor. Burada rakamların toplumdan açıkça gizlendiğini görüyoruz. Suriyelilerin ne kadar suça karıştıkları bilinçli bir şekilde -iki ilden elimize gelen sağlıklı rakamlara baktığımız zaman- Türk toplumundan gizleniliyor ve manipüle ediliyor.

Özetle bütün bunları tartışmak, bütün bunları bilimsel çerçevelerde ortaya koymak amacıyla bu çalışmayı düzenledik. Bu çalışmaya birçok devlet kurumunu davet ettik. Basına kapalı; ama devlet kurumlarına açık bir çalıştay düzenledik. Burada söylenilen her şey kayıta alınacak ve deşifre edilecek. 21.Yüzyıl Enstitüsü bu çalışmayı düzenlerken temel çıkış noktası Suriyelilere Türkiye’de vatandaşlık değil, Suriye’de vatanlarını nasıl geri verebiliriz sorusuna cevap bulmaktı. Hepinize tekrar bu davetimizi kabul edip katıldığınız için çok teşekkür ediyorum ve sözü Sayın Başkan’a veriyorum. Sayın Başkan buyurun...

Başkan CAHİT ARMAĞAN DİLEK:

Evet şimdi ilk sunumu yapmak üzere Sayın Nilgün Saryal’ı kürsüye davet ediyorum. Konumuz, Suriyeli sığınmacılar ve demografik projeksiyonlar.

NİLGÜN SARYAL:

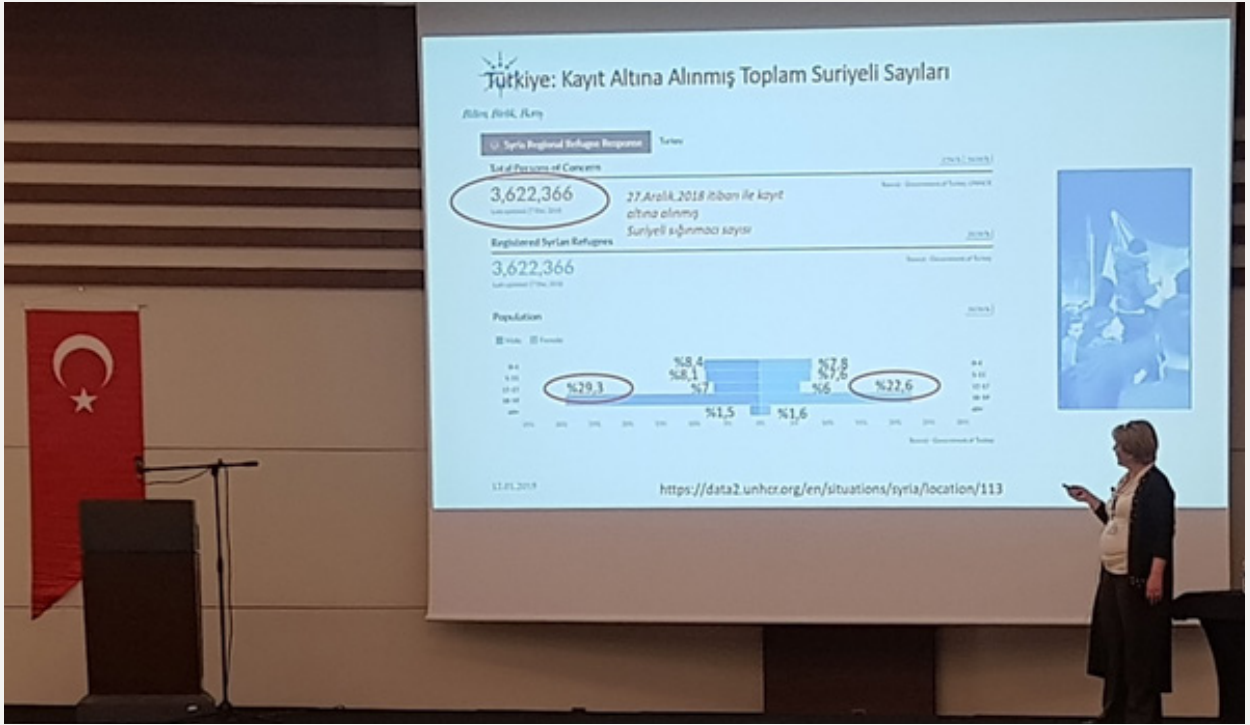
Size Suriyeli sığınmacılar ve demografik projeksiyonlar hakkında bir sunum hazırladık. Gelecek nasıl olacak? Çok sık duyuyorsunuz 2040 yılında “13 kişiden 1’i Suriyeli olacak” Peki bu rakamlar nereden çıktı? O çalışmayı paylaşacağız sizinle. Geçen yıl yaptığımız bir çalışma. Bu yıl mart ayında tekrar yenilenecek.

Önce Suriyeli sığınmacılar hangi ülkelerde ona bakacağız hep beraber. Sonra Türkiye’de kayıt altına alınanları, yaş kırımları, cinsiyetleri nedir, nüfus piramitleri ve artış seviyeleri farklı şehirlerde Türkiye’de ve Türkiye dışındaki Suriyelilerinkini kıyaslayacağız. Sonra 2040 yılına bir projeksiyon yapacağız hep beraber.

Bildiğiniz gibi 2011’de başlayan savaşıla bütün dünyaya Suriyeliler hızla kaçmaya başladılar. Türkiye tabi sınır ülkesi olarak bunlardan ilk karşılayan ülkelerden birisi oldu. Şu anda dünyada durum ne diye bakarsak:

Türkiye’de her gün yaklaşık 750 Suriyeli kayıt altına alınmaya devam ediliyor. Şu anda Türkiye’deki Suriyeli sayısı 3 milyon 622 bin. Bizi Lübnan takip ediyor 2 milyon gitmiş ama 1 milyon kalmış şu anda orada. Lübnan’ı önce 1 milyon 265 bin Suriyeliyi alan fakat geri gönderen şu anda 614 bin belki de daha az Suriyeliye hala ev sahipliği yapan Ürdün takip ediyor. Dördüncüsü de Almanya. 700 bine yakın bir de 200 bin kayıt dışı olduğu söyleniyor gene resmi makamlar tarafından yaklaşık 900 bin Suriyeli sığınmacıyla Almanya takip ediyor bu ülkeleri. Gerisini hiç saymıyorum.

Bu ülkeler dışındakilerin artık yüzdeleri çok düşük. Hiç kayda değer sığınmacı kabul etmiş bir ülke olduğunu bu dört ülke dışında, söyleyemem. Türkiye 3 milyon 600 binle bizim en yakın takipçimizi 3’e katlıyor gördüğünüz gibi.

Şimdi nasıl geldiler ona bakalım; Bu gördüğünüz eğri ilk kayıttan son kayda kadar yani 2019 başına kadar kayıt yapılan tüm Suriyeliler, Göç İdaresi tarafından kayda geçirilenler. İlk kaydı 15.01.2012’te görüyoruz. Biliyorsunuz Nisan 2011’de gelmeye başladı ilk kabileler birkaç yüz kişiydi. 9 bin 500 kişiyi toptan kaydetmişler. Bugün bu sayı 3 milyon 622 bin 366 Suriyeli -2018 yılı sonu itibarıyla-. Ama tabii bu son iki haftada gene kayıt yapıldı. Tabii bu rakamlar 3 bin artmıştır mutlaka, bir de bebekler doğuyor. Epey bir artmıştır.

Bir de burada görmediğimiz 1,5 milyon kayıt altına alınmamış Suriyeli var. Biraz evvel Ümit Hocam da belirttiler bunlar resmi makamlarla yaptığımız görüşmelerde gizlice duyduğumuz rakamlar.

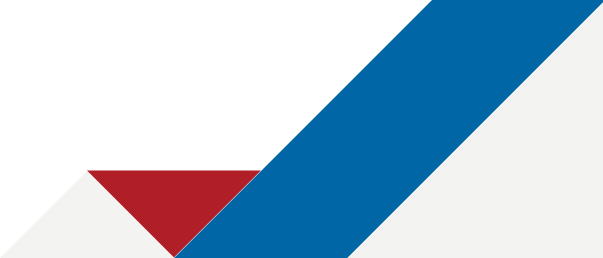
Şu gördüğünüz grafik yukarıdaki o kahverengi inişler çıkışlar o aralıkta kaydı yapılan Suriyeliler. Ekside olanlar kayıttan çıkarılanlar. Birleşmiş Milletlerin veri tabanından indirdik bu rakamları Göç İdaresi’nin değil. Gördüğünüz gibi şurada hafif hafif başlıyor

sonra bir anda 2014 ve 2015 yıllarında çok yüksek sayıda giriş ve çok yüksek sayıda kayıt yapılıyor. Sonra bu gitgide azalıyor derken hatta şurada küçük bir negatife geçiyor bu son yıl 2018 yılını görüyorsunuz ama kayıtlar da devam ediyor. Büyüteç altına aldığımız zaman 2018'i mesela bir haftada 40 bin kişinin kaydedildiği, ne olduğunu anlamadığımız haftalar da var. 40 bin kişi birden kayıt altına alındığına göre demek ki büyük bir katile geldi hala da geliyor. Ama bir de çıkışlar var. Şimdi bu çıkışlar ne diye topladığımız zaman 2011'den bugüne kadar şurada minik minik çıkışları görüyorsunuz yine eksi negatif tarafta. Türkiye'den toplam 150 bin 646 Suriyeli kayıttan düşülmüş. 2018'de ise 73 bin 722 Suriyeli kayıttan çıkartılmış.

Bakanlığın bu ifade ettiği 214 bin 480 bin Suriyeli nereden çıkartılmış bulamadım. Birleşmiş Milletlerin veri tabanında böyle bir veri yok. Herhalde kayıt altına alınmamış Suriyelilerden de 100 bin tanesi geri döndü diye bir yorum yaptık sabah arkadaşlarla. Şimdi Türkiye'deki Suriyelilerin yaş ve cinsiyet kırılımlarına bakalım.

Bu da yine Birleşmiş Milletlerin veri tabanından. Bize bugüne kadar kırılımları vermezlerdi bu yıl ilk defa Göç İdaresi verdi. Diyorlar ki 3 milyon 622 bin 666 kayıtlı sığınmacı var Türkiye'de. Ona göre yardım alırsın, AB desteği. Şurada bunların diyor yüzde 30'u yaklaşık 18 ve 59 yaş arasında erkek, yüzde 22'si de 18-59 yaş arasında kadın. Şimdi bu bize bugüne kadar niye yetmiyordu: bir tek şuna bakabiliyorduk yüzde 8+7 15, yüzde 16'sı da bebek. 0-4 yaş arası bebek. Şurası 4 yaş ekseni burası 18-59 yaş ekseni, bu taraf erkek, bu taraf kadınlar. Bu yıl ilk defa Göç İdaresi bir kırılım yayınladı inşallah Nisan'da size farklı analizler de yapabileceğiz çünkü bu kırılım bizim için çok çok önemliydi Suriyelilerde gerçek doğurganlığı anlayabilmek için. Fakat hala diğer verilere de ihtiyacımız var, henüz yayınlanmadı. Ancak şu analizi yapmaya çalıştım size hemen hızlıca yayınlandığı gibi: bu taraf kızlar pembe, bu taraf erkekler mavi. Şimdi bu bir nüfus piramidi cinsiyet ve yaş kırılımlarını burada görüyorsunuz, sol taraf erkek Suriyeli sığınmacılar, sağ taraf kadın Suriyeli sığınmacılar. Şurası 0 yaş, şurası 90 yaş. Gördüğünüz gibi sıfır yaş da epey kalabalıktır, bütün dünyada öyledir bebekler çok doğar. İnsanlar doğduğu gibi ne yapar? Aynı zamanda da ölmeye başlarlar. Gitgide nüfusumuz azalır. Dolayısıyla doğal bir nüfus piramidi ne olmalı? Şöyle bir çam ağacı gibi düzgün bir nüfus piramidi olmalı ki birileri doğuyor birileri ölüyor ki o ülke de hafif hafif büyüyor. Sabitse de düz olmalı değil mi bu eksen veya küçülüyorsa şöyle olmalı.

Baktığımız zaman burada çok değişik bir durum var bu üçgen nerede bozuluyor? 19-24 yaş aralığındaki özellikle Suriyeli erkekler ve Suriyeli kadınlar en büyük grubu teşkil ediyorlar. 19 ve 24 yaş arası ne demek erkeklerin askerlik çağı yani: Suriyelilerin askerlik çağındaki gençleri en büyük grup. Ben bir Türk vatandaşı olarak derim ki benim çocuklarımın orada ne işi var, bir anne olarak en başta, bunların hepsi buradaysa diye. Şimdi 0-4 yaş grubuna baktığınız zaman gene bu çok birazdan başka ülkelerinkini de göstereceğim yüzde 8 küsur erkek çocuk var bebek yüzde 7 küsur nüfusun kız bebek yüzde 8'e yakını şöyle hepsini topladığımızda Suriyelilerin Türkiye'de yaklaşık yüzde 50'si 0-17 yaş aralığında. Bu ne demek? Türk nüfusun yüzde sadece 20'si 0-10 yaş aralığında. 0-17 ne demek çocuk yani bütün dünyanın kabul ettiği yaş, 18 yaş erişkin yani 0-17 arasındaki yüzde 50'lik nüfusları bakıma muhtaç nüfus ve yakında da neye ihtiyacı olacak?

Önce şu anda meslek, gıda, beslenme, eğitim ihtiyacı var, dil öğrenme ihtiyacı var sosyal yaşama uyum sağlaması lazım daha sonra istihdam sahası isteyecek büyük bir yığın geliyor üstümüze. Doğurganlık dediğiniz zaman nüfus artış oranları yakın gelecekte düşmeyecek çünkü arkadan gelen 10-17 yaş arası. Bunlar bir süre sonra evli mutlu çocuklu insanlar olacaklar ve nüfusun artışına katkıda bulunacaklar.

Şimdi Türkiye'ye de bakacağız ve bu doğurganlık hızı kimlerde dersiniz dünyada en çok çocuk oranına sahip üç ülke Nijer, Uganda ve Mali ile yarışır durumdayız içimizdeki Suriyeli nüfusun artış oranına bakarak. Şurada bir şey görüyorsunuz bu Suriye'nin demografik kırılımı bu Kanada'daki Suriyeli sığınmacıların kırılımı, bu da Türkiye. Suriye'de 0-14 yaş grubu 2014 yılında 33.1'ni teşkil ediyor nüfusun. Bizdeki Suriyelilerin 0-14 yaş gurubu yüzde 40. Gene 14-24 yaş grubundaki demin konuştuğumuz konu Suriyelilerin sayısı Suriye'dekilere göre yüzde 10 daha fazla. Daha üst yaş grupları yani meslek, iş sahibi okumuş tahsil görmüş artık bize maliyeti değil de katkısı bulunacak yaş grubu da Suriye'ye göre yüzde 8 daha az Kanada'ya göre yüzde 10 daha az. Şu ortadaki Kanada'daki Suriyelilerle, Suriye hemen hemen tam örtüşüyor yani tam oranın izdüşümü var Kanada'da. 45 bin kadar Suriyelileri var. Bizdeki dağılımsa bir "anormal dağılım" çünkü buna normal dağılım denemez. Şimdi nüfus artışı piramitlerini kıyaslarsak: ABD'yi seçtim ilk önce rastgele bir seçimdi. Bakın ABD'de yüzde 3 erkek çocuğu yüzde 3 kız çocuğu doğmuş bir yıl içinde , 2017 yılında. Sonra her yaş grubunda bakıyorsunuz doğan çocuklar gayet sağlıklı büyümüşler maşallah yani çocuk kayıpları yok, genç olmuşlar okumuşlar, işe başlamışlar, çalışmışlar, sonra da adamlar yavaş yavaş 90 yaşına doğru 80'den sonra dünyayı değiştirmeye başlamışlar. Amerika'nın nüfusuna baktığınız zaman şu anda 326 milyon, 2bin 100 yüzyılında nüfusu 400 milyon seviyelerine erişecek tatlı bir büyümesi var. Adam dışarıdan bir müdahale ister mi istemez onun için Meksika'ya duvar yapıyor. Bu da Meksika sınırındaki duvar bir senatörün açılışında konuştuğu basında çıkmıştı bizde hatırlarsınız.

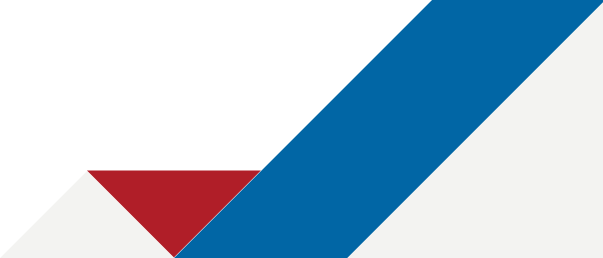
Almanya'ya baktığımız zaman Almanya'nın bir sorunu var: Almanya yaşılanıyor. Almanya'da insanlar çocuk doğurmuyor onu şurada görüyorsunuz toplam bebek nüfusun sadece yüzde 4'ü. Sağlıklı büyüyorlar ama bir yerde insanlar çocuk yapmaktan vazgeçmişler ki bakın üsteki nüfus daha fazla ve emeklilik yaşına gidiyorlar 60-65 olan emeklilik yaşına. Dolayısıyla şurada küçük nüfus şu kocaman nüfuslara bakmak zorunda. Dolayısıyla bildiğiniz gibi Almanya dışarıdan da göç alıyor. Şimdi de Suriyeli mültecilere nimet gözüyle bakan ekonomistler var makalelerini okudum diyorlar ki zaten okumuşunu aldık bir de üstüne yetiştirdik mi işte bizim şurada verdiğimiz açık. Buna rağmen Almanya'daki reaksiyonları da biliyorsunuz yeni programlar başlatıldı Suriyeliler bunun haricinde. Suriyelileri kabul etmedi mi direk ret edip atıyor sınır dışı ediyor, Türkiye'ye geri gönderiyor ama Türkiye dâhil, Irak, Afganistan hatta Amerika'dan gelen ve Almanya oturumlu çalışma müsaadesi olan veya sığınmacı durumunda olan insanlara geri dönüş programları başlatılmış durumda. Biletinizi alıyor, ülkesine göre işini kurman için kredi açıyor, bir yıllık kirani veriyor hatta 10-15 sene ülkenden uzaksan ve kültüründen uzaklaşmışsan re-oryantasyon programı da yapıyor.

Türkiye'nin nüfus piramidi hani maşallah dedirtecek kadar bence güzel bir piramit

Suriyeliler olmadan içinde. Bebek nüfusumuz, genç nüfusumuz, Allah'a şükür sağlıklı bir şekilde yaşlanıyor diyelim, orta yaşa seviyelerine geliyor daha sonra kayıplar başlıyor, baktığınız zaman nüfusumuz şu anda 81 milyon 2060 yılına kadar büyüyor 95-97 milyon seviyelerinden sonra TÜİK verilerine göre düşmeye başlıyoruz. Daha sonra 2 bin 100 yılında 87 milyona kadar geriye düşüyoruz 97 milyondan çünkü yaşlanıyoruz. Suriye Arap Cumhuriyetine bakarsak Suriye devletine, bakın bizde kaçtı tekrar bakalım yüzde 4 yüzde 4 bebek doğuyor, Suriye'de yüzde 5. Yüzde 5 beş savaşın etkileri olduğu için şuan doğumlar kısmı biraz daralmış durumda ama bir şuraya bakın şimdi şu bölgeye bir de şuraya bakın, bu Suriye'nin kendi demografik kırılımı kadın ve erkek yaş gurubu olarak bu Türkiye'deki Suriyelilerin ekonomik boyutunu Erman Bey benden daha iyi inceleyecektir bakışını gördüm tabloya. Bu kritik bir durum dediğim gibi normal bir durum değil.

Şimdi 2040 yılına projeksiyon yapacağız hep beraber şimdi bu mevcut durum. Türkiye'nin güzel nüfus piramidi her şey kontrol altında gençler sağlıklı büyüyor insanlar sağlıklı yaşlanmaya başlamış yaş ortalaması 75'e çıkmış. İçine hiç bizimkine benzemeyen bir nüfus piramidi dışarıdan şırıngayla enjekte edilen bir beden gibi düşünün, ne çıkacak ortaya önce illere bakalım. Şu anda bildiğiniz gibi başta sınır illerimiz, Hatay, Gaziantep, Şanlıurfa, Kilis, biraz daha az Adana, Mersin, İzmir'de, İstanbul'da yoğunlaşmaya başladılar. İstanbul'da asıl rakamın 750 bin olduğu söyleniyor, orada kayıt altına artık almıyorlar durduğu için diğer illerden kayıt yaptırıp İstanbul'a gidenler var birde öyle bir sorun var. Bursa'da da yoğunluktalar. 1 günde kaç Suriyeli bebek doğuyor peki bu illerimiz olsun Türkiye genelinde? Önceden bebek sayıları net verilmiyordu basın'dan falan rakam topluyorduk, toplayıp çıkarıyorduk iki tarih arasında yaklaşık günde 100 bebek doğmuş diye hesaplarımız vardı. Murat Erdoğan Hoca sayesinde artık biraz daha net biliyoruz ki artık Türkiye'de günde 400 bebek doğuyor. Dolayısıyla 2018 yılı itibari ile artık Türkiye'de en az 300 en az bunu 400 diye tahmin eden uzmanlar da var bunun en az 395 bin bebek doğmuş olması lazım bu da 0-4 yaş bebek gurubu nüfusu artık bütün Suriyeli sığınmacılar içinde oranda yüzde 11'e, biraz önce görmüş olduğunuz gibi gelmiş durumda. Biz abartı rakamları değil burada Murat Erdoğan'ın 144 bin rakamını alacağız, şu grafiğe geçeyim : bebeklerinki şurada. Artışı hesapladığımız formüllere geçelim: 80 milyon kırmızı 4 milyon mavi çiçeğiniz olsun bir bahçede, biz 80 onlar 4 diyelim yaklaşık yaptığımız hesaplarda geometrik formülü kullandık çünkü elimizdeki veriler onu kullanmaya el veriyor ve doğru da sonuç veriyor kontrol ettim: Türkiye için tam çıktı geçmişten bugüne getirince.

Kırmızı çiçekler daha çok olduğu için başlangıçta mavilere oranla daha çok görülürler ama mavi 3 katı arttığı için bir anda kırmızları geçer ve önüne geçer. Tabi burada başka kıstaslar var çiçekler veya bahçeyle düşünemeyiz veya tarlayla insanların nüfus artışı bu kadar hızlı olmuyor 1.'si ölüm var bir de. Bunun nüfus artışına etkileri önceki yıllarda doğum oranları, gençlik içindeki trendler, 17-49 yaş arasındaki kadınların ortalama kaç çocuk doğurduğu, göç sayıları ne kadar göç aldığı ne kadar göç verdiği önemli. Nüfus artış projeksiyonlarına bizim kullandığımız rakamları size izah edeyim önce, biz geometrik artış metodunun yanı sıra Suriye Devleti'nin rakamlarını kullandık. Biraz önce kendiniz de gördünüz buradaki Suriyeliler, Suriye'deki Suriyelilere göre çok daha fazla doğum yapıyorlar. Dolayısıyla hesaplarımız emniyetli tarafta en ufak bir abartı yok içinde eksiği

var fazlası yok denebilir türden. Bizim doğurganlık hızımız yani bir kadının 17-46, 19- 47 yaş arasında yaptığı doğum sayısı Türkiye’de 2016’da 2,05 iken Suriye’de doğurganlık hızı 3.13 yani aynı aralıkta Türk kadını 2 doğururken Suriyeli kadın 3 doğuruyormuş Suriye’de öyle adlık rakamı.

Şu anda da savaştan sonra zaten hali hazırda gene Suriye’deki doğum rakamları bu yaş aralığındaki kadınlar için 3,5’a çıkmış yani bir Suriyeli kadın ortalamada doğurgan yaşlarında 4 tane çocuk doğuruyor. Türkiye nüfus artış hızı bizde yüzde 1,3 iken 2016’da binde 12.4’e düştü. Bizim nüfus artışı Türk nüfusu düşüyor ona karşılık, ortalama yaşımız yükseliyor 31.6 hatta 32’ye yaklaştı yaş ortalaması olarak. Ama Suriye’de yaş ortalaması şuanda 20,5’a düşmüş durumda. Türkiye’deki sığınmacılarınkini tam hesaplayamadım. Her yaş grubunun ortalaması lazım o yok diye ama yaklaşık bakınca bizdeki de 20 falan yaş ortalaması. Şimdi hesaplara bakınca Türkiye genelinde bu metotlarla ve Suriye Devleti’nin rakamları alınarak en iyi iyimser tahminlerle 2040 yılında 13 kişiden biri Suriyeli olacak. “Suriyeli asıllı” o zamana kadar kalırlarsa vatandaş olacaklarını varsayarak. 2040 yılında İstanbul’a baktığımız zaman sadece 550 ile başlayarak 750 ile değil, 20 kişiden birisi Suriyeli olacak ki benim tahminimce gerçek rakamı aldığımız zaman 17-16 kişiden birisi Suriyeli olacak hiç biri dönmezse.

Şanlıurfa baya kritik durumda en az 3 kişiden biri Suriyeli olacak 20 yıl içinde hatta 20 yılı beklemeyecek çok yakında olacak çok yaklaştı zaten şurada görüyorsunuz. 2020’de 2 kişiden bir olur bence çünkü dediğim gibi iyimser rakamları aldık.

Hatay gene çok kritik durumda iyimser rakamlarla bile 2 kişiden birisi Suriyeli olacak. Gaziantep’te 3 veya 4 kişiden biri yine iyimser bakışla Suriyeli olacak. Mersin’de 5 veya 6 kişiden biri Suriyeli olacak. Akdeniz’e doğru gidince azalıyor o yoğunluk. Adana’da 7 kişiden biri Suriyeli olacak. Bursa’da 14 kişiden biri ki Ümit Hocam da belirtmişti 160 bin ama 220 bin olduğu biliniyor yani gene 9-10 kişiden biri Suriyeli olacak. İzmir’de 20 kişiden biri Suriyeli olacak ama basın’da okumuşsunuzdur şu anda İranlılar da ev almaya başladı İzmir’den. Yani orası da oldukça kozmopolit bir yer olacak.

Kilis zaten ben artık bitti diyorum şuanda bile çok daha fazla Suriyeli var 20 yıl sonra Türkler hala Kilis’te oturuyorlarsa küçük bir azınlık olacak. Birkaç ile daha dikkat çekmek istiyorum çünkü bunları hiçbir yerde saymıyorlar nüfusları az olduğu için. Mardin’de yaklaşık nüfus 800 bin şu anda bile 8 kişiden biri Suriyeli sığınmacı. Artış hızlarını göz önünde aldığınız zaman şu anki illerimiz Gaziantep gibi illerle aynı kaderi paylaşacak. Kahramanmaraş keza öyle. Osmaniye oldukça kritik durumda şu anda 10 kişiden biri Suriyeli. Adıyaman’da 21 kişiden biri Suriyeli. Bunlar da hiçbir zaman adı geçmeye sınırlı kentler ama dikkatinizi çekmek istemiştım. Haritayı tekrar koydum buraya.

Şurada sizin için bir karikatür Amerikalılardan bir dergiden aşırıydık. Truva atının hikâyesini biliyorsunuz Truva’ya bir at içinde soktuklarını ve Truva’yı nasıl ele geçirdiklerini.

Sığınmacıları bir Truva atının içinde getiriyor. Obama getiriyor Amerika'nın kapılarına. Adamcağız "sen onu içeri almadan ben bir içine bakabilir miyim?" diyince ırkçı diye kızıyor. Ben de bu hesapları yaparken ve arkadaşlarımla paylaşıırken çok sık böyle şeylerle karşılaştım, buna da insan sorumluluk hisseden vatandaş olarak kırılıyor çünkü başımıza gelen şey korkunç boyutlarda. Bütün dünyada yaşadım, gezdim: her hangi başka bir ülkede bunlar olsaydı ırkçılık neymiş o zaman anlarlardı. Hiç de ırkçılık olduğunu sanmıyorum. Sadece sorumluluk sahibi vatandaşlarımızın bu konuda herkesi uyarması gerektiğine inanıyorum.

İçeri aldıkları Truva atının içine sayısal bir bakış açısıyla ışık tutmaya çalıştım sizlere. Atatürk'ün bir sözüyle bitirmek istiyorum. "Vazifeyi ihmale sürükleyen merhamet Vatan'a ihanettir." Vatan'a ihanet etmediğiniz ve burada olduğunuz için size teşekkür ediyorum.

Başkan CAHİT ARMAĞAN DİLEK:

Nilgün Hanım'a teşekkür ediyoruz göçün matematiğini bize anlattı. Rakamlarla Suriyeli Göçmenler üzerinden bize bir sörf yaptı adeta. Teşekkür ediyoruz. Şimdi sorular, görüşler, öneriler varsa onları almak isteriz. Ümit Hocamın da hatırlattığı gibi kimliğinizi adınızı soyadınızı söyleyin kayıtlara bir şekilde geçsin.

ÜMİT ÖZDAĞ:

Nilgün Hanım'ın yaptığı sunumda mesela Gaziantep'te şu kadar Suriyeli 2040'ta olacak dedi bu Gaziantep'in yerli nüfusunun kalmaya devam edip Gaziantep'te ve bugünkü gibi bir nüfus artışı içinde olacağını öngörerek yapıyor. Oysa Gaziantep'ten ve Kilis'ten ciddi bir de Türk nüfus göçü var dışarıya yani Suriyeliler gelip bu illerde artmaya devam ederken Gaziantep'in Kilis'in nüfusu da gittiği için aslında 2040'ta Gaziantep'te daha fazla Suriyeli, matematiğin bize gösterdiğinden daha az Türk olacak. Zaten şu anda bile Kilis'in ne kadar sosyolojik anlamda bir Türk kenti olduğu tartışılır veya Reyhanlı'dan ne kadar bir Türk ilçesi olduğu tartışılır.

Başkan CAHİT ARMAĞAN DİLEK:

Teşekkür ederim hocam.

HAKAN PAKSOY:

Milli Düşünce Merkezi Genel Başkan Yardımcısıyım. Bir soru ve bir düşüncemi ifade etmek istiyorum. Ben K.Maraşlıyım. Hanımefendi K.Maraş'ın istatistiğini verirken Maraş'ın toplam nüfusunu verdi ancak büyük çoğunluk hemen hemen hepsi Maraş merkezde Maraş merkezin nüfusu da yaklaşık 450bin. Şunu söylemeye çalışıyorum bulundukları yerlere göre yaşadıkları yerlerin nüfusuna göre kıyas yapılırsa bu biraz daha farklı veya geniş düşünmeye sevk edebilir bu anlamda söylüyorum çünkü 90bin ve 450 bin baktığınızda yaklaşık 5'te bir oluyor. Bir de bir sorum var. Türkiye'deki sığınmacıların Suriyeli diye genel olarak baktığımızda Türkmenlerden ne kadar var belli bir bilgi var mı acaba?

Nilgün Hanım: Onu ben ayırt edemem sadece rakamlara bakıyorum. Hakan Bey: ben sizin için demiyorum genelde üzerinde düşünmek için soruyorum. Göç İdaresinde böyle bir bilgi var mı? Nilgün Hanım: Göç idaresinde bize açık bir bilgi yok şu kadarı yüzde Türkmen'dir ama onu bulabiliriz. Şöyle buluruz. Türkmenlerin o bölgedeki nüfus yoğunluğu daha önceki bellidir. Hemen hemen hepsi burada onu alıp içindekilerle hepsini hesaplarız. Ama ben öyle bir hesap yapmam.

Hakan Bey: Efendim 1972'de olsa gerek töre dergisinde Mustafa Kafalı Hocamın bir makalesini biz mishak'ta yayınladık. Orda Fırat'ın Doğusu da dâhil Suriye'nin kuzeyindeki Türk nüfusunun bilgilerini veriyordu Kafalı Hocam. Mishak'ta yayınlanmış vaziyette ilgilenenler için belki bir faydası olur. 1 milyon 600 bin civarında orda o bölgede Türkmen nüfusun olduğu anlaşılıyor. Ama bugün de bir etnik temizlik oldu. O nüfus nerede? Türkiye'ye gelenler içinde mi ya da başka yere mi gittiler bir de ona bakmak lazım yoksa Esad tartına mı gittiler onu da bir değerlendirmek lazım diye düşünüyorum.

Başkan CAHİT ARMAĞAN DİLEK:

Teşekkür ediyoruz.

AYHAN EREL / AKSARAY:

Ben Hakan Bey'e katma değerde bulunmak istiyorum. Tabi ki illerin nüfusları ele alınırken tamamen bütün olarak ele alınıyor. Köy, belde, ilçede yaşayanlar da anladığım kadarıyla kriter olarak alınıyor. Ancak Suriyelilerle baktığımızda bunlar daha çok şehir merkezlerine yerleşmiş oluyor. Dolayısıyla şehir merkezine girdiğinizde çok yoğun bir Suriyeli ile karşılaşıyorsunuz. Şehrin içerisinde yaşayan Türk nüfusuyla Suriyeli nüfusu kıyasladığınızda neredeyse Hakan Bey'in dediği gibi 4'te bir 5'te bir oranına denk geliyor. Buna dikkat ettiğimizde yarın öbür gün şehirlerimizin nerdeyse şehirlerimizin tamamı Suriyeli sığınmacıların eline geçecekmiş gibi bir görüntü ortaya çıkıyor.

BAŞKAN:

Teşekkür ederim.

BEHİÇ ÇELİK / MERSİN MİLLETVEKİLİ:

Şimdi tabloları dikkatlice inceledik hatta fotoğrafladım çok teşekkür ediyorum. Ben bu istatistiklere katkı yapmak istiyorum. Bana sahadan gelen bazı bilgiler var onları sizlerle paylaşmak isterim. Suriye Türkmen Meclisi Türkiye’de mülteci durumda olan 360 bin Türkmen’in olduğunu söylüyor yanı bu 3 milyon 600 bin ya da 5 milyon sayısının içerisinde 360bin Türkmen olduğu ifade ediliyor. Yalnız eski çalıştığım Bakanlık olan İçişleri Bakanlığı bünyesindeki Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün bu konuda özellikle Türkmen araştırmaları konusunda inanılmaz lakayt içerisinde olduğunu da sizlerle paylaşmak istiyorum. Asla bu konuda bir girişimlerinin olmadığını ve çalışma yapmadıklarını öğrenmiş bulunuyorum. Ancak Arap unsurlarla ilgili çalışmaları yaptıklarını da öğrenmiş bulunuyorum. Türkiye’de Arap mülteci sayısı yüzde 85 düzeyine kadar çıkıyor gelen bütün mülteciler içerisindeki oran itibari ile bunlar Sünni Araplar ve çoğunlukla da Hanefi mezhebinden bir de Şafi olan Arap unsurlar da var, geri kalan kısmı da Kürt etnik kökene sahip olan unsurlar. Yalnız Arap olarak bildiğimiz ya da Türkmen olarak bildiğimiz bir grup daha var ki bunlar genellikle Roman olarak adlandırılan bir Arap-Roman grubu şeklinde ifade edeceğimiz gruplar var. Türkmen unsurlar çok homojen gözüküyor. Gerçekten Türkmen olanlar var ama Türkmen olarak bildiğimiz ancak büyük ölçüde Araplaşmış olan olan Türkmenler var. Bu konuda hiçbir çalışma yok, tamamen terk edilmiş ve Türkiye’de de iyice Araplaşması yönünde kaderine terk edilmiş gruplar var. Bu konuda çalışma yapmak lazım.

Bir konuya daha değinmek istiyorum. 2012 yılında Beşar Esad’ın Genel Kurmay Başkanı Türkmen kökenli bir kişiydi ve bu şahıs suikastla öldürüldü. Ondan sonra Türkmenlerin durumu 2012’den itibaren daha da kötüleşti Suriye’de. Şimdi bu mülteci konusuna oradaki Türkmenlerin, Türkiye’ye gelen Arapların, nasıl rehabilite edilecekleri nasıl entegrasyona tabii tutulacakları konusu aslında çok köklü birikimi olan Türkiye Cumhuriyeti’nin rahatlıkla yapabileceği bir iş. Ancak bizim geçmişte çok kötü bir sınavımız olmuş Suriye’de 1980 veya 81 yılında yanılmıyorsam Hafis Hesat’ın Hama humus katliamlarından sonra biz sınırdan Türkiye’ye kaçan Türkmen gruplarını 300’ün üzerinde olduğunu tahmin ediyorum, Hafis Esad’a teslim ettirerek onların idamına yol açmış olmaları Suriye’deki Türkmenler açısından çok büyük bir gönül kırıklığı oluşturduğunu da burada sizlerle paylaşmak isterim. İyi çalışmalar dilerim.

BAŞKAN:

Teşekkür ediyoruz.

FAHRETTİN YOKUŞ / KONYA MİLLETVEKİLİ:

Herkese saygılar sunuyorum güzel bir programda Ümit Hocama da teşekkür ediyorum. Ben aynı zamanda İyi Parti adına TBMM Sanatlar Komisyonu Üyesiyim. Orada da bir göç komisyonu kuruldu alt komisyon olarak. Burada çalışmalara başladık. Göç İdaresinde de bir programa katıldık, bundan sonra da büyük bir ihtimalle devam edeceğiz. Tabi devletin elinde belli rakamlar var fakat esas olan Türkiye giderek bir göçmenler ülkesine doğru dönüşüyor. Belki yoğun Suriyeli var ama Suriyelinin dışında 12 farklı ülkeden toplam 1 milyonun üzerinde göçmen daha bar ülkemizde. Afganlı, Ermeni, Gürcü, İranlı var ve bunların büyük bir bölümü de Türk olmayan unsurlar. Bu manada göç meselesine sadece Suriyeli değil, genel manada da bakılması gerektiğini düşünüyorum. Bu heyete kısa bir açıklama yapmak istedim. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN:

Teşekkürler.

ÇETİN GÜNEY:

İyi Parti strateji iletişim merkezinde çalışıyorum bir katkıda bulunmak istiyorum. Bence Türkiye çok önemli bir şey kaybetti. Suriye Göçü ile birlikte demografik fırsat engerekisini kaybetti. Yani 2020 yılına dönük nüfus projeksiyonlarında Türkiye’de nüfusun bir istikrara erişeceği dolayısıyla kişi başına düşen eğitim harcamalarında optimal düzey oluşacağı konut, barınma, eğitim alanlarında iyi bir düzeye ulaşacağı öngörülüyordu ama bu 5 milyona yakın göçmen ile bu imkan kalmamıştır. Bu anlamda bir İsrail sonra Türkiye bu nüfus kararlılığına sahipti fakat Türkiye bu avantajını Suriye göçü ile kaybetmiştir. Teşekkür ederim.

BAŞKAN:

Teşekkür ederiz.

AYTUĞ HOCA:

Çok teşekkür ediyorum, çok güzel bir sunum oldu. Çok istifade ettik. Bir sorum bir de ilavem olacak. Sorum: biraz önceki rakamlarda BM’nin 150bin olduğunu ve Türk Hükümeti’nin verdiği rakamın da 300 bin civarında olduğunu belirttiniz. Buradaki çelişkinin altını çizdiniz. Peki, hükümetin buna bir açıklaması var mı acaba?

Nilgün Hanım: Şu ana kadar benim bildiğim kadarıyla yok basındaki rakamla BM arasındaki farkı söylüyorsunuz değil mi?

Aytuğ Hoca: Evet.

Nilgün Hanım: Yaklaşık 300 bin Suriyeli döndü dediler ama ben 150 binini bulabildim bunları diye anlatmıştım. Son senede 72 bin tanesi. Hükümetin bu çelişkili rakama bir açıklaması yok.

Aytuğ Hoca: Bir de ilave yapmak istiyorum. Yaptığınız sunumdan biraz batılı ülkelerin sanki daha fazla göçmen alacakmış gibi bir intiba verdiniz. Oysaki genelde dünyada özellikle Avrupa'da merkez sağ ve aşırı sağ yelpazesinde iktidarlar var, özellikle karşılar, ihtiyacı olan Avrupalı ülkeler birbirlerinden göçmem almayı tercih ediyorlar. Örneğin Polonya'nın 10 yıl içerisinde 1 milyon yurttaşını başta İngiltere olmak üzere büyük kayıplar verdiğini kendileri söylüyorlar. Dolayısıyla Suriyeli, Afgan göçmenleri kesinlikle istemiyorlar. Hatta makaleler çıkıyor, makalelerde diyorlar ki ekonomik küçülmenin getireceği tehlike Afgan ya da Suriyeli Ortadoğu göçmenlerinden daha azdır. Dolayısıyla Ortadoğulu göçmenler ekonomik küçülmeden daha tehlikelidir diye makaleler çıkıyor onun için Avrupalılar özellikle Ortadoğu'dan göçmen almak istemiyorlar. Radikal sorunlar başta olmak üzere, sosyal ve diğer sorunlardan dolayı almak istemiyorlar.

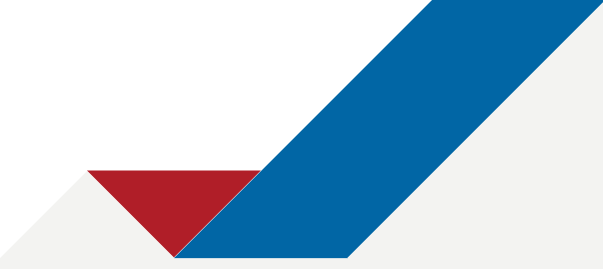
Nilgün Hanım: Haklısınız öyle bir intiba bırakmak istemedim ama savunanlar var Almanya'da çeşitli makaleler çıkıyor, bizim eksilen iş gücümüzü bu şekilde kapatabiliriz çünkü çok değil 20 sene sonra başımız dertte nüfusta diye makale çıkıyor bilir takip edenler.

Aytuğ Hoca: bir başka bir şey bu hafta içerisinde bir kaç gün önce Kanada Hükümeti bir açıklama yaptı. Dedi ki, biz yılda yaklaşık 1 milyon göçmen alacağız diye. Türkiye'de sanki bu iktidara yakın gazeteler özellikle sanki Kanadalılar her yıl 1 milyon göçmen alacak fırsatı kaçırmayalım, biz de alalım gibi bir yorumla bu haberi vermeye çalıştılar. Oysaki Kanada yaklaşık 50 yıldan bu yana göçmen alıyor Amerikalılar gibi fakat bu göçmenlerin hiç biri yüzde 30'un üzerinde Müslüman almıyor. Yani onlar özellikle Uzak Asya'dan göç almayı tercih ediyorlar.

Onun için Kanadalıların yaptığı açıklama Suriyelilerle yönelik değil onların 50 yıldan beri yaptıkları göçmen politikasından başka bir şey değil. Teşekkür ederim.

BAHADIR SELİMDİLEK:

Gazeteciyim. Öncelikle bu verilerden çok yararlandığımı düşünüyorum. Suriyelilerin matematiğini anlamamız açısından çok yararlı oldu. Ancak bu verileri değerlendirirken arka planda mutlaka ve mutlaka şöyle bir tablonun dikkatle okunması gerektiği düşüncesindeyim. Türkiye giderek Ulus kimliğinden uzaklaştırılırken, Ulus kimliğinin dışına itilirken, bunun yanı sıra dinsel, mezhepsel ve etnik yapıların kutsandığı bir tablo içinde bu rakamları okursak bence daha anlamlı olacaktır. Bunun üzerinde uzun uzun konuşmak mümkün ama öğleden sonra sunumum var bir miktar bu tarafına da

gireceğim konunun çünkü sadece rakamlarla değil toplumsal yapıyı dönüştürme, siyaseti dönüştürme ve Türkiye'nin geleceğini çok farklı bir eksene yöneltme anlamında önemli olduğunu düşünüyorum. Teşekkür ederim.

BAŞKAN:

Teşekkür ediyoruz.

MUSTAFA ŞÜKRÜOĞLU:

Öncelikle Nilgün Hanıma çok ediyorum istifade edilmesi gereken çok değerli bilgiler verdiniz. Ben de katkıda bulunmak istiyorum. Bir yansıda şöyle bir tespit vardı geri iade edilen Suriyeliler ile ilgili onların oranının çok az olduğunu görüyoruz. Bu konuyla alakalı yıl Ocak tarihinde İçişleri Bakanlığı'nın Valiliklere gönderdiği bir genelge var, bu genelgede şöyle bir hüküm, ifade var. Diyorlar ki Türkiye'de sosyal olaylara karışmış Suriyelilerin tekrar Türkiye'ye gelmeleri durumunda her türlü kolaylığım gösterilmesi gibi bir anlaşılmaz bir ifade var. Yıl Ocak tarihinde yayınlanan bir genelge bu. Tekrar söylüyorum İçişleri Bakanlığı'nın valiliklere gönderdiği bir genelge. Bunu anlamak gerçekten mümkün değil. Dolayısıyla çok az sayıda giden Suriye'ye geri dönen var ama bunlar da bir şekilde Türkiye'ye davet edilerek tekrar asayişin bozulması için bir çaba içindeler ve bunları anlamak hakikaten mümkün değil. Diğer bir konu burada genç nüfusların olduğu gerçekten dikkat çekici bir konu. Son dönemlerde yine bir proje başlatıldı, Suriyeli mültecilerin köylere yerleştirilmesi ile ilgili bir proje bu. Bu projenin de gerçekten incelenmesi gereken bir yönü var. Eğer siz mültecileri köylere sokmaya çalışırsanız bunları mümkün değil tekrar geri gönderemezsiniz. Bu tehlikeye de dikkat çekmek lazım. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN:

Teşekkür ediyoruz.

VEDAT YERENER:

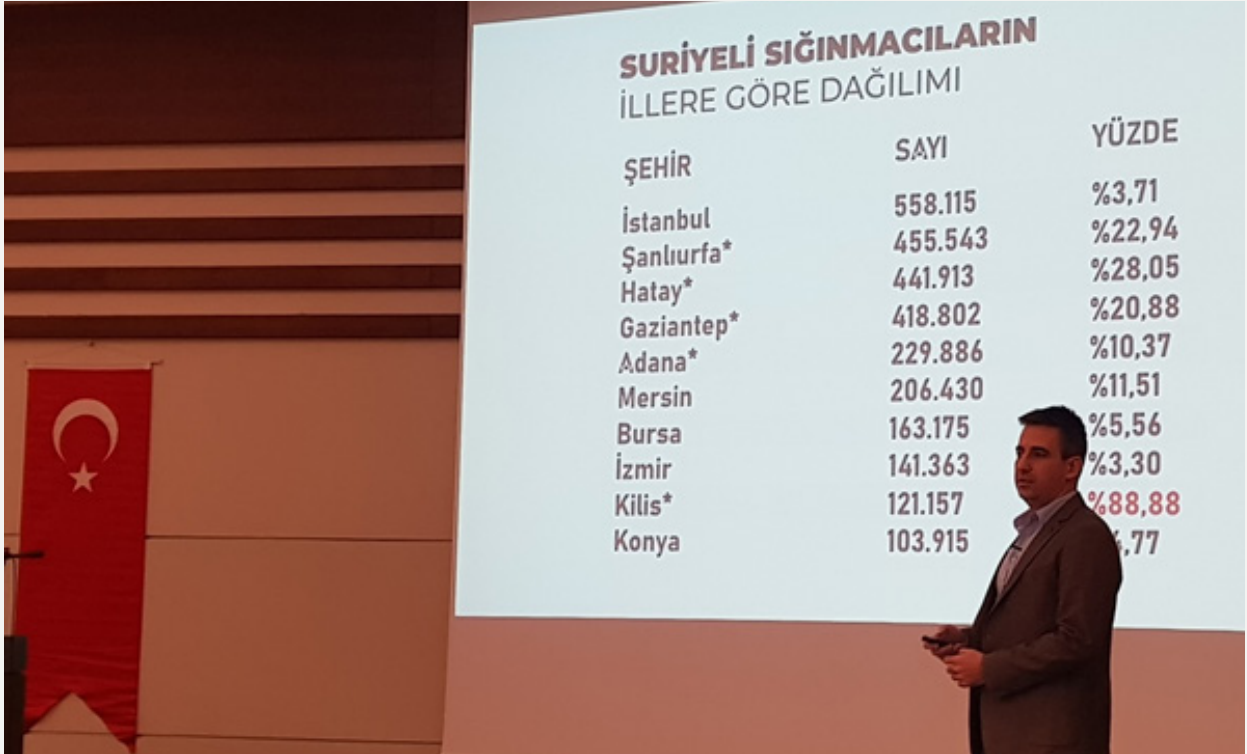
Gazeteciyim. Suriyeli göçü sürekli olarak Türkiye'nin kamuoyuna bir nüfus problemi ve gelecekteki Suriyeli- Türk dengesi üzerinde görüşler ve çalışmalar yapılıyor. Bana göre burada çok daha büyük bir tehlike var. Eğer önümüzdeki günlerde Beşar Esad'la görüşmeler aynı şekilde devam edecek olursa şöyle bir tablo çıkacak karşımıza 2011 sınırlarına geri dönmüş bir Suriye aynı kuzey Irak'taki gibi PKK'istan özerk bölgesi ve

Suriye'ye bağılı bir federasyon olarak bu durumda bizim aldığımız Afrin, Elbab o bölge zaten şimdiden Suriye'ye geri verilmek isteniyor. O zaman önümüze şöyle bir tablo çıkıyor bu durumda kazanan kim kaybeden kim? PKK'istan kuruluyor Beşar Esad 2011 sınırlarında geri dönüyor ve Başkanlığına devam ediyor, Rusya uzun yıllar bu bölgede Akdeniz'de kalmayı garanti ediyor, Amerikalıların istediği oluyor, herkesin istediği oluyor ama bizim kucağımızda 4 milyonluk PKK'istandan boşaltılan ve nüfusun aşağı yukarı yüzde 80'ini oluşturan sözde Arap- Kürt ama ben bunların içinde çok sayıda Ermeni olduğunu da biliyorum, topraklarımıza gelmiş durumda. Aslında Türkiye'nin Ulusal güvenliği tehdit altındadır. Bana göre acil olarak Doğu ve Güneydoğu'da Olağanüstü hal ilan edilmelidir geç kalınmadan. Bugün Kilis'e gidenler bilir, sokakta yürümek mümkün değil, polis, özellikle hukuk sistemi tamamen Suriyelilerin Leh'ine çalışan bir mekanizma kurulmuş durumda. Olağanüstü hal ile birlikte Doğu ve Güneydoğuda Faaliyet gösteren tüm yabancı sivil toplum örgütlerinin ya bölgeden uzaklaştırılması ya da çok ciddi olarak kontrol altına alınması gerekiyor. Bu araca biz 2030 yılını üniter bir Türkiye olarak görmeyebiliriz esas tehlike de budur. Teşekkür ederim.

İYİ Parti Stratejik İletişim Merkezi Başkanı YİĞİT KARAKIŞ:

Sizlere Suriyelilerin toplumdaki algısından bahsedeceğim. Yani Türkler Suriyelilere nasıl bakıyor, farklı partiler bu konuyu nasıl ele alıyor? Nilgün Hanım detaylı bir şekilde Suriyeli sığınmacıların hangi illere dağıldığını, Göç İdaresi'nin verdiği rakamlarla anlattı. Mesela Kilis'te Suriyelilerin Türk nüfusuna oranı, birebiri yakalamış durumda nerdeyse daha fazla Suriyeli var. İstanbul'da diğer illere göre sığınmacı sayısı az olmasına rağmen -nüfusa oranı %3.71- o oran bile İstanbul'da herkesi huzursuz etmeye yetiyor.

Yaş dağılımına baktığınızda da Suriyeliler çok çocuk yapıyorlar denilmesinin sebebini anlıyoruz. 0-4 yaş aralığında 2015'ten 2019'a kadar geçen sürede 600 bine yakın çocuk doğmuş, bu bizim topraklarımızdaki Suriyeliler sadece. 10-18 yaşında, yani ortaokul ve lise çağında 659 bin kişilik bir kitle var. Bu da ağır travma altındaki kitle. İlerleyen zamanlarda en çok toplumsal sorun çıkarmaya meyilli kitle de bu kitle. İlk önce olaya biz nasıl bakıyoruz onu anlatalım. Bizim bakış açımız şu: Türkiye'nin hemen güneyinde yani Suriye'nin kuzeyinde bir PKK koridoru projesi var, bu oluşan göçler de bu koridora alan sağlamak için, buradaki Suriyeli nüfusunu azaltıp oradaki PKK koridoruna da hak sağlayacak. Burada biz varız zaten, burada hep biz vardık demek için. Göçlerin çoğu bu bölgeden geliyor. En çok karmaşa da burada. Mesela İdlib'i görebilirsiniz şurada baktığınızda da ne hikmetse İdlib'in Türkiye ve Suriye dışımda bir sınırı yok. Yani burada bir direniş var, Esad Hükümetine karşı bir direniş var, haritadan bakılınca daha kolay okunuyor. Buranın da etrafı Suriye ile çevrili. Bu direnişin destek alabileceği, nefes alabileceği, gıda malzemesi alabileceği tek sınır bizim sınırimız. Oradaki direniş nasıl besleniyor, hala nasıl orda durabiliyor bunun adeta bir kanıtı gibi.

Bazı araştırma sonuçlarından derlenen verileri paylaşacağım. Bu veriler ağırlıklı olarak metropol kentlerde yapılmış araştırmalardan elde edildi ve yöntem olarak da kantitatif dediğimiz yöntemle yani biraz daha seçmenin bilinçaltına girdiğimiz yöntemlerle yapıldı. Türkiye'nin en önemli sorunları nedir diye şimdi birçok anket paylaşılıyor. Ev ziyareti yapıyorlar, sence hangisi? Ekonomi mi, terör mü, FETÖ mü diye. Zaten orada o kişiler ilk aklına geleni söylüyor. "Ha evet FETÖ, ha bir de ekonomi bir de onu yaz" biraz böyle gerçekleşiyor, derinleşmesine bir analiz yapılamıyor. Bunun sonucunda da kantitatif araştırmayla anketlerin bize verdiği sonuçlar Türkiye'yi okumaya yetmiyor. Burada Suriye Sorununun çok fazla çıkmadığını görürsünüz. Bunun 2 tane sebebi var. Birincisi bilinçli olarak toplumun Suriyelilere olan bakışı baskı altında, bunun ortaya çıkması istenmiyor, Türkiye'de böyle bir şey yok, Cumhurbaşkanı nasıl bakıyorsa konuya bütün toplum da öyle bakıyor, yardım edeceğiz gibi bir algı oluşturulmaya çalışılıyor. Fakat biz bu insanlara sorduğumuzda, sorunu biraz dillendirdiğimizde "Peki Suriyeliler hakkında ne düşünüyorsunuz?" diye konuya girdiğimizde en şiddetle karşı çıktıkları konu Suriyeliler Sorunu oldu. Bir kere dokunmak yetiyor insanlara, bu durum seçmenin siyasi parti tercihinden bağımsız bir durum ve özellikle AK Parti seçmenlerinin de çok eleştirdiği bir konu. Genelde AK Parti seçmenlerinin buluştuğu ortak konu, Türkiye'ye gereğinden fazla Suriyeli alındı. Şimdi baktığınızda Suriyeliler ile ilgili toplumda ne gibi rahatsızlıklar var dediğimizde, bir sosyal adaletsizlik ve ayrımcılık bu en tepede çıkıyor. Onlara verilen haklar bize niye verilmiyor? Bunların hepsine detaylıca değineceğim.

İkincisi, toplumsal huzuru bozmak ve kültürel farklılıklar. Bunlar tarafsız olma niyetiyle daha fazla metropollerde yapılmış araştırmalar. Bunu Gaziantep ve Kilis'te yaparsanız zaten sonucun ne çıkacağı aşikar. Bu İstanbul ağırlıklı veri. Türkiye'ye entegre olmak yerine Türkiye'nin Suriyelileştirilmesi gibi bir dert var bir başlık var, toplumsal sağlık konusunda

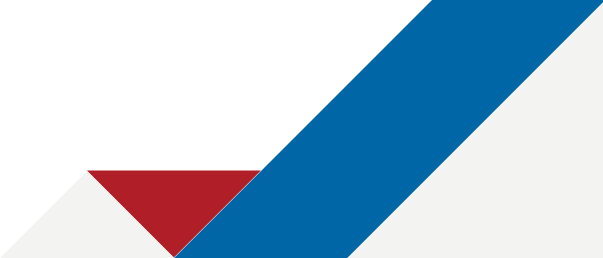
çok ciddi bir endişe var, finansal ekonomik yük özellikle de 24 Haziran seçimleri sonrası bozulan ekonomik tabloda bir kısım artık buraya bağlanmaya başladı. İnsanlar bir suçlu arıyor ve buldukları maddelerden bir tanesi de Suriyelilere verilen bu destekler. Asgari ücreti düşürdüklerini, işsizlik yarattıklarını söylüyorlar. Dilencilik, hırsızlık, taciz, şiddet gibi konularda çok artış olduğundan şikayetçiler, nüfus artışından çok endişe ediyorlar. Mehmetçiğin Suriye’de şehit olması da hakikaten insanların vicdanlarını yaralıyor. Tek tek başlıklar şeklinde belirtmek gerekirse:

Sosyal adaletsizlik ve ayrımcılık; Özellikle AKP ve MHP seçmenleri, yani sağ taban burada Suriyelilere tanınan eğitim olanaklarından çok ciddi şekilde rahatsızlar. 18-24 yaş arası öğrencilerin istediği üniversiteye kayıt hakları var. Düşünün 2 milyona yakın öğrenci 3 sene boyunca bir sınava hazırlanıyor sonra o sınavda kimisi başarıyor kimisi başaramıyor ve bir üniversiteye giriyor. Bir bakıyor orada Suriyeliler var, bunun yarattığı ağır bir travma var. Keza mahallelerde herkes çocuğunu istediği okula yazdıramıyor ülkemizde. Belki biz biraz daha izole edilmiş mahallelerde yaşıyoruz, belki çocuğumuz özel okula gidiyor ama biraz daha tabana indiğinizde herkes çocuğunu istediği okula yazdıramıyor. Şöyle bahaneler uyduruyorlar; kayıt parası ver -gayri resmi olarak alınan okula bir bağış- ya da diyor ki sen bu mahallede değilsin git kendi mahallendeki kendi ilçedeki bir okula yazdır. Fakat ne hikmetse Suriyeli olduğunuz zaman nerede oturuyorsanız oturun istediği okula gidebiliyorsunuz. Bunun yarattığı bir rahatsızlık var tabanda. Sınıflar kalabalıklaşıyor aynı zamanda Suriyelilere eğitim bursu veriliyor. Suriyelilere şimdi burada derdimiz belki de Suriyelilere tam olarak ne destek veriliyor rakam rakam net olarak bir şekilde açıklanmıyor. Ama bir de ortada 40 milyar dolar cebimizden harcanmış bir para var 2012’den beri. 2012’de 500 bini aşmamıştı Suriyeli Sığınmacı sayısı, kırmızı çizgimiz 500 bin deniliyordu. Yani 4 milyon Suriyeli’ye diyelim ki 4 senedir bakıyoruz, bu kadar büyük bir hacme harcadığımız para 40 milyar dolar. Suriye’de 18 milyon Suriyeli var, Beşar Esad 18 milyon Suriyeli’ye 8 milyar dolarla bakıyor. Suriye’nin 2018 bütçesi 8 milyar dolar. Bu bütçeyle S-400 de alıyor, silah da satın alıyor savaşın içinde 18 milyon kişiye de bakıyor. Biz yıllık 10 milyar dolar harcadığımızı düşünürsek 4 milyon Suriyeli’ye yılda 10 milyar dolar harcıyoruz. Ortada garip bir tablo var. Nüfusa oranladığınızda Suriyeliler’e harcanan para Türk vatandaşlarına harcanan paradan daha fazla. Bunun yanında konaklama, bakım yardımı yapılıyor, sağlık tarafından çok ciddi bir destek veriliyor, Türkiye’de ilaç katkı payı alınıyor insanlardan, sıra bekleniyor; ama Suriyeliler sanki VIP kart almış gibi bedel ödemiyorlar.

Gaziantep ve Kilis gibi güney illerindeki sokak röportajlarında en çok karşımıza çıkan sorunlardan birisi de bu. “Ben gidiyorum sıra bulamıyorum, Suriyeli gidiyor dilediği gibi geçiyor çünkü bürokratik işlem yok, Suriyeli misin tamam hadi gel bakıyım” diyorlar. Bunun yanı sıra vergi vermiyorlar. Toplum bütün bunların farkında.

Toplumun farkındalığı ile ilgili araştırmalarda bir sonuç çıktı. AK Parti seçmeni her şeyin farkında, sadece tercihlerini değiştirecek bir fark yaratmamış durumdalar.

Senelerdir muhalif olan seçmenler yıllardır kaybetmenin verdiği bir psikoloji ile inkâr, gerçeği görememe ve siyasi tercih olarak da neredeyse delirme noktasına gelmiş

durumda. Aynı şeyi yapıp farklı bir sonuç beklemek, delilik tanımı olarak kabul ediliyor. Türkiye’de bir kesim insan aynı şeyleri yapıp, farklı sonuç bekliyor. Bu araştırmaların sonucunda beni umutlandıran bir gelişme var, çünkü kendini kapatmamış, düşman gözüyle bakmıyor. AK Parti seçmeninde de şöyle bir durum var; kendini gergin hissetmiyor çünkü mevcut iktidar onun hayat standardına bir tehdit unsuru değil. Sandığa gittiğinde “yahu 15 seferdir kaybediyoruz” bir psikolojisinde değil o yüzden daha rahat düşünüyor. Her insan birbirine benziyor zaten. AK Parti seçmeninin bulunduğu koşullar, kendini güvende hissetmesi, kendini siyaseten tuttuğu partiden dolayı galip hissetmesi onun biraz daha serinkanlılıkta düşünmesine yol açıyor.

Vergi demiştik; bu temsili bir tablo. Biliyorsunuz özellikle Güney illerimizde bir esnafın yanında mutlaka Suriyeli bir esnaf var, bu metropollerdeki ilçelere de yayılmış durumda. Ortadaki tabloyu görmek açısından çok önemli.

Yan yana iki market, ikisi de yılda 1 milyon lira ciro yapıyor olsun. Cirodan da yaklaşık yüzde 20 kâr yapıyor olsa 200 bin lira kâr yazılır. Biri Türk, diğeri Suriyeli iki esnafın da bir kira gideri var ve aynı. Gelir olarak Türk esnaf hiçbir şey kazanamıyor çünkü giderleri çok fazla. Suriyeli esnaf 1 yılda 150 bin TL kazanıyorsa, Türk esnafın cebine 20 bin TL zor giriyor, çünkü kurumsal bir takım vergiler var. Kira gideri üzerinden vergi ödemek zorunda, gelir vergisi var, 3 kişi çalıştırırsa biri kendi, eşi, oğlu, birisi bir çalışan olsa bu üç kişiye ödemesi gereken sigorta masrafı var. KDV ödemek zorunda. Yani yıllık 1 milyon ciro yapsa 100 bin lira KDV ödüyor ve devlet desteği almıyor. Öbür tarafta Suriyeli esnaf bir de devlet desteği alıyor. Bir Suriyeli’nin dükkân açmasının maliyeti 55 bin lira, bir Türk esnafın maliyeti 190 bin lira. Şimdi biz 40 milyar dolar harcadık diyoruz da bunlar yok harcamalarda. Bir Suriyeli esnafın yarattığı vergi kaybı sadece bir dükkânda yıllık 136 bin lira. Bunun ekonomiye verdiği zarar, esnafa verdiği zarar o 40 milyar Doların içinde değil.

İkinci başlığımız “Toplumsal Huzurunu Bozmak”. Toplum artık şöyle düşünüyor. Suriyeliler hiç misafir gibi değil. Geldiler, bakıyoruz nargile kafede nargile içiyorlar, bağıra bağıra şarkı söylüyorlar, taksim meydanında eğlence düzenliyorlar, eskiden bizim yaptığımız ama artık moral sebebiyle yapamadığımız ne varsa hepsini yapmaya başladılar. Aynı zamanda sürekli olarak toplu ulaşımı kullanan insan kitlesinde bana bir şey yapacaklar korkusu var. Yani Suriyelilere ben hiç bulaşmayayım, başıma bir şey gelse bana yardım edecek kimse yok diye düşünüyorlar. Bunlar araştırma sonuçlarından çıkan veriler. Dilencilik, hırsızlık, taciz ve şiddet artmış durumda, bu olaylar da gizleniyor Türk toplumundan; ama o bölgede yaşayanlardan gizlenemiyor tabi. Neredeyse her hafta bir çatışma oluyor, birileri ölüyor. Hırsızlık olayı çok fazla.

En önemli konulardan bir tanesi de Mehmetçiğin Suriye’de şehit olması. Bu toplumu en çok yaralayan konuların başında geliyor. “Bizim askerimiz şehit olurken bunlar niye oturup eğlence düzenliyor da niye bunlar gidip kendi ülkelerini korumuyor?” “Ortalıkta eşkıya gibi geziyorlar, gidip kendi ülkesini savunsun eşkıyalık yapacağına.” Aynı sözleri kullanıyorum. Bunlar deneklerin kullandıkları sözler. Sağlıkları var, her şeyleri var, niye bizim askerimiz gidiyor diyorlar.

Annelerin en çok endişelendiği konu ise, Suriyeli çocuklarla bir arada eğitim görüyor çocukları. Allah göstermesin zor da bir durum fakat toplumda şu endişe baş göstermiş durumda, “çocuğuma salgın hastalık bulaşacak” Sağlık Bakanlığı’nın da bir takım verileri var, bağımsız kuruluşların da verileri var, uzun zamandır görülmeyen salgın hastalıklar Türkiye’de görülmeye başlandı bunun sebebinin de Suriye’den yaşanan göç olduğunu söylüyorlar ve bu konuda aileler çok ciddi huzursuz. Bu kişilere “çözülmezse ne olur?” diye bir soru yöneltince, örneğin MHP seçmenleri; “Türkler Suriyelilerin işçisi olur, daha fazla göç olur, Türkler azınlık olur” gibi bir takım korkulara kapılıyorlar. Bize kafa tutarlar diyorlar. CHP seçmenleri, “Türk toplumunda baskı kurarlar kültürel bir bozulma olur diyor”. Ama bütün partilerin ortak korkusu iç savaş korkusu. Toplumda Suriyelilerle ilgili bir iç savaş başlayacak ve bir anda ülke karışacak gibi bir korku var. Biz bunun sadece bize özel olduğunu düşünüyorduk yani tehlikeyi önceden görüyoruz diye. Hayır! Toplum hafızasında da bu yerleşmiş durumda. “Peki, ne yapılmalı sizce, bu iş nasıl çözülmeli?” diye bir soru yönelttiğimizde, yanıt Suriyelilerin ülkelerine geri dönmeleri, başka çözüm yok deniliyor. AK Parti veya diğer seçmenler olsun, hadi bunlara vatandaşlık verelim diyen yok, istisnasız herkes gitmelerini istiyor. Tabi burada da önemli bir nokta var, herhalde iki hafta önceydi İçişleri Bakanı ve Ümit Hoca’nın bir atışması da oldu. Sebep şu: Ülkenin İçişleri Bakanı diyor ki, keşke bu çocuklara da vatandaşlık verebilseydik, keşke önceden vatandaşlık vermeye başlasaydık. Buradaki büyük tehlike şu; nüfus artışı olacak, sayıları bizi geçecek geri dönmezlerse. Ama en büyük tehlike şu, daha da fazlası gelebilir. 1 milyondan 4 milyona çıkarken hissetmedik. Nüfusu 4 milyondan 6 milyona çıkaran yeni bir göç dalgası gelme ihtimali var. Vatandaşlık vereceğim lafını çıkardığınız anda, Türkiye gibi yaşam koşullarının Suriye’ye nazaran iyi olduğu ülkelerde bir etki yaratır.

Bundan örnek veriyim; Amerika green kart dağıtacak dendiğinde Çankaya / Tunalı’nın karşısındaki Amerikan Büyükelçiliği’nin önünde uzun kuyruklar görürsünüz. Sadece green kart dağıtılacak. Yani bir piyango gibi o bile Türkiye’de yüz binlerce insanın başvurmasına yetiyor. Amerika’nın şöyle bir açıklama yaptığını düşünün. Biz vatandaşlık dağıtmaya karar verdik, aylık 500 dolar yardım yapacağız, vergi yok, sağlık bedava, eğitim bedava nerede yaşıyorsan oradaki üniversiteye kaydını yapacağım, bütün ailene sağlık sigortası sınırsız ve bedava, bir de çalışırsan bile ben sana bu destekleri vermeye devam edeceğim ve sonunda vatandaş olacaksın. Böyle bir kampanya yapsa büyük ihtimalle nüfusu Çin’i geçer. Türkiye’nin yaptığı şu anda bu. “Gel kardeşim vatandaşlık vereceğiz” dediğiniz anda o göçün önüne geçme ihtimalleri yok. Herkes gelmek isteyecek, niye gelmesin ki, Türkiye’de daha fazla ekonomik rahatlık var. Zaten burada herkesin bir akrabası var. 18 milyon Suriye’de 4 milyon Türkiye’de, baktığınızda mutlaka bir akrabası, yanına taşınacağı biri, oraya gittiğinde ona iş bulacağı biri olacak. Hepimizin biraz gözden kaçırdığı esas tehlike de bu yeni göç dalgası.

BAŞKAN:

Teşekkür ediyoruz. Şimdi görüş, öneri ve soruları alabiliriz.

HAKAN BEY: Yiğit Bey teşekkürler. İç savaş beklentisi dediniz. Suriyeliler anlattığınıza göre Suriyelilerle kavga edeceksek o kavga iç savaş olmayacak, yoksa bu bir sebep olup Türk milleti içerisinde bir kavgaya, karışıklığa, dilim varmıyor iç savaşa mı sebep olacak? Sorunun biri bu. Bir de son cümlelerinizde “ gel kardeşim vatandaşlık vereceğiz” diyor tabiri caizse çok güzel bir benzetme peki bunun niçin olduğu konusunda bir düşünce veya bir dönüş aldınız mı?

YİĞİT KARAKIŞ: İçişleri Bakanının ya da Cumhurbaşkanının daha önce söylediği bu vatandaşlığı neden yapıyorlar mı diye sordunuz?

HAKAN BEY: Evet.

YİĞİT KARAKIŞ: Tam olarak bilemiyorum; fakat yaratmaya çalıştıkları algı herhalde şu: “Biz bunları Türk vatandaşı yapalım, geri dönüşlerinde Türk olsun.” Böyle ütöpik bir algı oluşturmaya çalışıyorlar;ama altında yatan sebebi bilmiyorum. İlk sorunuza cevap vermem gerekirse iç savaş beklentisi şöyle: Suriyeliler bir kargaşa çıkaracak ve iç savaş olacak. Biz onlara saldıracağız değil tam tersi onlar bize saldıracak öyle bir iç savaş olacak.

HAKAN BEY: O zaman Suriyelilerle bir kavga çıkacak. Ben Türk Milleti içerisinde bir kavga olarak anlıyorum. Teşekkürler.

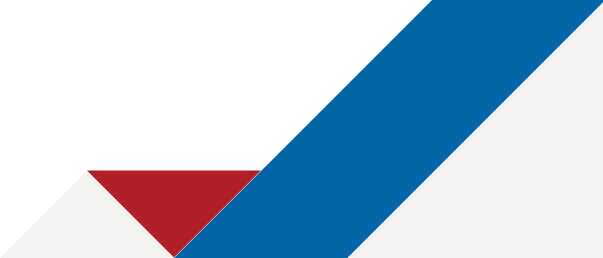
İSA ÖZKAN: Yiğit Bey’e sunumlarından dolayı teşekkür ediyorum. Efendim biz daha çok menfi noktadayız bakar iken, bu tabii ki bir tercih meselesi ve bu tercihe buradaki herkes katılıyor muhakkak ancak konunun diğer boyutlarına yani mülteci psikolojisi ve mültecinin Türkiye’deki algısı nasıl noktasına baktığımız zaman bunun menfi olduğunu yani yaşadıkları yerdeki insanlar tarafından ancak bir rahatsızlık duyulduğunu oysa toplumun bazı kesimlerinin bundan hiç şikâyetçi olmadığını görmekteyiz. Restoranlarda bulaşık hizmetlerinde çalıştırılmaları ucuz iş gücü bakımından Türkiye’deki kobiler ve küçük işletmelerin birçoğunda bir memnuniyet havası varmış gibi algılıyorum. Onun ötesinde bu konuyla ilgili olarak basında çatışmanın boyutları hiçbir şekilde ‘basın kontrol edildiği için’ yazmıyor ama bir de diğer tarafı var bu işin. Kontrol edilebilen sivil toplum örgütleri hatta yaygın eğitim kurumu diyebileceğimiz camilerde bir Ensar sömürüsü var ki, bu sömürü çok yüksek boyutlara erişmiş, yardım toplanıyor vs. Bütün bunlar Türkiye’deki demografik yapıyı karmakarışık hale getiriyor. Daha önceki başbakanımız bir söz söylemişti: “ Hiçbir kadın çadırdaki doğum yapmak istemez” ilk gelmeye başladıklarında Türkiye’deki tepkilere karşı böyle bir ifade kullanmıştı. Bu işin çok değişik boyutları var, çadırdaki hamile kalır kalmaz vs. Bunları tartışmayı bir kenara bırakalım. Bu meseleye hiç konuyla ilgili olarak memnun olan kesimler ve memnun olmayan kesimler açısından bakabildiniz mi Yiğit Bey? Evet, karşıyız ama işin bir de bu tarafı var mı acaba? Bir de evlilikler var. Bu evlilikler ne kadar? Bilhassa güney illerinde ikinci, üçüncü eş olarak tercih edilen Suriyeliler var. Biz onlara vatanlarında istedikleri gibi yaşayacakları şekilde vatanlarını teslim etsek dahi onlar buradan gidecekler mi? Burada doğan çocukların kültürel kimlikleri ne olacak? Bu çocuklar anadili olarak ne konuşacaklar, yaşama biçimi olarak nasıl yaşayacaklar, irtibatları ne olacak? Bunlar da işin bir diğer tarafı. Teşekkür ederim.

YİĞİT KARAKIŞ: Hemen cevap veriyim. Toplumdaki vicdan tarafı hala devam ediyor, yok değil; ama sorun boyutu o eşiği geçmiş durumda. Yani şikâyet etmesini engellemiyor ya da bahsettiğiniz dar kısım nüfuslu olan, kuma alma ya da işçi çalıştırma, o tarafta da kendine bir fayda sağlıyor; ama diğerleri gitsin istiyor. Benimki kalsın herkes gitsin gibi bir tavır da var orada. Yani bir kısmından faydalanması 4-5 milyon Suriyelilerin burada kalmasına yol açmıyor.

HAYDAR ÇAKMAK: Çok teşekkür ederim güzel bilgiler verdiniz ilginç tespitlerde bulundunuz. 2 sorum olacak. Birisi, sizin de altını çizdiğiniz sorunlarla ilgili kamuoyunda bu tartışmalar yapılıyor ama hükümetin cevabı ne acaba, hükümet kendisini nasıl savunuyor ya da kendisini savunma durumunda kalıyor mu, yoksa vurdumduymaz mı davranıyor? Sizce niçin hükümet buna bir cevap vermiyor? İkinci sorum; İYİ Parti ile ilişkili olduğunuzu İletişim Merkezi Başkanı olduğunuzu söylediniz, acaba İYİ Parti bu sizin ve diğer arkadaşların yaptığı tespitleri kamuoyuyla paylaşıyor mu? Paylaşıyorsa hangi yöntemle paylaşıyor? Teşekkür ederim.

YİĞİT KARAKIŞ: Genel Başkanın yaptığı grup konuşmalarında, Genel Başkan Yardımcılarımızın yaptığı açıklamalarda, her türlü basın bültenlerinden bu konuyu dillendiriyor İYİ Parti. Hükümet konuyu örtmeye çalışıyor, hükümetin genel iletişim taktiği, kendilerini yaralayacak konulara hiç değinmeme gibi bir durumları var. Keza seçim boyunca İYİ Parti'ye değinmemesi de o yüzdendi; ama siz bunu toplumun önüne getirdiğinizde grup konuşmalarından, kısıtlı da olsa elinizde medya gücünü kullandığınızda, haber bültenlerinden, oradan buradan bu beyanlar ortaya çıktığında sessiz kalamıyorlar. Çünkü bir şey söylemesi lazım. Çünkü bizim söylediklerimiz toplumda çok büyük bir yankı buluyor. Şimdiye kadar yankıyı oluşturan ve bu işe bu kadar sahiplenmiş siyasi bir muhalif yoktu diyeyim, o yüzden şimdi cevaplandırmaya başladı. Buna Twitter atışmaları da dâhil, cümlelerin arasında değinmeler de dâhil. Biz bir şey söyleyince belki direk bizi muhatap olarak söylemiyor ama konuşmalarının satır aralarında cevapları bulmanız mümkün.

AYHAN EREN / AKSARAY: Öncelikle teşekkür ediyorum. Biz sizi dinleyinceye kadar Türk Milleti'nin Suriyeli sığınmacılar hususunda bir kaygısının olmadığı kanaatindeydik zira son yapılan araştırmalarda Suriyeli Sığınmacıları sorun olarak gören insanların sayısı sadece %2.2 civarında. İnsanların %43'ü geçim sıkıntısı, %14'ü işsizlik, %5'i teröre odaklanmış ama sizin verdiğiniz bilgilere göre de Türk milleti Suriyeli sığınmacıları bir problem olarak görüyor. Yani o zaman biz şuna benzetiyoruz, sigaranın üzerinde içmeyin öldürür diyor ama zararını bildiğimiz halde içmeye devam ediyoruz. Yani Türk toplumu Suriyeli sığınmacıları problem olarak görüyor; ama sandıkta tepkisini ortaya koymuyor. Zira seçim sonuçlarına baktığımız zaman 2011 yılında yapılan genel seçimlerle, 2018 yılında yapılan genel seçimlerin sonuçlarını karşılaştırdığımızda Suriyeli Sığınmacıların çok yoğun olduğu Gaziantep'te Şanlıurfa'da ve Kilis'teki AK Parti oylarının hiç düşmediğini veya kayda değer bir düşüş olmadığını görmekteyiz. O zaman Türk Milleti'nin bu geçim derdini bir tarafa bırakıp Suriyeli Sığınmacılar Sorununa eğilmediğini görmekteyiz. Netice itibari ile çok değerli bir konuşmacının ifade ettiği gibi, "Suriyeli sığınmacıların bizim

dışımızdaki kitlelerin de ilerde Türkiye'ye yaratacağı sorunları görebilmeleri" adına siz bir iletişimci olarak ne yapmayı düşünüyorsunuz? Türk Milleti sigaranın zararlarını bildiği halde içmeye devam ediyor. 2011-2015'te bu coğrafyada seçmenlerin siyasi tercihlerinde kayda değer bir değişiklik olmamış, Kilis'te bile AK Parti 2011'de yaklaşık %62 almış, yine ittifak olarak da %63 civarlarında oy almış. O zaman burada bu sorunu bir milli mesele olarak kabul eden insanların üzerinde çok büyük bir görev olduğunu düşünüyorum, bu konuda iletişimci olarak siz neler yapacaksınız onu merak ediyorum. Teşekkürler.

YİĞİT KARAKIŞ: İki farklı kavram. Toplumda yankı bulması ve partisini değiştirmesi, oy tercihinin değiştirmesi. İki farklı kavram çünkü oy tercihinin değiştirmesi için farklı parametreler var, alternatifleri de orda tartıyor. Dediğinizde kısmen doğruluk payı var, yani AK Parti oylarında bir düşüş var. 24 Haziran seçimlerinde 1 Kasım seçimlerine göre yüzde 7'ye yakın oy kaybetti iktidar partisi. Bunun sebepleri arasında Suriye var mıdır bir araştırma konusu. Ama bu AKP oylarını azaltıcı da bir konu. Bir de şöyle bir şey var, bu sorun ne zaman dayanılmaz olacak ve artık oy tercihinin "yeter artık" dediği bir noktaya ulaşacak. Biz baktığımızda o noktaya ulaşmaya başladığını görüyoruz. Yani o kırılma noktasına doğru gidiyor "yeter artık bu Suriyeliler yüzünden oy vermeyeceğim" tarafına doğru gidiyor. Bu bir süreç. Bunu 2011'de görmemiz mümkün değildi, zaten 2015 seçimlerinde kısmen gördük. 2015/7 Haziran seçimlerinde ben de Gaziantep'te bizzat çalıştığım için biliyorum -orada Suriye Sorununa parmak basan bir kampanya yürüttüğümüz için biliyorum-, orada gerek AK Parti oyu gerek diğer partilerden çok ciddi bir oy kaybı yaşanmıştı kampanya sonucunda. Ama burada işin faydası şu; bunu biz sürekli konuşmak zorundayız, oy gelsin ya da gelmesin. Çünkü karşı tarafın kendine çekidüzen vermesi gerektiği gibi bir durum oluşuyor. Yani nedir biz bunu konuşmasak çok daha fütursuzca kontrolsüzce Suriyeli Sorunu gerçekleştirebilir ama işte birisi durunca karşısında vatandaşlık diyince ağızına tıkılıyor ondan oy kaybetmeye başlıyor, bunun olması lazım zaten. O zaman yarın diyecek ki "ben bunu böyle yaparsam çok ciddi oy kaybedeceğim o yüzden bunu şöyle çözeyim" siyasette bu dengenin oluşması lazım, her koşulda bu konunun sürekli olarak dile getirilmesi, tehlikelerinin topluma anlatılması Türkiye açısından milli bir görevdir, sadece iletişim konusu değildir.

ELİF ÖZMENEK ÇARMIKLI: 3 sorum var, muhatabı siz misiniz emin değilim ama bu çerçevede değerlendirilse ve bilinse iyi olur diye düşünüyorum. Birincisi Suriyelilerin kaçına vatandaşlık verildi? Çünkü basına yansıyan haberlerle gerçek arasında bir fark olduğu söyleniyor. İkincisi; bu bulguların kaynakları neler? Yani hangi araştırma şirketi ya da partiler yapmış araştırmaları? Bu bulguların realiteyle bir karşılaştırması var mı? Yani suç oranlarını biliyor muyuz? Seçmenin duyduğu bu kaygının ne kadarı realitede gerçekten var, ne kadarı kurgusal bir şey? Bu bilinse çok büyük bir fark yaratır diye düşünüyorum. Teşekkür ederim.

YİĞİT KARAKIŞ: Kaçına vatandaşlık verildi, tam sayıyı bilmiyorum kontrol etmem lazım. En son bildiğim 150 bin gibi bir rakamdı; ama yanlışım olmasın. Fakat vatandaşlık verilecek diye sağlık raporu hastanede kuyruklar olduğu haberleri geliyor kimi zaman. Tabi bu da endişelendiriyor. Bunun kaç vatandaşlığa dönüşüyor bilmiyoruz şu an. İkinci sorunuza yanıt; İYİ Parti'nin yaptığı araştırmalardan derlendi. Onun haricinde bize bu konularda

destek olan araştırma şirketleri var sağ olsunlar. Aylık raporlarını bizimle paylaşıyorlar, bunların hepsinden derlenmiş bir veridir.

BAHADIR SELİM DİLEK: Yiğit Bey, toplumdaki bu kaygıların geleceğe ilişkin matematiksel bir projeksiyonu var mı elinizde yani biraz önce biraz bahsettiniz ama biz son noktaya geldiğini düşünüyoruz toplumdaki tahammülün. Sonuçta siyasi davranışa dönmediği sürece toplumdaki hoşnutsuzluk çok görünür olmuyor, bu bizim için en belirleyici özellik. Çünkü hükümet istediği için ya da devletin başında bu işten sorumlu kim varsa onlar istediği için bugün Suriyelilerle Türkiye’de beraber yaşıyoruz. Geleceğe dair Türkiye’nin her alanında sıkıntı potansiyeli taşıdığını düşünüyoruz. Dolayısıyla bu bir şekilde siyasi davranışa dönmediği sürece biz bu tahammül sınırının nerede biteceğini, nerede dolacağını çok bilemeyeceğiz, elinizde buna ilişkin bir projeksiyon var mı? Böyle olursa şöyle olur ya da söyle olursa böyle olur diyeceğini düşündüğünüz bir çalışma yaptınız mı?

YİĞİT KARAKIŞ: Elbette siyasi tercihlerde bir değişiklik olmasını istiyoruz ama önümüzde daha 5 sene var genel seçimlere. Dolayısıyla yerel seçim de bir parametre; ama yerel seçimin kısıtlı bir etkisi olabiliyor. Oy verme tercihini etkileyecek ve gitgide çok önemli bir parametre olmaya başlayacak. Bizim amacımız da bu çünkü bu konu Türkiye’nin milli beraberliğine en büyük tehdit şuanda. Bu sorunun ne kadar önemli olduğunu bütün boyutlarıyla topluma anlatmak zorundayız, toplumsal bir taban var. Örneğin Türkiye’de de Amerika’daki gibi seçimler yüzde 50’ye 50 Cumhuriyet ve Demokrat gibi ayrılmış olsaydı bu sorun direkt olarak seçimi kazandıracak bir sorun olurdu. Keza biliyorsunuz Trump, Meksika sınırına duvar öreceğim dedi ve daha milliyetçi politikalarını sıraladı. Meksika duvarı metaforuyla seçimleri kazandı. Cumhuriyetçiler arasında bile önemsenmezken oradan çıktı ve Amerika’nın Başkanı oldu. Fakat Türkiye’de farklı parametreler var, siz onları biliyorsunuz. Sürekli olarak siyasi rekabeti sağ-sol, başörtüsü, gezi üzerine yıkmaya çalışan bir siyaset var. Ayrıca medya artık tarafsız değil. 5 sene önceki medya olsaydı o zaman bu sorunun ne olduğunu, ne kadar oy kaybettirdiğini görebilirdik. Şimdi bunlarla mücadele edeceğiz. Hakikaten demokrasinin olduğu bir Türkiye, medyanın olduğu bir Türkiye’de yaşıyor olsaydık bu sorun çok ciddi oy koparmıştı AK Parti’den.

BARIŞ DOSTER: Siyaset Bilimci ve Gazeteciyim. Öncelikle başta Ümit Özdağ ve Cahit Armağan Dilek olmak üzere bu etkinliğe katkı sunan, omuz veren herkese çok teşekkür ediyorum. Sorum şu: Yiğit Bey, az önce sunumunuzda parti tabanlarındaki geçişkenliği gösterdiniz. İYİ Parti, AK Parti’nin daha merkez daha liberal geleneğinden, CHP’nin daha ulusalcı hassasiyet taşıyan tabanından, MHP’nin daha Cumhuriyetçi ve Laik hassasiyet tabandan beslenen, üçünden de herhalde 3’er 5’er oy alan partisiniz ve bu AK Parti seçmeninde belki büyük bir çözülmeye sebep olmasa bile MHP ve CHP seçmeninde daha yüksek bir hassasiyet yarattı dediniz. Yanlış anlamadıysam, orada belki öbekselsel bir kopuş yok.

YİĞİT KARAKIŞ: Suriye sorununda mı?

BARIŞ DOSTER: Evet

YİĞİT KARAKIŞ: Hayır tam tersi AK Parti seçmeni bir şey konuşurken yıllardır oy var deyip partisine bir hakaret etmek istemiyor, kızgınlıkla bir şey yapmak istemiyor; ama en çok tespit ve şikâyet AK Parti seçmeninde; ama oy verme davranışına çok yansımıyor.

BARIŞ DOSTER: Sorum şu; parti tabanlarında istisnasız yüksek bir hassasiyet var bu konuda dediniz. İkincisi AK Parti seçmenin partisini en fazla eleştirdiği konu dediniz, peki bu partinin tavanına niçin yansımıyor, sadece AK Parti'nin değil MHP ve CHP tavanına, yöneticilerine, milletvekillerine niçin yansımıyor?

YİĞİT KARAKIŞ: Taban, tavandan koptu. İki cümleyle özetleyeyim. Taban sadece şuna bakıyor, oy oranı ve Türkiye'nin gerçek sorunları üzerine bir siyasi rekabet yapmak yerine, biliyorsunuz yani 15 senedir sürekli ortamı gerilim ve muhatap olarak 15-16 senedir sadece yendiğimiz rakibi muhatap alalım. Oradaki gerilimi hiç düşürmeyelim, sürekli tepede turalım ki bizim tabanımız da aman onlar gelecek diye korksun ve tekrar bize dönsün. Türkiye'deki bütün seçim dinamiği bu şekilde. Bu işe bir faz olarak bakıyoruz, yani İYİ Parti'nin buradaki en büyük misyonu artık bu gerilim politikasının Türkiye'nin kaderi olmasını engellemek. Başka da siyasi hareket yok bunu yapabilecek. Çünkü bütün tabanlardan oy alabilen başka bir siyasi hareket yok. O yüzden çok önemli; ama bu 24 Haziran seçimlerinde beklediğimiz hedefi tutturmadı. Ama bu sonraki seçimlerde tutturmayacak anlamına gelmiyor, yani hepsi adım adım.

VOLKAN KEÇİOĞLU: Sunum için teşekkür ediyoruz. Türkiye'de insanların en önemli sorunlardan bir tanesi Suriyeli sığınmacıların ülkelerine geri gönderilmesi. Pek çoğumuz bunlarla yaşadığımızın farkında değiliz çünkü her biri çeşitli yerlerde çalışsa, vakit geçirse bile belli mahallelerde ikamet ediyorlar. Benim sorum şu: Ülkemizde özellikle Ege illerine yoğun göçün olduğunu gördüğümüz yerlerde ya da bunların gettolaştığı yerlerin sosyal yardımların alındığı yerler olduğunu düşündüğümüzde buralardaki seçmen sayılarında bir değişiklik var mı? Yani Ankara'nın Yenidoğan semtinde daha önce 445 no'lu sandıkta 300 kişi oy kullanıyorsa oradan taşınanlar olduğuna, buraya Suriyeli sığınmacılar yerleştiğine göre orada hala 445 seçmen mi var?

YİĞİT KARAKIŞ: Bu konuyla ilgili bilgim yok; ama sadece bu iş üzerine çalışan bir ekibimiz var, sizden bilgilerinizi alayım cevabımı ondan sonra yönlendireyim.

ERMAN DİNÇEL:

Sayın misafirler hoş geldiniz. Suriyeli sığınmacıların Türkiye ekonomisine etkisi üzerine kısa bir sunumum olacak.

2017 yılında Sayın Cumhurbaşkanımızın ifade ettiği gibi, “35 milyar dolar Suriyelilere bir harcama yaptı Türkiye Cumhuriyeti” ifadesi ile bir para harcanmış olduğunu anlıyoruz.

Ben de hemen o dakika, o an düşündüm bu harcamayı nereden yaptı acaba?

Bu harcamayı Sağlık Bakanlığı’nın, Millî Eğitim Bakanlığın bütçesinden mi yapıldı, nereden yapıldı?

Çünkü ben bütçe kanunlarının hazırlanışını yıllardır izliyorum, böyle bir ödenek ayrıldığını göremedim, demek ki aslında Türk Halkı için ayrılmış bir bütçenin içinden ayrılarak harcanmış bu para, bilinçsizce belki harcanmış bir para bu öyle düşündüm ilk anda.

Kendi kendime hayal ettim yani bir kaynak aradım açıkçası. Sonra bu kaynak arayışı biraz daha ileriye gitti, şöyle düşündüm, ha şimdi bütçe var bir de bütçenin dışında kaynaklar var, bekli bütçenin dışındaki kaynaklardan para harcanmıştır.

Mesela Kızılay bir dernek. Kızılay’a yardım yapıyorsunuz Kızılay bu yardımı Filistin’e götürüyor harcıyor ya da AFAD’a bir destek yardımı yapıyor ve AFAD gidip bunu bir yerde harcıyor kullanıyor bir hizmet sunuyor.

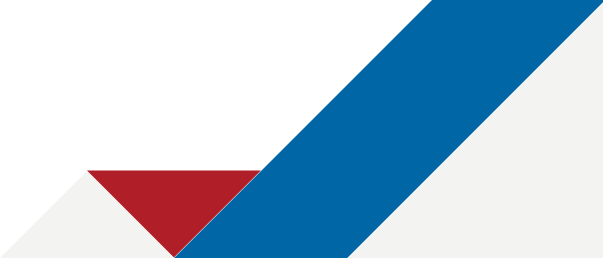
Dolayısıyla sadece bakanlıkların bütçesinden değil yardım kuruluşlarına destek çıkararak da devletin bu kanalla da bütçe içinden ve bütçe dışından yardım yaptığını düşündüm kendi kendime.

Şimdi ben bu kısa sunumda sizden rica edeceğim. Burada milletvekillerimiz, gazeteciler, araştırmacılar var ben bazı soruları gündeme getirmek istiyorum bu soruları zaman içerisinde siz de bir kenara not alabilirseniz çok sevinirim.

Birlikte düşünelim çünkü bu soruların cevabı henüz yok, bir gün bu soruların cevabını Türkiye öğrenecek belki de sizler buna neden olacaksınız.

O yüzden sunuma başlamadan önce ilk soruyu söylemek isterim size: Bu harcamanın Ne kadarı bütçe içinden karşılandı ve ne kadarı bütçe dışı kaynaklardan karşılandı?

Bunu öğreneceğim ben gelecekte, birlikte soralım bu soruyu. Belki Meclis’te gündeminize getirirsiniz, belki bir gazeteci olarak araştırmanızda düşünürsünüz bir şekilde.

Diğer taraftan başka bir şey daha dikkatimi çekti. Türkiye sürekli bir takım insani yardımlar yapıyor Suriye'nin kuzeyindeki gruplara. Suriye'nin kuzeyindeki gruplar sadece Suriyeliler değil bazıları geliyorlar Mersin'de Antep'te tedavi görüyorlar onlar da şimdi Suriyeli diye geçiyor. Ben bu ayrımın gelecekte yapılması gerektiğini düşünüyorum.

Gerçekten Suriyelilere ne kadar para gitti, gerçekten biz ne kadar insani yardım, silah yardımı yaptık bunun da ayrıştırılması lazım. Madem bu ülkenin bir bütçesi var, bir ekonomisi var bunların da şeffaf bir biçimde bir gün geldiğinde ortaya çıkması lazım.

Lütfen aklınızın kenarında bunlar bulunsun.

Buradan başlayarak sunumumu yapmaya çalışacağım: 3 milyon 700 bin kişi varmış 2017'de 35 milyar dolar harcanmış 2018'de de bu rakamın 40 milyar dolara çıktığını tahmin ediyoruz.

Ben bütün hesaplamaları bu rakamlardan yola çıkarak yaptım.

Bir milyon daha göçmen ya da sığınmacı var aslında ama resmî olmayan rakamlardaki bu 1 milyon insan da var gibi bir varsayımda bulunmadım.

Diğer taraftan bize söylenen takam 40 milyar dolar, gerçekten 40 milyar dolar mı? onu da bilmiyoruz ki, hani bunu da demin Yiğit bey'e de sordunuz hangi araştırmaya dayanıyorsunuz, hangi harcamaya dayanıyorsunuz sorusunu ben de kendime sordum.

Bu bir rakam. Belki 42'dir, belki 50'dir, belki daha düşüktür işte bunu da bilmiyoruz gelecekte bunu da öğreneceğiz.

Biz 3milyon 700 kişi var ve 40 milyar dolar harcandı düşüncesiyle yola çıktık ve bu kısa çalışmayı hazırladım.

Türkiye Cumhuriyeti 2012'den başlayarak 2018 sonuna kadar bilinçsizce 40 milyar dolar harcadı bana böyle geliyor yani ben olumlu düşünemiyorum kusura bakmayın ama sizi de çok fazla olumsuzla doğru da itmek istemiyorum.

Bu paranın farkında olmadan harcanması hoş değil, bir de paranın nasıl harcandığını, bilmiyoruz, kimse bunala ilgili bir bütçe yapmadı, kimse bu bütçe nereye harcandı ne kadar açığı oldu falan hesap vermedi, bilmiyoruz farkında değiliz o kadar.

Yani bakacak olursam ne plan var devlette ne program var, plansız programsız devlet yönetimi söz konusu, bir zafiyet söz konusu burada, ha belki vardır da bizim haberimiz yoktur onu gerçekten bilmiyorum.

Tam 6 yıl boyunca sürdü. Sayın baylar, bayanlar; 6 yıl boyunca insan şöyle düşünemez mi ilk iki yıl yaptık bir şeyler bari üçüncü yıl bunu kontrol altına almaya çalışalım.

Bari şu kapıdan girişe bir engel koyalım, bir standart koyalım. 6 yıl sonra durup durup 40 milyar dolar harcandığının ortaya çıkması herkes için büyük çok etkisi yarattı. Genellikle devlet planlı programlı hareket eder özellikle parasal işlerde böyle davranır.

Bana soracak olursanız devlet har vurmuş, harman savurmuştur.

İşte tam da bu sebepten dolayı Türkiye daha fazla borçlanmak zorunda kalmıştır.

Bu çok net bir kavram. Türkiye'nin şu anda 457 milyar dolar dış borcu var. Bunun 210 milyar doları özel sektöre ait borç ve 1 yıl içinde yenilenmesi gerekiyor.

Dolayısıyla 40 milyar dolar çok büyük bir rakam kusura bakmayın ve borçlanma oranımızda artık yurt dışından dolar bazında 7,5'un üstünde yani yıllık faiz, dolar bazında yüzde 7,5'un üstünde. Dolayısıyla hem fahiş faizle hem de fazla bir anapara nedeniyle fazla borçlanmış durumdayız.

Benim anladığım kadarıyla Suriyeliler harcanacak para bütçenin içine yedirildi bir şekilde ya da bütçenin dışından yapılmıştır.

Demek ki Türk halkına ayrılan pay aslında Suriyelilere harcanmıştır.

Demek ki ülkede göçmen ve sığınmacı politikası net değil, ya da ben bilmiyorum.

Göçmen ayrı sığınmacı ayrı değerlendirilir benim bildiğim. Ben şimdiye kadar bir kez göçmen oldum. Gittim Cenevre'de bir şirket kurdum çalışma izni aldım. Ben Cenevre'de şirket kurduğumda 90'lı yılların başında Bosna olayı olmuştu, Bosna'dan sığınanlar da sığınmacıydı, ben ise orada çalışan bir göçmendim ve benim prosedürüm başından sonuna belliydi, her yıl göçmenlik süremi uzatıyordu devlet, eğer uzatamıyorsa bana vize veriyordu, bana üç ay sen normal vizeyle yaşa diyordu bunu da yapıyordu.

Dolayısıyla göçmen ve sığınmacı politikasının ayrı ayrı yapılması, netleşmesi ve değiştirilmiyor olmadı gerekiyor. Evet, Göç İdaresi var, kanunlarımız var ama nasıl uygulanıyor ben gerçekten bilmiyorum. Halen bu sığınmacıların hakları konusunda bir standart oluşturulmadı.

Bir sığınmacı en çok o ülkenin vatandaşı kadar hakkı vardır daha fazlası olamaz, hiçbir ülke böyle göçmen kabul etmez, böyle sığınmacı kabul etmez en çok benim imkânım kadar sağlık hizmetinden yararlanabilir, en çok benim çocuğumun sınav üniversite giriş riski kadar bir risk ya da bir çalışma yapmak zorundadır gibi.

Yani sığınmacıların, göçmenlerin hakları vatandaşın daha aşağısındadır daha yukarıda değil.

Bizde tam tersi daha yukarıda o yüzden toplum Suriyelilere bir tepki duyuyor.

Halen bu kişilere verilen hizmet için limit de yok. İnsan bir limit koyar der ki şu kadar adam başına para harcayacağım daha fazlasını harcamayacağım, şu hizmetlerde şu limitle kullanacak der.

Bunların olmadığını bu araştırmayı yaparken fark ettim.

İkincisi acaba benden önce Suriyeli göçmenlerin Türk ekonomisine etkilerini araştıran birisi var mı?

Bu konuda bir gazete haberi var mı acaba diye baktım, var evet. Haberlerin 3-5 tanesini okudum ve temeli şuna dayanıyordu. Suriyeli göçmenlerin Türkiye'ye gelmesi ekonomimiz için çok faydalıdır çünkü Suriyeli göçmenler para harcamıştır, ekonomik aktivite artmıştır, Türkiye'nin ekonomisi büyümüştür.

İnanamadım ben buna! Bakın Suriyeli göçmenler turist olarak gelse ceplerindeki Suriye'den getirdikleri parayı harcıyor olsalar eyvallah bu doğrudur.

Böyle olmadı ki, Suriyeli göçmenlerin çoğunluğu gariban, iyi durumda olanları başka ülkeye göçtüler, kötü durumda olanları da biz bakıyoruz. Biz kendi bütçemizi kendi ekmeğimizi, paylaşmış insanlarız. Dolayısıyla ekonomiyi falan büyüttüğü yok tam tersi ekonominin borçlanma oranını yükseltti.

Kendi kendime böyle 4-5 yazı okuyunca bir tepki oluştu ve bu yazılara bir tepki olarak biraz sonra göreceğiniz istatistik ortaya çıktı ya da rakamları bulmam mümkün oldu.

Burada söyleyeceğim özel bir şey yok ama birden fark ettim ki 600 bin öğrenciye Millî Eğitim Bakanlığı öğrenci başına şu kadar para harcamış, Sağlık Bakanlığı tedavi ettiği hastalar için hasta başına ortalama şu kadar para harcamış gibi birtakım rakamlar da var, onları da bulabiliyorsunuz, onun dışında başka bir şey bulamıyorsunuz.

Benim elimde iki tane rakam var. Bir tanesi 40 milyar dolar, bir tanesi 3 milyon 700 bin kişi. 3milyon 700 bin kişiye artarak nasıl ulaşıldığını bu tablodan izleyebilirsiniz.

	Sığınmacı Sayısı	Her Yıl Eklenen	Her Yıl Harcanan	Her yıl harcanan	Bütçe Gelirleri	Bütçe Giderleri	Bütçe Açığı	Cari Açık USD	Yıllık Büyüme	
Yıl	Kümüle	Kişi	Milyar USD	Milyar TL	Milyar TL	Milyar TL	Milyar TL	Milyar USD	%	
2012	14.237	14.237	40.575.450	148.911.902	331	360	-29	49	2,20	
2013	224.655	210.418	640.266.750	2.349.778.973	425	444	-19	65	4,40	
2014	1.519.296	1.294.641	4.329.993.600	15.891.076.512	425	448	-23	46	2,90	
2015	2.503.449	984.153	7.134.829.650	26.184.824.816	483	506	-23	31	4,00	
2016	2.834.441	330.992	8.078.156.850	29.646.835.640	554	583	-29	32	2,90	
2017	3.234.000	400.000	9.262.500.000	33.993.375.000	630	677	-47	47	7,40	
2018	3.700.000	500.000	10.545.000.000	63.270.000.000	749	821	-72	52	3,30 *	
2019*	0	0	0		880	960	-80	36	-1,00 *	
Toplam		3.734.441	40.031.322.300	171.484.802.841						
(*) Tahmin										

İlk sütun da yani 2012’de 14bin kişiymiş. 2013’te 224 bine ulaşmış toplamda, sonra 1 milyon 500 bine ulaşmış. Hemen yandaki sütunda her yılki artışı görüyorsunuz yani birinci sütun kümüle toplam sütun, ikinci sütun her yıl gelenler.

Yani gelenlerde bir patlama var 2014’te görüyor musunuz? Rakam bir den yükseliyor.

Bakın bu rakamları ben kafamdan uydurmadım, bu rakamların 330 bine kadar olanı Göç İdaresi tarafından açıklanmış rakamlar.

Alttaki sadece son iki yılı ben tahmini olarak ekledim. Yani kullandığım bu istatistik’i asla saptırmadım, bir yere gitmedi, yönlendirmedim, ortada bir rakam olsun istedim ve harcanan parayı kişi başına, adam başına, maliyete ulaştım.

Bu da internette var haber adına kişi başına şu kadar diye bir Bakan açıkladı bunu.

Onu kullanarak bir hesap yaptım ve bu hesap da tuttu. 40 milyar dolar olarak tuttu, hatta biraz fazla çıktı ama olsun.

Dolayısıyla kaç milyar doları hangi yıl harcadığımızın karşılığı da var, burada, bu tablo bunu da gösteriyor ve her dönemi ayrı ayrı dolar kuruyla çarpım ve TL karşılıklarını buldum.

Yani her yılın orijinal dolar kuruyla çarpılmış rakamı da bakın yanında milyar TL olarak geçiyor. 2018’de 63 milyar TL para harcamışız Suriyelilere.

Şimdi sıkıntı burada başladı işte. Bütçe açığını da bu tabloda buraya yazdım.

Türkiye’deki bütçe gelirleri gerçekleşmiş bu projeksiyon falan değil, Aralık ayında Meclis’ten geçen tahmini bütçe falan değil gerçekleşmişler bunlar.

Bütçe gelirlerim bütçe giderlerim ikisinin arasındaki farkı da buraya bütçe açığı olarak yazdım ve sonucu görünce çok üzüldüm.

Eğer Suriyelilere para harcamasaydık 2015-2016’da bütçe açığı olmayacaktı.

Yani dondum kaldım, bakın rakamları görün siz de fark edin lütfen.

Burada 26milyar TL var. Bütçe açığı 23 milyar TL Türkiye’nin. Şaka gibi ya 29 milyar TL Suriye’ye harcanan para bütçe açığı 29 milyar TL. Demek ki bütçe açığı olmayacaktı. Fazladan borçlanmayacaktı. Bütçe açığı da olmayacak yani biraz para harcamadan durabilseydik, ya da 2-3 yıl sonra 2015’te Suriyelilerin Türkiye’ye girişini kontrol etseydik aslında bugün hiçbir şey kontrol dışına çıkmayacaktı.

Şimdi 2019 için tahmini bütçe açığını buraya yazdım ben 80 diye yazdım çünkü orta vadeli ekonomi planında 21 Eylül’de açıklanan ekonomi planında bütçe açığı 82 milyar TL olarak geçiyor.

Meclis’ten geçen bütçe kanununda ise açık 72 milyar TL olacak diyor.

Ben size söyleyeyim 2019 sonu 12 ay bittiğinde hepimiz göreceğiz ki 90’la 100 milyar TL bütçe açığı oluşmuş olacak.

Dolayısıyla birinci numara bu, birinci etki bu. Bütçe açığı olmayacaktı.

Hele toplanarak gelen rakamlara bakacak olursanız bütçe açığı olmayacaktı demek mümkün.

İkincisi; cari açık var Türkiye’de. Her yıl dışarıdan para borçlanıyoruz bunun için rakamları da bu tabloda yazdım.

Cari açık sadece ihracatın ve ithalatın farkı değil, biliyorsunuz turizm gelirlerini de ekliyoruz ya da gönderdiğimiz paraları da ekliyoruz buna cari açık Türkiye’nin borçlanmak zorunda olduğu rakam.

Eğer Suriyelilere para harcamasaydık her yıl 8 milyar dolarlık cari açığımız daha az olacaktı.

Rakamları düşünebilirsiniz 49 değil 8 düşürün 41 ya da 32 değil 8 düşürün gibi. Yani hem bütçe açığı olmayacaktı bazı yıllar ve bütün yıllarda cari açık yılbaşına ortalama 8-9 milyar dolar daha az olacaktı.

Suriyelilerin ekonomimize temel etkisi buradan kaynaklanıyor. Bu tabloyu daha sonra enstitüden temin etmek mümkün. Arzu eden kişilerle de ben paylaşırım ve açıklamasını da yapabilirim.

Şimdi ben bir ekonomistim. İyi Parti’de de görevim var enstitüde de görevim var.

Şöyle bir hayali vardır ekonomistin, “içinde bulunduğum krizden nasıl çıkacağım, bu ülke bu krizden nasıl çıkar” sürekli bu senaryoyu çalışır ekonomistler.

Kafasının arkasında bu vardır şöyle mi olsa böyle mi olsa gibi.

Şimdi hep hayalim olan bir şeyi size söyleyeyim;

Ülkemiz orta gelir tuzağından çıkma noktasına geldi hatta çok yaklaştı ekonomimiz 2012’de orta gelir tuzağından çıkış noktasına.

Kişi başına gelirimiz 12 bin doları geçti. İçimde bir umut doğdu, bak o günler geliyor işte bundan sonra 12bin 15bin dolar aralığına gireceğiz. Dünya’da ortalama kişi başı gelir 10

bin dolar seviyesindeydi o yıllar da ve biz bu ortalamayı aşmıştık.

Kişi başı gelirden ve ülke orta gelir tuzağından çıkacak gelişmiş ülke sınıfına geçecektik.

Biz Suriyeliler sayesinde bunu kaybettik. Söyleyeceğim üçüncü önemli konu bu.

Suriyeliler sayesinde buraya fütursuzca para harcama yüzünden orta gelir tuzağından çıkma ihtimalimizi kaybettik öyle ifade edeyiz size.

Orta gelir tuzağı ne demek buna da bakmak lazım.

Bilgi Notu-1

Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) nasıl hesaplanabilir?
Sorusunun 3 cevabı olduğudur.

Bu hesap yöntemlerinden birisi HARCAMALAR yolu ile tercih edersek.

Formülü $GSYİH = C + I + G + (X - M)$

C=Tüketim Harcamaları, I= Yatırım Harcamaları,
G=Devlet Harcamaları, X=İhracat Harcamaları ve
M=İthalat Harcamaları olarak geçer

TÜİK bu hesaplamayı yaparken NET rakam hesaplar böylece her yıl NET Büyüme Yüzdesini bulabiliriz.

Bu 40 Milyar Dolar formüldeki devlet harcamasıdır(G)

Bilgi Notu-2

Orta Gelir Tuzağı Nedir?

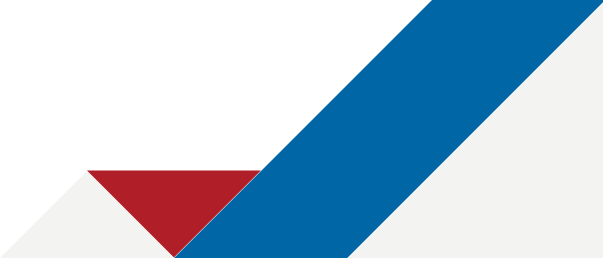
Dünya bankası, 2010 yılı verilerine göre kişi başına yıllık ortalama geliri 1.006 doların altındaki ülkeleri düşük gelirli, 1.006 dolar ile 12.275 dolar arasındaki ülkeleri orta gelirli ve 12.276 doların üzerinde olan ülkeleri yüksek gelirli ülkeler olarak sınıflandırıyor. Dünya bankası, orta gelirli ülkeleri de ikiye ayırıyor ve 3.975 doların altında yıllık ortalama kişi başına geliri olan ülkeleri düşük orta gelirli bunun üzerindeki de üst orta gelirli ülkeler kategorisine sokuyor. Bu sınıflandırmaya göre Türkiye 9800 dolarlık kişi başına geliriyle üst orta gelirli ekonomiler arasında yer alıyor. (2017)

Bir ülkede kişi başına gelirin 10 bin dolarlar düzeyine gelip de o düzeyde tıkanıp kalmasına, yani ülkenin bir üst gelir grubuna çıkamamasına orta gelir tuzağı deniyor. Orta gelir tuzağına düşen ekonomilerin tipik özellikleri arasında düşük yatırım düzeyi, imalat sanayinde yavaşlama, sanayi üretimi farklılaşmasında sınırlı kalma, emek piyasasının koşullarının uygunsuzluğu gibi nedenler yer alıyor. Bu çerçevede bir ekonominin doğal kaynakları sınırlıysa, nüfusu büyük ve hızlı çoğalıyorsa, sanayide yeni buluşlara açık bir yapısı yoksa orta gelir tuzağına düşmesi kaçınılmaz bir sonuç olarak karşımıza çıkıyor.

Türkiye son sekiz yıldır 10 bin dolar düzeyindeki kişi başına yıllık ortalama gelirini 12.276 dolarlık sınırın üzerine taşıyamadığı için orta gelir tuzağına düşmüş bir ekonomidir. Güney Kore'nin orta gelir tuzağına yakalanmamasının altında yatan en önemli neden olarak bilim ve teknolojiyi esas alan yaratıcılığı teşvik eden yeni bir eğitim sistemini oturtmuş olması gösterilmektedir."

Bir sonraki slaytta bunun açıklaması bilgi notu olarak var fakat kısaca özeti şu; tekrar söylüyorum ülkeler genellikle o dönem orta gelir ne ise, mesela 10 bin dolarlık kişi başına gelirle 12 bin dolarlık kişi başına gelir limiti arasında sıkışır kalırlar, burayı bir türlü kıramazlar, burayı kırdıklarında genellikle dünyanın ilk 10 ekonomisinin içine girme yolunda ilerlerler.

Biz bu fırsatı kaçırdık. Bir hayal belki ama bu fırsatı kaçırdık.

Şimdi devletimiz bir para harcadı 40 milyar dolar. Bu parayı tüketim olarak Türk vatandaşına da harcayabilirdi burada bunu gösteriyor, ya da yatırım veya üretime aktarabilirdi. Yani ekonomik tercihimiz de bozuldu.

Bakın sosyal yardımları yaparsanız seçim kazanabiliyorsunuz ya da oy fazla alabiliyorsunuz ya da bu konuda motive edebiliyorsunuz insanları, bu tüketime neden oluyor ve ekonomiyi büyütüyor ama geleceğe katkısı olmuyor popülist politikalar olarak kalıyor.

Geleceği olan gerçekten ekonomiyi kalıcı bir şekilde büyüten bir şey istiyorsanız yatırım yapmak gerekir hem de üretim için.

40 milyar dolarla ben size söyleyeyim 40 tane şeker fabrikası yapardınız. 15'er tane ziraat bölgesiyle birlikte pancar üretimi yeniden ayağa kalkardı.

Tercihiniz nedir siz ondan bahsedin. Parayı sadece betona harcamadı Türkiye Suriyelilere de harcadı. Dolayısıyla yanlış ekonomik tercih var, bilinçsizce farkında olmadan yanlış para harcama durumu var, hatalı bir para harcama durumu var.

Evet, aramızda ekonomist olan kişiler vardır mutlaka, ben teoriye de biraz geri dönmek durumunda kaldım çünkü Sayın Ümit Özdağ bana dedi ki "Erman, Suriyeliler Türkiye'de büyümesini arttırdı mı azalttı mı bunu da hesaplarmısın?" ben de hesapladım.

Yani GSMH gayrisafi milli hâsılayı hesaplayabiliyor olmam lazım ben de hesapladım.

İktisat fakültesi 3.ü sınıftan öğrendiğim yöntemi buraya gayrisafi milli hâsılayı nasıl hesaplanacağını hatırlatmak için yazdım.

Harcamalar yöntemiyle kişi başına gelir nasıl hesaplanır? ya da gayrisafi milli hâsıla nasıl hesaplanır? buraya yazmaya çalıştım.

Bakın, C tüketim, I yatırım G de devletin harcaması.

Bizim burada G dediğimiz 40 milyar dolar Devletten Suriyeliye giden para. G ile gösterilen devlet harcamasına gitmeseydi Suriyelilere. Bu para Yatırıma I'ya gidecekti ya da tüketime C'ye gidecekti. Bir de X ve M var. Bunlar da ithalatın ve ihracatın farkı. Dolayısıyla Suriyelilere harcanan para hangi kanalla harcadı, Türkiye ne kadar yatırım yapsa ne olurdu sorusunun cevabı çok net değil, bazı varsayımlar içeriyor.

O yüzden şimdi son slayt'ımı açayım ve sonuç olarak size 6 tane madde sayacağım,

Suriyelilere bu para harcanmasaydı ne olurdu? Bunlardan 5 numarayla 6 numara varsayımlara dayanıyor yani şöyle olsaydı böyle olurdu diyoruz. Diğer 4 tanesi ise kesinlikle doğru, kesinlikle böyle bir etki yarattı.

Sonuç

1. Sığınmacılar olmasa, bütçe açığı en az iki yıl (2015 ve 2016) için olmayacaktı, diğer yıllar çok az olacaktı.
 2. Sığınmacılar olmasa ülkenin cari açığı her yıl 8-10 milyar dolar daha az olacak ve bu parayı borçlanmak zorunda kalmayacaktık.
 3. Sığınmacılar olmasaydı ve bu para ile yatırım yapsaydık, ülke daha fazla büyüyecek ve orta gelir tuzağından çıkacaktık. Bu durum bizi önümüzdeki 10 yıl içinde Dünyanın ilk 10 ekonomisi içinde hedefimize yaklaştıracaktı.
 4. Sığınmacılar olmasaydı, bu parayı toplum için harcamış olsaydık, toplumun sosyal refahı artacak hem sağlık hem sosyal güvenlik hizmetleri gelişmiş ülke seviyesine gelecekti.
 5. Sığınmacılar olmasaydı ve sürekli ekonomi yönetiminde hatalı karar alınmasaydı bu ekonomik kriz olmayacaktı. **
 6. Sığınmacılar olmasaydı, bütçe açığı ve cari açık daha az olacağı için TL'nin değeri korunacak, faizler %100 artmayacak, dolar kuru %40 artmayacak ve enflasyon TÜFE'de %20 ve ÜFE'de %38 olmayacaktı. **
- ** Gerçekleşmesi sayılan şartlara bağlı olan.
 - **Türkiye tarihinin ekonomik fırsatlarından birisi daha kaçmış oldu, ülke borçlanma zincirlerini kıramadı, üretim ekonomisine geçemedi, Ortadoğu bataklığından çıkamadı.**

1) Sığınmacılar olmada bütçe açığı en az iki yıl 2015-2016 için olmayacaktı.

2) Sığınmacılar olmasa ülkenin cari açığı her yıl 8-10 milyar dolar daha az olacaktı.

3) Sığınmacılar olmadaydı bu para onlara harcanmasaydı ülke daha fazla büyütecekti orta gelir tuzağından çıkma ihtimalimiz olacaktı, böylece bundan sonraki 10 yıl içinde ilk 10 ekonominin içine girme ihtimalimiz çok daha yüksek olacaktı. 2025 geldiğinde ilk 10 ekonominin içine girmiş olacaktık eğer orta gelir tuzağından çıkmış olsaydık.

4) Sığınmacılar olmasaydı, toplumun sosyal refah seviyesi daha yüksek olacaktı, vatandaşa sağlık hizmeti daha kaliteli olacaktı ya da eşitlik ilkesini demokrasi ilkesini bozmamış olacaktık.

Ve 5 ve 6'ya geldim bakın bunlar olasılık, tercihlere bağlı, ülkeyi yönetenlerin tercihlerine bağlı bir şey bu seçenekler;

5) Sığınmacılar olmasaydı sürekli ekonomi yönetiminde hatalı karar alınmasaydı, ekonomik kriz olmayacaktı şu anda içinde bulunduğumuz kriz.

Ya da bu şekil de olmayacaktı. Hani çok tarafsız olursam bu şekilde kesinlikle olamayacaktı. Kriz bu derinlikte kesinlikle olmayacaktı. Sadece durgunlukla kalacaktık, aşırı durgunluğa girmeyecekti ekonomi, çok net bir şey bu Sığınmacılar olmasaydı, bütçe açığı, cari açık daha az olacağı için TL'nin değeri korunmuş olacaktı.

Geçen yıl 2018 de faizler yüzde yüz arttı bu ülkede, geçen yıl doların kuru yüzde 40 arttı, geçen yıl enflasyonun TÜFE de yüzde 20, ÜFE de yüzde 38 oldu.

Türk lirasının değerini belirleyen 3 değişken var biliyorsunuz. Biri faizler, biri döviz kuru, biri enflasyon. Üçünde de aşırı artış var.

Eğer Suriyelilere bu parayı harcamasaydık, düzgün bir bütçe yapabilseydik, bu kadar ağır bir sonuçla karşılaşmayacaktık. 5 ve 6 varsayımlara dayanıldı. Evet, Türkiye tarihinin ekonomik fırsatlarından birisi daha kaçmış oldu, ülke borçlanma zincirini kıramadı, üretim ekonomisine geçemedi, Ortadoğu bataklığından çıkamadı.

Teşekkür ederim.

SORULAR:

BAHADIR BEY: Efendim çok yararlandım kendi adıma. Çok teşekkür ederim, çok güzel bir sunumdu. Yalnız bir kavram karmaşası var benim kafamda. Suriyeliler için harcanan para 40 milyar dolar. Bu bana Suriyelilerin Türkiye'ye olan total maliyetini anlatmıyor yalnız. Bence bu sunumun içine Suriyelilerin toplam maliyeti Türkiye için ne oldu başlığında katmak gerekecek gibi geliyor çünkü sadece harcadığınız para değil yani eğitim-donat'tan tutun da Suriyeliler için yapılan kamplara hastanelerde yapılan masraflara, ameliyatlara, eğitim masraflarına kadar bir toplam maliyet çıkarılması gerektiğini düşünüyorum. Bu maliyetin de 40 milyar doların çok üzerinde olduğu aşikâr. Dolayısıyla bu tablonun içine bu maliyeti koyduğumuzda bütünsel tablo daha vahim bir noktayı işaret edecek gibi görünüyor benim açımdan. Teşekkür ederim.

ERMAN DİNÇEL: Ben bunu baştan söylemişim. Katılıyorum yüzde yüz, aynısı benim için de geçerli. Bize verilen rakam 40 ya da 35 milyar dolar, onun alt kırılımını maalesef öğrenemiyoruz, kimse de paylaşmıyor, bir gün öğreneceğimizi umuyorum.

BAŞKAN: Tebrik ederim çok güzel bir sunumdu. Benim de çok merak ettiğim bir şey var çünkü bu tür hesaplamalarda hep devletin harcadığı paralar konuşuluyor, oysaki bunlar (Suriyeliler) biliyorsunuz günlük hayatta hepimiz karşılaşıyoruz, topluyorlar, dilencilik yapıyorlar. Geçen bundan 15-20 gün önce Hürriyet gazetesinde resimli bir haber çıktı. Bir karı-koca Suriyeli İstanbul'da polis tarafından karakola götürülüyor, bunların banka hesabından 250 bin TL çıkıyor ve İstanbul Fatih'te de üzerlerine tapulu bir daire çıkıyor. Şimdi bu sizlerin yaptığı hesaplamalar devletin harcadıkları eğitim sağlık vs. ama bir de Türk halkından aldıkları topladıkları bir para var bunlar hiçbir surette bu tür rakamlara girmiyor, aslında bence çok büyük bir hata çünkü Suriyelilere harcanan belki de en büyük para devletten ziyade bu topladıkları paralardır. 80 milyondan aşağı yukarı para topluyorlar vergi gibi bir şey. Teşekkür ederim.

VEDAT KILIÇ / AVUKAT: Ankara Barosunu temsilen buradayım. Bir soru sormak istiyorum. Türkiye'deki işçi- işveren Suriyeli sayısı belli mi acaba? Bir de nitelikli eleman ve meslek sahibi olanların sayısı belli mi? Bir diğer sorum: Kamuda çalışan Suriyeli sayısını bilebiliyor muyuz? Bir de farklı bir açıdan yaklaşacağım olaya, ülkeye sağladıkları katma değer yok mu? Teşekkür ederim

ERMAN DİNÇEL: Türkiye'de ekonominin yüzde 28'i kayıt dışı olduğu kabul ediliyor 2017 istatistiklerine göre. Suriyeliler kayıt dışı alanı oluşturuyorlar çünkü biliyoruz ki ruhsat almadan dükkân açıyorlar, ya da ruhsat almadan iş yeri işletiyorlar, ya da çalıştırdıkları insanların birçoğu asgari ücretin bile altında adam çalışılıyor ya da kendisi çalışıyorsa asgari ücretin altında çalışıyor yani sosyal güvenliğe bir katkısı olmuyor. Kesinlikle vergi ödemiyorlar kısaca kayıt dışı ve illegal faaliyet gösteriliyor veya bunlara göz yumuluyor.

Dolayısıyla ben sizin istatistik talebinize tam ve doğru yanıt veremiyorum şu anda ama şunu biliyorum ki, karşımdaki daireyi Suriyeli satın aldı 800 bin liraya İstanbul'da.

Bu, Suriyelinin varlıklı olanıydı, geldi parasıyla daire aldı muhtemelen vatandaşlığı da aldı. Muhtemelen yaptığı işler de yasal çerçevenin içinde olacak. Böyle bir göçmen bulsak emin olun çok sevineceğiz ama büyük çoğunluk böyle değil. Ekonomiye katkı bu şekilde olur, gelir buradan daire alır, iş yeri açar, yasal davranır, tabi ki vergisini verir, tabi ki pozitif etkisi olur. Yani olaya tek taraflı bakmamak adına da acaba pozitif etkileri neler diye insan düşünüyor ama negatif etki o kadar büyük ki ona sıra gelmiyor öyle diyeyim size.

AYDIN ÖZDALGA: Şimdi ben bu sunumla ilgili değil ama genelde bir şey söylemek istiyorum. Bu mülteci sorunu Türkiye'nin kısa vadede değil ama orta ve uzun vadede en büyük sorunu çok ciddi sosyal ekonomik hatta güvenlik sorunları içeriyor ve ne yazık ki devlet bir şey yapmıyor.

Diğer taraftan zaten bu sorunu yaratan devlet ya da devleti tek başına yöneten Recep Tayyip Erdoğan bence. Muhalefete gelince CHP çok utangaç birkaç laf söylüyor. İYİ Parti biraz da iyice o bile yetersiz ama eksik olmasın Ümit hoca ve bu vakfınız çok önemli bir şey yapıyor o yüzden gerçekten kutlarım inşallah sonucu alınır.

Küçük görünüyor ama bence önemli bir sorun var. Özneniz hep Suriyeli sığınmacılar. Türkiye'de bence 5,5 milyona yakın mülteci var tamam bunların ezici çoğunluğu Suriyeli ama bunların dışında Afganistan, İran, Irak, Orta Asya, artı kuzey Afrika'dan gelen zenciler ki bence en sempatikleri onlar var. Şimdi Türkiye artık fiilen bir açık ülke haline geldi daha iyi bir yaşam için Avrupa'ya gidenler gibi buraya geliyor sağlık alanında hizmet alıyor ki bence en önemli desteği alıyor. Ne oluyor? Türkiye bir cazibe merkezi haline geldi. Şimdi siz bu önemli yaşamsal sorunda olayı Suriyeli sığınmacılar başlığına alırsanız hata yapmış olursunuz. Hemen bunlar ırkçı Suriyeli düşmanı zannederler, bir adım daha ileri giderler bunlar Müslüman düşmanı, Müslüman kardeşlerimizi istemiyor derler, hatta bir adım daha giderler bunlar Sünni kardeşlerimizi istemiyor derler olayı mezhep boyutuna getiriler bu bir sakınca ayrıca diğer şey daha büyük bir potansiyel tehlike dediğin gibi Türkiye bir transfer ülkesi oluyor.

Avrupa'ya özellikle Almanya'ya gitmek için ama gelen diyor ki bu ülke de hiç fena değil. Bundan sonraki mücadelenizi Suriyeli sığınmacılar olarak değil de mülteci sorunu olarak sürdürürseniz bu başlıkla daha iyi olur diye düşünüyorum hatta sığınmacı kelimesini ben doğru bulmuyorum o bile çünkü bu insanlara çok büyük sempati yaratıyor, naçizane önerim olayı mülteci sorunu olarak sürdürmeniz. Teşekkür ederim.

ERMAN DİNÇEL: Kısaca söyleyeyim; başlarken ben Suriyeli dışında da yaşayan göçmen insanlar olduğunu söylemeye çalıştım. Bunları göçmen ya da sığınmacı olarak ayırmaya çalıştım. Dolayısıyla en büyük eleştiriyi Türkiye'nin ciddi olarak uygulanan bir göçmen politikasının olmamasıdır. Sığınmacı kampından kiminle evleneceğini belirleyip para karşılığı rüşvet karşılığı o kişiyi dışarı çıkartabiliyorsun. Bunun simsarları, aracıları var yani işin bir de ahlaksızlık boyutu var. Dolayısıyla Afganlı göçmenler var evet, Pakistan'dan gelenler var belki de 1 milyon kişinin üstünde insan var, haklısınız öyle ayırıştırarak yapmak lazım ama böyle bir veri yok yani Suriye'nin kuzeyinde kime yardım yaptığını, yardımın kapsamı sağlık mı, hizmet mi, ya da silah mı onu bile bilmiyoruz. Sadece yurt dışındaki basından parça parça haberler ve fotolar var Türkiye şunu yaptı bunu yaptı diye.

ÇETİN GÜNEY / İYİ PARTİ: Konuşmanızın bir yerinde hükümetin mülteci ve göçmen stratejisinin olmadığını söylediniz. Peki hükümetin entegrasyon stratejisi olduğunu düşünüyor musunuz biraz sosyal bilimler o tarafa doğru gitmeye başladı. Türkiye hakikaten bunları entegre edelim böyle bir tartışma var. Hükümetin bu anlamda bir stratejisi olduğunu düşünüyor musunuz?

İkinci sorum ekonomi ile ilgili olacak,

TÜİK'in enflasyon hesabı hakkında ne düşünüyorsunuz? Enflasyon konusunda mesela ülkenin bu rakamı düzeltmek için stratejisi var mı?
Teşekkür ederim.

ERMAN DİNÇEL: Bazı politikacılarımızın Suriyelileri entegre edelim ya da etmeliyiz yönünde görüşleri var. Biz Suriyeliler ile yapılan araştırmalardan biliyoruz ki %80'i ülkesine dönmek istiyor, %10'u başka ülkeye gitmek istiyor. Bence doğru politika ülkelerine geri dönüşü kolaylaştırmak ve Suriye yönetimi ile oturum bu geri dönüşün programını yapmak.

ERMAN DİNÇEL (2): Düşünüyorum, kesinlikle enflasyon konusunda bir stratejisi var. Olayı herkes sadece derinlemesine görmek istediği taraftan görüyor. Yoksa tabi ki yöneticileri görüyorlar gerçek durumu, Türkiye İstatistik Kurumu her ayın üçünde önceki ayın enflasyonunu açıkladığında ben giderim kalemlerin dökümüne bakarım acaba alt kalemler nasıl diye 407 tane mal var enflasyon sepetinde. 407 malın 210 tanesinin fiyatı artıyor, 90 tanesinin fiyatı düşüyor enflasyon düşmüş oluyor. Bakacak olursanız İstatistiksel problem var yani bu problemi hangi açıdan bakıp yorumlayacağınıza bağlı, tabi ki siyasetler ülkeyi yönetenler siyasi gözle bakıyorlar, şu taraftan değil bu taraftan bakıyorlar. Tabi ki biliyorlar, bilmemek diye bir şey söz konusu değil. Yani bazı şeyleri bile bile katlanıyoruz.

.....**GAZETECİ:** Ben bir konuda destek vermek istiyorum bu soruya, Türkiye'nin bu göçlerle sığınmacı furyalarıyla ilgili gerçekten uzun yıllardır sınıfta kalmış bir politikası var. Bulgaristan'dan göçen Türkleri düşünün nasıl bir yığılma oldu. 87'de Peşmerge göçü oldu hatta çok sıkıntılı şeyler yaşandı. 91'de 1. Körfez savaşı sonunda yine sığınmacı akını oldu

Türkiye'de ben bütün bunların yaşandığı dönemde birebir yer almış bir gazeteci olarak söylüyorum. Şimdi de aynı şekilde Türkiye'nin bir politikası olmadığını görüyoruz.

Nasıl ki Türkiye'nin Balkanlar sorununu bir hafta sonrasını dahi öngöremeyecek kadar kötüydü uzun yıllardır, bu sadece AKP hükümeti ile değil maalesef Türkiye'nin uzun yıllardır özellikle Ortadoğu politikası yoktur.

Belli bölge politikası olmadığı için de buradan gelecek olan tehlikelere yönelik politikalar da yok. Şu anda kuzey Irak'ta ileri geri 4 göç yaşandı ve bundan sonraki göçün daha yaşanacağı bugüne kadar hiç kimse tarafından düşünülmüyor bile.

Oysaki biz bugün Halep'ten, İdlib'ten birkaç milyon insan beklediğimizi öngörürken bir anda yeni bir göç dalgasıyla kuzey Irak'tan karşılaşabiliriz.

Bu arada Afganistan'dan her gün itibarıyla aynı Suriye sınırında 2012 yılında mayın tarlalarının sökülmesi suretiyle aynı şey şu anda soğu sınırımızda yaşanıyor. Yine bu konuda büyük bir sessizlik var. Hiçbir parti bu konuya ilgi göstermiyor maalesef ve her gün biz biliyoruz ki Afgan bu sayıları artık artan istatistiklerde yer almaya başlayan Afganların tamamı bu bölgeden giriyor. Bu nedenle Türkiye'nin bu konulardaki politikası maalesef sınıfta kalmış durumda. Ben yok hükmünde görüyorum çünkü günlük politikalarla bu ilerin yürümediğini hep gördük ama diğer göçlere diğer sığınmacı sıkıntılarına baktığımız zaman 91'de bize 500bin kişi geldi. Şimdi AKP hükümetinin yaptığı bir sığınmacıya yardım politikası değil bu Türkiye Cumhuriyeti'nin Ulusal bütünlüğünü açıkça tehdit eden hatta görüldüğü kadarıyla önümüzdeki yollarda beşerî coğrafyayı değil normal coğrafyayı değiştirmeye yönelik girişimler. Çok açık ve çok nettir. O yüzden çok farklı tartışmaların da yapılması gerekiyor bence. Teşekkür ediyorum.

ERHAN ÖZKAN / ENSTİTÜ YÖNETİM KURURLU: Siz ekonomi üzerine bir sunum yaptığınız için ben tekrar konuyu oraya getirmek istiyorum. Yine bir iş adamı olarak da çok merak ediyorum. Sizin kuşkularınız vardır. Belki bulamamız ama hakikaten söylenen bu 40 milyar doların sadece Suriyelilere harcandığına inanıyor musunuz? Yoksa bu başka harcamaların bir yardım faturası koymuş gibi halka sunulan o açıklama olarak mı görüyorsunuz.

Çünkü maliyet sadece Türkiye'deki Suriyeliler için sizin de belirttiğiniz gibi Suriye'nin kuzeyinde Irak'ta birçok ciddi masraflar var, onlarında bütçede bir yerlerde göremiyoruz.

Sanki ben bunu bir kara delik gibi düşünüyorum, sizin de böyle bir kuşkunuz var mı efendim veya bu 40 milyar dolar harcandıysa inansak bile samimiyetle verimli mi harcanmıştır?

ERMAN DİNÇEL: Benim cevabım biraz duygusal olacak bu da tahmin yani, diğer olaylara bakarak, diğer olaylarda ya da verilen örneklerde ya da basına yapılan açıklamaların ciddiyetine bakarak burada rakamın daha farklı olduğunu ya da daha farklı çeşit içerdiğini kendim psikolojik olarak düşünüyorum yani eğilimim bu yönde.

Ha çok verimli mi harcandı sorusuna daha kesin bir cevap verebilirim, kesinlikle verimli harcanmadı çünkü birçok harcama plansız yapılıyor ve para anı kurtarmak için harcanıyor. Baştan sona verim konusunda problem var. Yani şöyle diyelim: çok kaba olacak ama inşaat sektörüne mi para yatırıyım yoksa tekstili mi ayağa kaldırıyım yoksa imalat sanayiye mi düzeltiyim? Sorularına bile hala sadece kâğıt üzerinde cevap veriyoruz. Uygulamalar tamamen kafadan yapılıyor.

İSA BEY: Efendim sunumunuz için çok teşekkür ederiz. Arap baharının veya kara kışının nasıl adlandırıcaksak komşu ülkeler de dâhil olmak üzere ekonomik bakımından faturasının Türkiye'ye ve diğer ülkelerle kıyaslamasını yapmak nasıl olur? Birinci sorum bu. İkincisi; hafızamızı tazeleyecek olursak hadiseler başlamadan önce Güney sınırımızda 915-920 km'lik alanda ekilmeyen sürülmeyen mayınlı araziler vardı İsrail firmasına ihale edildi. Sonra bu Danıştay'a götürüldüğü için iptal edildi. Burada ekilen sürülen hakikaten mayınları temizlenmiş bir alan var mı bunun bir ekonomik getirisi var mı bunu öğrenmek istiyorum. Teşekkür ederim.

ERMAN DİNÇEL: Ben birinci sorunuza cevap veremeyeceğim. Arap baharının ekonomik etkisi ya da bölgeye ekonomik etkisi üzerinde çalıştığım bir konu değil, çalışmak lazım. İkinci soruya da yanıt veremeyeceğim çünkü konunun ekonomik boyutunun dışına çıkıyor. Belki öğleden sonraki seansta o soruyu bir kez daha hatırlatabilirseniz daha doğru bir yaklaşım olabilir.

İŞINAR ALMIŞOĞLU: Öncelikle sunum için çok teşekkür ediyorum. Kullandığınız veriler çok aydınlatıcı oldu bizim için bir konuda ekleme yapmak istiyorum. Harcama yöntemiyle gayrisafi milli hâsılası hesaplamasında bu 40 milyar doları hükümet harcamaları üzerinden denkleme sokmayı tercih ettiniz ama sanki harcanabilir gelir üzerinden bunu değerlendirsek böylece ekonominin geneline olan etkisini yani harcama davranışlarına ve daha sonrasında da ithalat davranışına etkisi anlamında daha belirleyici bir unsur olabilir diye düşündüm o konuda bir katkı vermek istedim. Çünkü hükümet harcamaları sonuçta bir yatırım yani bir geri dönüşümün olması beklenir buradaki transfer ödemeleri hem harcanabilir geliri hem gelirimizin tamamını da düşünmesi açısından önemli diye düşünüyorum. Teşekkürler.

HAMDİ ŞENGEL/ Emekli Başbakanlık Müşaviri: 11 Yıldır Türkiye Sağlık Konseyi isminde Sivil Toplum örgütünde danışma kurulu başkanı olarak görev yapıyorum. Asıl branşım dış ticaret. Sayın Emir Hocam şahsında bu önemli toplantıyı düzenlediği için 20. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü ailesine de teşekkür ediyorum ayrıca sunumunuzda da çok önemli bilgiler aldık Erman Hocam teşekkürler.

Benim birbirini tamamlayacak toparlayacak 4 sorum olacak size uygun görürseniz.

Birincisi 2018 yılı itibariyle ihracat toplamında cumhuriyet tarihinde rekor kırdığımızı Ticaret Bakanımız açıkladı. Bu tip açıklamalarda ilk ihracat rakamı bahsediliyor ama hiçbir zaman ithalattan bahsedilmiyor. Acaba bu ihracat rakamının karşılığında 2018 yılında ithalattaki rakamımızı ne olarak kayıtlarınıza alabildiniz?

İkinci sorum; bu 15 yıl içinde endüstriyel yatırım olarak toplam kurulan tesis sayısı ile ilgili bir bilginiz var mı? Ayrıca gene bu 15 yılda kaç kişiye istihdam sağladığıyla ilgili global bir rakamınız var mı? Ve ayrıca 15 yolda kaç bin kişi işsiz kaldı bilebiliyor muyuz? Teşekkürler

ERMAN DİNÇEL: İhracat dış ticaret rakamlarıyla ilgili ben de her ay açıklandığında izliyorum.

İhracat rakamının Türkiye’de bir rekor olduğunu biliyorum ve ayrıca tebrik ederim büyük bir başarı. İhracat rakamının artmış olduğu konusunda kesinlikle bir şüphe yok ayakta alkışlayabilirim hiçbir sorun yok çünkü rakam yukarıya gitti ve bir rekor kırıldı, çok güzel bu.

Fakat bunu sunan siyasetçi Bakan, sunarken sizin de dikkat çektiğiniz gibi ithalat rakamını söylemeyi unuttu. Söylemiyor ya da tercih böyle değil.

Sadece ihracat rakamı açıklanıyor ve büyük bir başarı olduğunun altı çiziliyor.

Ben ithalat ile ihracatın ilişkisinden çok ihracatın içine bakmayı tercih ediyorum zaten ihracatın içine bakarsanız problemi görürsünüz. İhracatın yaklaşık yüzde 50 ile 60’ı ithalat kanalıyla gelen malla yapılmış imalattan oluşuyor. Dolayısıyla ihracatımız ithalata bağımlı.

Otomotiv sektöründe bu oran yüzde 94’lerde, tekstil sektöründe bu oran yüzde 10’larda. Ama tekstil sektörü pamuğu Amerika’dan getirirse bu oran birdenbire yüzde 25’lere çıkıyor.

Yani kısacası bizim çok büyük problem yaşadığımız çözüm bulamadığımız alan bu.

TİM bile bunu hesaplamıyor. Hangi sektörün ihracatının içinde ne kadar ithalat var? Sadece tahmin yapıyoruz. Yaptığımız bu tahmin de yüzde 52-58 arasında bir ortalamanın Türkiye’de olduğunu gösteriyor.

Yani siz o bakanın yerinde olsaydınız, çıkıp hem ihracatı hem ithalatı hem de ihracatın içindeki ithalat oranını açıklarsınız. Üçünün birden grafiğini paylaşırsınız. Başarı var mı yok mu fark ederdiniz.

Ben dördüncü sorunuza geçmek istiyorum. Aradaki 2 soruyu atlıyorum. İstihdam ne kadar artmıştır azalmıştır sorusuna şöyle diyelim; istihdam Türkiye’de artmıştır ama işsizlik rakamı yanlış biçimde hesaplanmaktadır. Almanya’nın kullandığı modeli kullanıyoruz ama Almanya’da çalışmayan nüfusla bizdeki çalışmayan nüfus aynı oranda değil dolayısıyla

81 milyonun 20 milyonu evde oturuyor, hiçbir şekilde çalışmıyor. 81 milyonun diğer bir 20 milyonu 15 yaşın altıyla 65 yaşın üstünde, onlar da faal değiller.

Yani kısacası 81 milyonun 41 milyonu çalışabilir vaziyette çalışması gerekiyor ama çalışan kaç kişi var diye baktığınızda 28 milyon kişi çalışıyor. Kayıt dışı ekonomiden dolayı kayıt dışı işsizlikten dolayı ekonomik veriler tam doğru ölçülemiyor onu söylemeye çalışıyorum.

İstihdamda bir artış vardır gerçek işsizlik rakamı da yüzde 11 değil, belli yüzde 17'dir öyle hesaplıyorum ben. Çünkü kayıt dışı olan iş arayanlar, iş aradığını söylemeyenleri de dahil edip bir hesap yapmak gerekiyor. İstihdamda bir artış vardır ama bu AKP dönemi için oturup özel çalışmak lazım. Ne kadar arttı gerçekten, nasıl arttı bakmak lazım daha teknik bir detay içeriyor.

Bizim verilerle ilgili olarak verilerin açıklanmasıyla ilgili kesinlikle bilgi var bizi yönetenlerde fakat bu bilgiyi tam net bir biçimde siyasetten arındırılmış bir biçimde açıklamıyorlar.

Sorunumuz bu. Şeffaf değiliz yani. Çünkü denetim de yok hesap soramıyorsunuz ki o rakam doğru mu değil mi?

Eskiden öyleydi birisi çıkıp diyordu ki kardeşim o rakam doğru değil diyordu ve bu tartışılabiliyordu. Şimdi hiçbir şey tartışılmıyor. Denetim ve hesap verme mekanizması çalışmıyor.

2. OTURUM

CAHİT ARMAĞAN DİLEK:

Öğleden önceki üç sunumumuzda gördük ki bu mülteci konusu sığınmacılar konusu çok boyutlu bir tehdit olarak Türkiye'nin karşında duruyor. Şimdi ben de bu işin güvenlik boyutundaki durumunu, pozisyonu bu tehdidin seviyesini size anlatmaya çalışacağım.

Bu konuyu incelediğim zaman bir baktım ki Türkiye'deki PKK terörüyle, çözüm müzakere süreciyle Suriye'deki iç savaş birbirine entegre olmuş bir proje gibi sanki tek merkezden yürütülen bir proje gibi olduğunu gördüm. Ben şimdi size de bunun ayak izlerini anlatmaya çalışacağım ve bir sonuca ulaşmaya çalışacağız.

Mart 2011 Dera'da Suriye savaşının ilk olayları başladı. Nisan 2011'den itibaren Suriye'de göç hareketlenmesi başladı. Türkiye'de Haziran 2011'de bir seçim vardı. Öncesinde bir ateşkes ilan etmiştir terör örgütü. Seçimden sonra tekrar yoğun bir terör ve terör saldırılarına maruz kalındı, Haziran 2011'den sonra. Ağustos hepimizin bildiği bu Davutoğlu Esad görüşmesi vardı, biliyorsunuz. Davutoğlu, Esad'a "istifa et, yönetimi devret, Müslüman Kardeşlere bırak" ultimatomu verdiği görüşmeden bahsediyoruz.

Yine 2011'de diğerk bir önemli gelişme var, 2003 de kurulan PYD 2011'de silahlı gücü olan YPG'yi kuruyor, harekete geçiriyordu. Göçmenler için Türkiye'ye göç 2011'de başlıyor ama ilk kayıt örneğini ekranda gösterildiğı gibi Ocak 2012'de ilk seçmen kaydının ortaya çıktığını görüyoruz. 2012'de Türkiye'nin ortaya koyduğu kırmızı çizgi 100 bin Suriyeli sığınmacı olarak belirlenmişti. "İşte bunun üzerine geçmesine izin vermeyeceğiz" dendi. Fakat bu kırmızı çizginin gerçekleşmediğini, aşıldığını görüyoruz.

Haziran 2012'ye geldiğimizde bir yıl önce başlayan terör sarmalına karşı TSK'nın, güvenlik güçlerinin operasyonları da yoğunlaştı. Aslında PKK bir şekilde çökmek üzere, dağılmak üzere olduğu bir aşamada, yine hapishanelerdeki PKK'lı teröristlerin açlık grevi başlatması sonucu tekrar terörist başının devreye sokulduğu bir süreci yaşıyoruz. Terörist başı bu açlık grevini bitirip, "İşte ben sorunu çözerim" imajıyla hükümetin karşısına çıkıyor. Zaten perde arkasında süren görüşmeleri deşifre edip, açığa çıkarıyorlar.

Biliyorsunuz, bu gelişmelerle birlikte MİT'in de terörist başıyla görüşmelere başladığı da deşifre edilmiş oldu ve 1 Ocak 2013'te açılım müzakere sürecinin başladığı resmen açıklandı. Şimdi sığınmacılara ilişkin kırmızı çizgiye baktığımızda aslında Ekim 2012'de bu kırmızı çizginin açıldığını görüyoruz, yani 100 bin kırmızı çizgisi aşıldı.

2012 Sonbaharında Türkiye işte bu içerideki terörist başının öne çıkan hamlelerini konuşurken, aslında PKK, Kandil kendini Suriye'ye doğru yönelmiş bir şekilde görüyoruz. O zamanlar gözden kaçan terörist elebaşlarından Karayılan'ın bir açıklaması var; O da PKK'nın hedefinin Suriye'nin kuzeyi oldu açıklaması. Çünkü o sırada Türkiye'de müzakere süreci tartışmaları var. PKK silah bıraksın açıklamaları, talepleri var. Karayılan diyor ki "Silah bırakmak ne demek, şu anda Suriye'de Kürtler yıllardır buna hazırlanıyorlardı, biz de gidip onlara yardım edeceğiz. Silah bırakmak söz konusu olmaz" diyor.

Hemen bunun peşinden işte Türkiye 2013 başında biliyorsunuz, çözüm sürecine başlarken bu çözüm süreci esnasında raporlara göre en az 2 bin silahlı PKK'lı Kandil'den gelmek üzere 8500 kişinin Suriye'nin kuzeyine geçtiği biliniyor. Raporlarda bunlar sabit.

Yine bu göçe, Türkiye'ye göç sayısına baktığımız zaman grafiklerde, bu açılım süreciyle birlikte göçün bir zıplamaya geçtiğini görüyoruz, Türkiye'ye yönelik. Diğer bir zıplama da, daha keskin bir zıplama da 2014'te gerçekleşiyor biliyorsunuz. O sırada IŞİD'in ortaya çıktığını görüyoruz. IŞİD'in ortaya çıkmasıyla birlikte Türkiye'ye yönelik göç bir şekilde daha da hızlanıyor. Ekim 2014'te Kobani dediğimiz, Ayn El Arap'ta çatışmalar artıyor. İşte o malum koridorun açılması, destek sağlanması konuları var. Amerika'nın havadan silah yardımı var ve burada PKK PYD ile ABD'nin artık doğrudan ilişki kurduğunun resmileştiğini tespit ettiğimiz zaman dilimi Ekim 2014.

Biliyorsunuz ki IŞİD'in en büyük özelliğı, toprak ele geçirip, devlet ilan eden ilk terör örgütü. Daha sonra IŞİD ile mücadele altında IŞİD'in topraklarını ele geçirip, işgal eden PKK da, orada Amerika'nın desteğıyle kendi "yarı devletini" bir şekilde oluşturdu. Sonrası IŞİD'in yaptığını PKK ve PYD tekrarlayarak, onun yerinde gitmiş oldu. Bu da aslında

IŞID'in, PYD YPG'ye yol açtığını gösteriyor. Yani IŞID'ın PYD YPG ye yol açmak üzere kullanıldığını ortaya koyuyor. Rakamlar sabah verildi, onları geçiyorum artık.

Bu arada dikkat çekici husus, artık biraz sonra haritada göstereceğiz, üç buçuk milyon sığınmacının yaklaşık bir buçuk milyonu o sınır kentlerinde konuşlanmış durumda. 100 bini aşan şehirlere baktığınız zaman sınır hatlarında koyulaşmış durumda, içeri doğru giden bir koyulaşmadan bahsediyoruz. Yarın gittikçe kalabalıklaşan, belki de işte Güneydoğu'dan İstanbul'a doğru sanki Ege ile İç Anadolu'yu bölecek bir hat oluştuğunu söyleyebiliriz, haritaya baktığımızda.

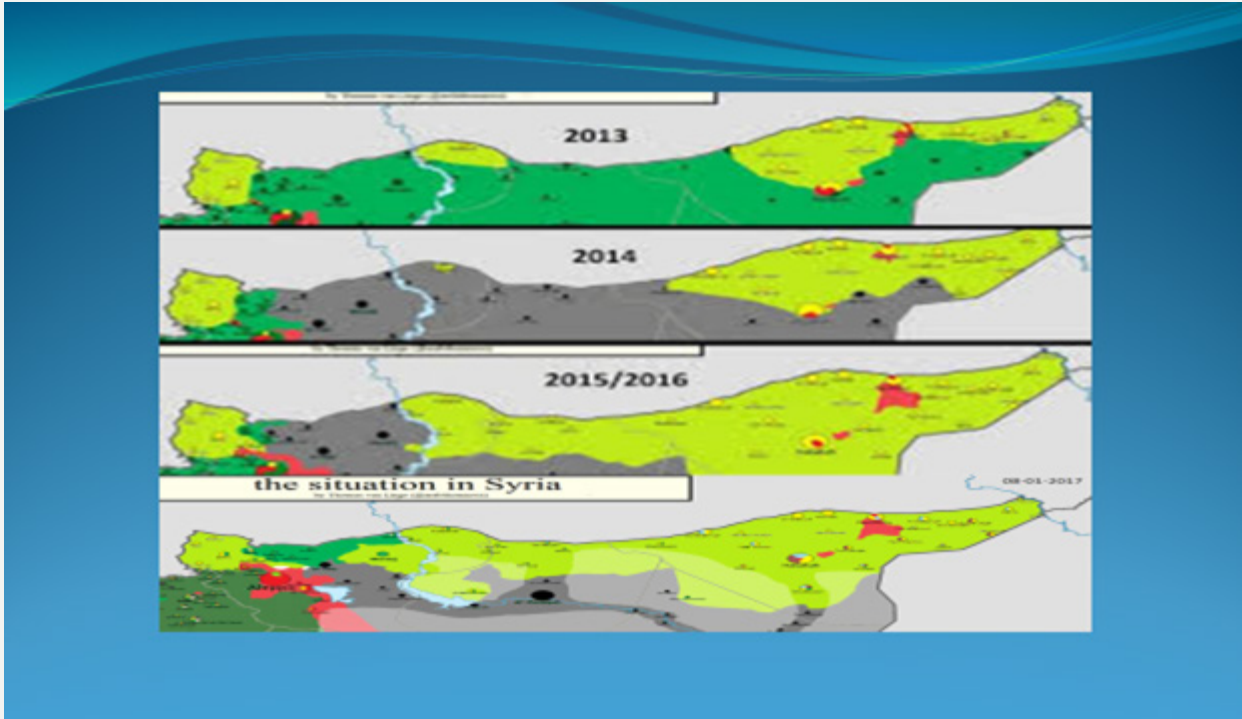

Yine bu başka bir harita, burada da sığınmacıların sayısını gösteriyor. Rakamlar, renkler koyulaştıkça tehlikenin de büyüdüğünü bu renk kodundan bir şekilde çözmemiz lazım diye düşünüyorum. Bu renkli kodla bir önceki renk koduyla bir şekilde örtüşüyor.

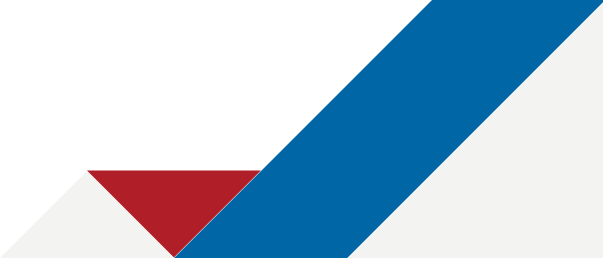

Türkiye'de bunlar olurken, bu da Suriyeli kuzeyinde olan gelişmeler. Daha önce kimlik kartı bile olmayan, vatandaş olarak kabul edilmeyen Kürtlerin PKK PYD'nin kontrolünde veya onları zorlamasıyla geldiği pozisyon en alttaki harita 8 Ocak 2017 tarihli. Bu da Aralık 2017 itibarı ile bir harita. Bu en son 2018 sonu, görünen durum Fırat'ın doğusunu, Münbiç dâhil, yaklaşık yüzde 25-30'nu kontrol eden bir terör örgütünden bahsediyoruz.

Türkiye'dekilerle birlikte incelediğimiz zaman hem Suriye'nin kuzeyinde bir bölge oluşuyor, hem Türkiye'nin içinde başka bir etnik yapıda, başka bir bölge oluşturuluyor. Şimdi Türkiye'den gönderilen PKK'lıların kartopu gibi büyüyen Suriye'nin kuzeyindeki PYD'lilerin ana gücü olduğunu biliyoruz. Yani sayıları az, ama orada sayıları 70 bine ulaşan bir silahlı güç, Münbiç'le birlikte oradaki insanların göçmesine, orayı terk etmesine neden oldu. Bazen zorlamayla, bazen insanların çatışmadan korkarak, bölge terk etmesiyle birlikte. PKK YPG Suriye'de kuzeyinde demografik yapıyı değiştirirken, Suriyeli sığınmacılar da Türkiye'de özellikle Suriye sınır bölgesinde demografik yapıyı değiştirdiler. Bunlar paralel olarak aynı zamanda iki ülkede gerçekleşen bir pozisyon.

Suriye'nin kuzeyinde sözde Kürt bölgesi oluşurken, Türkiye'nin güney ve doğusunda Suriyeli Arap yoğunluklu bir bölge oluştuğunu bir şekilde görüyoruz. Sınır hattından diğer bölgeye doğru yayılan bir genişleme var. Örtülü bir işgalden söz ediyoruz. Yani açıktan bir ordunun girmesinden bahsetmiyoruz, ama örtülü olarak demografik yapıyı değiştiren işgalden bahsediyoruz. Projeksiyonlar sabah anlatıldı, burada bir Arap Bölgesi olacağına işaret ediyor. Bir süre sonra bu Arap Bölgesi oluştuğundan sonra önümüzdeki dönemde diğer Türk vatandaşlarının sahip olduğu hakların bunlar tarafından da istenmesi büyük ihtimalle söz konusu olacaktır. Bunların en başında da tabii ana dil konusunda bir talebin geleceğini söyleyebiliriz.

Suriyeli sığınmacıların eğitim, iş gücü potansiyeline baktığınız zaman bunları Avrupa'ya gidenlerle mukayese ettiğiniz zaman eğitim seviyelerini çok düşük olduğunu ve tabiri yerindeyse en işe yaramaz bölümünün Türkiye'ye bırakıldığı ve bunların da bu düşük eğitim seviyesi, ekonomi seviyesi, sosyo-kültürel seviyeleri nedeniyle suç ve terör örgütlerinin potansiyel elemanları olduğunu bir şekilde ortaya koyuyor.

Diğer taraftan sığınmacılara Türkiye'de kalma vatandaşlık ümidi verilmesi Türkiye'de iç cephenin kırıldığını artırıyor. Biraz önce Mustafa Bey anlattı; İçişleri Bakanlığı'nın son genelgesinden bahsetti. Yeniçağ gazetesinde de yazıldı bu. O genelgede suça karışmışların tekrar Türkiye'ye dönmesine izin verilmesi, aslında Türkiye'ye yönelik göçün teşvik edilmesi, onun yanında suça da teşvik aslında. Yani istediğin kadar suç işleyebilirsin sana hiç bir şey yapmayacağız, tekrar ülkeye geleceksin demektir. Belki bu gittiği iddia edilen 260 bin kişi de bu genelgeden sonra tekrar Türkiye'ye dönecekler.

Suriye kuzeyinde ABD destekli yarı devlet statüsündeki PYD YPG yapısı Suriye'deki üniter devlet yapısını kırmıştır, parçalı hale gelmiştir. Uluslararası çoklu ikili toplantılardan sonra siyasetçiler açıklıyorlar işte toprak bütünlüğü falan diye. Artık toprak bütünlüğü korunsun bile üniter yapısının tekrar bir araya gelemeyeceğini, yani artık Suriye'nin tek bir devlet olamayacağını kesin göstergesi olarak bu ifadeyi kullanabiliriz, söyleyebiliriz. Çünkü bu süreç uzadıkça, ABD'nin orada kalma süresi uzadıkça oradaki o yarı devlet yapısı de facto muhafaza edildikçe, kırılma artacak ve tekrar bir araya gelmesi o üniter yapının yeniden tesisi mümkün olmayacaktır.

Zaten yeni anayasadan kasıt da bu üniter yapı kavramının resmen buradan çıkartılması anlamına geliyor. Yoksa yeni anayasada ne yazacak ki bir yeni anayasa yapmaya çalışıyorsunuz. Yeni anayasada yapılacak olan şey, Suriye'nin üniter yapısını değiştirmek olacak.

Şimdi Suriye'de bir siyasi süreçten bahsediliyor. Anayasa komitesi kurulmasından bahsediliyor ama en son İdlib'deki olay şunu gösteriyor veya Amerika'nın Suriye'den çekilme kararı ile birlikte diğer aktörlerin hamlelerine baktığınız zaman aslında Suriye'deki savaşın bitmesi değil, aslında yeniden başlamasına ilişkin emareler görüyoruz. Bunun bir bölümü İdlib'ten başlayacağı gibi diğer bölümü de Fırat'ın doğusunda Türkiye'nin müdahalesi olabilir. Buna Rusya'nın, Suriye'nin karşılık vermesi veya Amerikan direnmesi olabilir.

Çatışmaların yeniden alevlenme belirtilerini biz görüyoruz dolayısıyla Suriye'de aslında barıştan çok savaşa yakın eğilim görüyoruz. Bütün bu Suriye'deki soruna çözüm adı altında aslında batılı ülkeler tabii ki başta Amerika, Türkiye'ye yeni bir müzakere süreci dayatıyorlar. Bunu bir tanesi Türkiye içinde diğeri de Suriye'nin kuzeyinde PKK, YPG yapılanmasının kabullenilmesine yönelik bir süreçten bahsediyorum. Orada Türkiye'ye söylenen ana husus şu; biz PKK ile YPG'yi ayıralım, Kandil'den gelen PKK'lılar ayıralım. Ama siz geride kalanları bir şekilde kabullenin".

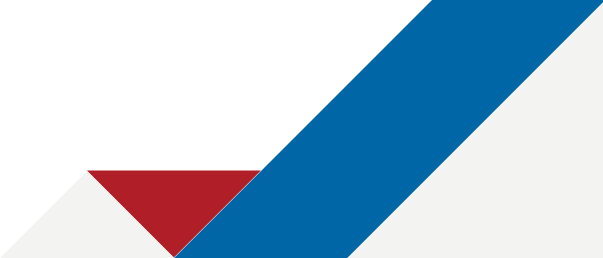
En son Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın da New York Times gazetesinde yazdığı makalede de bunun ipuçlarını biz görüyoruz. Zorla veya bir şekilde terörist örgüte katılanların olduğu dolayısıyla da bunları bir şekilde affedilebileceğine ilişkin, kabul edilebileceğine ilişkin imalar var, o yazıda. Bu da tabii ki o kişilerle görüşmek, onların güvenlik tahkikatından geçirilmesi konusu birlikte bizim 2013'te yaşadığımız müzakere sürecinin orada uygulanacağını işaretleri olarak ortaya çıkıyor.

Bu biraz önce bahsettiğimiz Türkiye'deki bu Arap Bölgesi oluşturulması zaten bir de biliyorsunuz buralarda yani doğu güneydoğumuzda sözde Kürt illeri şeklindeki yaklaşımlar bazı yayınlarda sürekli vurgulanıyor. Dolayısıyla Türkiye'de aslında üç ortaklı bir yapıdan bahsediyoruz Yani onların hayallerindeki bu, Türkiye'de yeni yapılacak bir anayasada yeni yapılacak müzakere süreciyle birlikte üç ortaklı bir Türkiye hayal eden bir yaklaşım var. Çünkü bunu biraz da yaptılar mesafe aldılar. Şimdi yeni Suriye anayasasında ve bunun devamında da Türkiye'de de bu çok ortaklı devlet yapısı bir şekilde önümüze konulacaktır. Bunun bu şekilde öngörülmesi ve çözüm olarak çözüm önerilerinin, gazeteler yazılan makalelerde bu hususların çok dikkatli ifade edilmesi gerekiyor.

Şimdi bizim tespitlerimiz öyledir. Uluslararası kuruluşların yaptıkları risk değerlendirmeleri, tehdit değerlendirmelerinde de artık göç tehdidi terör tehdidinin önüne geçmiştir. Onların risk değerlendirmesi sıralamasına baktığınız zaman göç tehdidinin terör tehdidinin önünde yazıldığını görüyoruz. Bu Türkiye için de geçerli.

Sabah Nilgün Hanım bir karikatür gösterdi, Truva atına benzer diye. Ben de yaklaşık 2 ay önce Yeniçağ'daki köşemde böyle bir yazı yazmıştım. Suriyeli sığınmacılar aslında Türkiye yönelik bir Truva atı operasyonudur, diye. Dolayısıyla kimin kimden kopya çektiğini bilmiyorum. Ama ben o karikatürleri görmemiştım ama görünen o ki, bu ekonomik, güvenlik, hukuksal tehditlere baktığımız zaman çok yönlü bir tehdit olduğunu, sığınmacılardan neler çıkacağını hakikaten bilemiyoruz. Truva atı tanımına çok uyan bir tehditle karşı karşıyayız.

Şu anda atın içinden ne çıkacağını tespit edip göremiyoruz ama her zaman olduğu gibi at güzel gözüküyor. Ensar söylemleriyle bir şekilde boyayıp satabilirsiniz ama o kapı açılıp içinden ne çıkacağını gördüğümüzde herhalde Türkiye Ümit Hocamın tespitinde söylediği gibi Türkiye'nin son bin yılda karşılaştığı en büyük dördüncü tehditle karşı karşıya olduğumuzu rahatlıkla söyleyebiliriz diye düşünüyorum. Sunumum sona ermiştir. Teşekkür ediyorum.

Sorularınız ve görüşleriniz varsa yanıtlamaya hazırım. Hocam buyurun

SORU (Prof. Haydar ÇAKMAK): Sunum için çok teşekkür ediyorum, çok faydalı bir sunum oldu. Benim merak ettiğim şey şu; Şimdi bu yaptığınız analizde bu Amerikalıların Kürt politikasında yani Kuzey Irak'ta bir Kürt bölgesi olacağı yönünde ki, bu doğrudur. Yani doğru bir tespittir. Fakat şöyle bir şey var yani Kuzey Irak'taki 2 yıl önce yaklaşık, Kuzey Irak'taki referanduma Amerikalılar şiddete karşı çıktılar. Acaba bu bir çelişki değil mi? Yani bir taraftan Suriye'de bir Kürt bölgesi, ya da bir Kürt devleti çıkartmak istiyor. Bir taraftan da Kuzey Irak'taki bağımsızlık referandumu tanımak istemiyor. Hatta karşı çıkıyor bu nasıl bir çelişki ya da başka bir amacı mı vardı?

CEVAP: Konuyu yakından takip eden birisi olarak, Amerikalıların o referanduma karşı çıktıklarını düşünmüyorum. Sadece zamanlama konusunda sıkıntıları vardı. Aslında 2003'ten bu yana Amerikalılar Barzani'yi dizginlemekle uğraşıyorlardı. Barzani'ye kalsa o 2003'te bağımsızlığını ilan edecekti, aslında. Amerikalılar onu sürekli bastırarak bu tarihe kadar getirebildiler. Uzun dönemli planınız var, bir şey düşünüyorsunuz ama sonuçta başka bir bölgede oynuyorsunuz, her şey sizin kontrolünüzde değil. Böyle planlamanız da sarkmalar olabiliyor, istedikleri şeyi belki konjonktür müsait olmuyor. Belki 5 sene sonra hayata getirecekler, o olaya zamanlama açısından karşı çıkar sadece. Yoksa içerik olarak karşı değildirler. Yani ben içerik olarak karşıtlıklarını hiçbirini okumadım, tespit etmedim. Dolayısıyla benzer hayallerin Suriye'nin kuzeyi için de geçerli olduğunu düşünüyorum.

SORU: Amerikalıları Ortadoğu politikasında bazı izah edilmesi gereken çelişkiler var. Örneğin sürekli Amerikalıların İran'a vurdu-vuracak, ya da işte İran ile ilgili negatif politikalarını biliyoruz. Ama her ne hikmetse, Türkiye'deki Kürtlerle, Suriye'deki, Irak'takilerle Kürtlerle oynuyorlar ama İran'daki Kürtlerle herhangi bir temasları yok. Varsa bile tehlikeli boyutta değil. Bu bir çelişki değil mi? Ayrıca başka bir şey de var, şimdi Türkiye Cumhuriyeti Devleti bu bölgede hatta İran'ın da önünde olan dünyanın 9. büyük ordusuna sahip NATO'nun 6 büyük ordusu. Üstelik uluslararası politikada belli becerisi var ve belli bir itibarı ve belli bir caydırıcılık gücü var. Bütün bunları dikkate aldığımızda yani niçin İran'la İran Kürtleri ile herhangi bir politikası yokken Türkiye, Suriye ve Irak'ta niye var acaba?

CEVAP (CAHİT ARMAĞAN DİLEK): Tabii Amerikalıların gerçek niyetlerini bilmemiz tabii çok söz konusu değil. Ama verilere göre baktığımız zaman onu söylüyorum bir nihai

hedefleri var. Ulaşırken bazen sapmalar yapıp, ara önceliklerini değiştirebiliyorlar. şöyle bir örnek vereyim, 2003 yılında Irak işgal edildikten sonra bizim Bağdat'taki koalisyon güçleri merkezinde görev yapan subaylarımızdan aldığımız bir Amerikan gizli belgesi vardı, mesela. Orada Amerikalılar Irak'ı işgal etmişler ama kafaları İran'da İran'ı çevrelemekten bahseden İran'a karşı bir koalisyon oluşturmaktan bahseden bir projeden bahsediyorlar. Belki konjonktür ona müsait olmayınca yönünü başka bir yere çeviriyor Türkiye'ye yönelik terör operasyonları devam etti. Fakat Suriye'de başlayan iç savaşla birlikte bu PKK yapısının dört parçanın oluşturulmasında Suriye parçası öne geçti. Bu sefer önceliği oraya verdiler, oraya doğru kayıtlar. şu anda Suriye'deki yapı bana göre Irak'taki yapının da önüne geçmiş durumda. Yani bu 4 parçalı büyük Kürdistan hayalinde Suriye parçası öncü bir konum almış durumda. Hâlbuki Irak'taki yapı daha öndeydi, önce yarı bağımsızlık ve özerklik ilan ettiler. Konjonktür olarak bunu bir şekilde değiştirebiliyorlar. Normal şartlarda kimse bu Irak'taki durum ve Türkiye'deki terör olayları devam ederken kimse sıranın Suriye'ye geleceğini düşünmüyordu.

Aslında hedefte İran vardı, bu gizli belgedeki ifade eden yola çıkarak bunu söylüyorum. Ama şartlar değişince Amerikalılar da o oyun planında değişiklik yaptılar. 4. sıraya kalmış olabilir, ya da başka türlü yaptırımlar olabilir. Yani İran'da şimdi halkı kullanarak rejimi çökertmeye yönelik bazı operasyonlar da olabilir. Oradaki belki terör olayı kartını kullanmayacak olabilir, başka yöntemlerle oradaki ülkeyi oradan da ya doğrudan Kürdistan üzerine çalışma değil de Kürdistan parçası değil de İran'ı bölüp parçalayıp birçok yapıyı çıkarmak. Sonunda da oradan da bir tane Kürdistan parçası çıkarmaya yönelmiş olabilirler. Ama ben nihai hedeflerinin değiştiğini düşünmüyorum.

SORU: Teşekkür ederim. Bir şey söyleyip bitiriyorum. şimdi devletler tarihine ya da insanlık tarihine baktığımız zaman, halkın birisinin devlet kurup, bir başkasına hediye ettiğini hiç görmüyoruz. Böyle bir şey yok, ne devletler tarihinde var, ne de insanlık tarihinde var. Amerikalıların da ben bu konuda çok samimi olduğuna inanmıyorum çünkü bir Kürt devleti kurulduğu takdirde bunun yaşayabilmesi için en azından iki tane bölge Devleti'nin Bunu evet demesi lazım söz konusu olan devletler istemeyeceklerdir Irak dâhil olmak üzere bu bir. İkincisi Amerikalılar Ortadoğu politikasında Kürtlere dış politikalarının önemli bir enstrümanı olarak kullanıyorlar. Akıllı bir devlet enstrüman olarak kullandığı bir sürü halkı tutup da ona bir devlet kurup, bağımsızlık vereceğini de sanmıyorum. Çünkü Amerikalıların politikası, mümkün mertebe Kürt devletini ne kadar uzatabilirse o kadar onun çıkarınadır.

CEVAP (CAHİT ARMAĞAN DİLEK): Hocam zaten gelişmeler de sizin söylediğiniz teyit ediyor. Nihai bir hedefleri var ama bunun zaman dilimini gelişmeler tayin edecek. Dolayısıyla ben de şu anda öyle düşünüyorum.

SORU (VEDAT YENERER): Haydar Hocama ben birkaç katkıda bulunmak istiyorum Vedat Yenerer ben bu arada. Bir, Amerikalıların İran Kürtleri ile teması olmadığı konusu doğru değil. 1991'den beri İran KDP'si ile devrimci kanatta çok yakın ilişki içindeler. Aynı örgütün liderleri ile çok yakın ilişkilerini daha sonra PJAK üzerinden geliştirdiler. Hatta çok büyük bir parasal yardım da yaptılar. PJAK'ın başına da Madabat Kürt Cumhuriyeti'ni

kuran Muhammed Ali Gazi'nin oğlu, Ali Gazi getirildi. Bu ilişki halen devam ediyor ve suni Kürtler üzerinden devam ettiği için yarın öbür gün şu anda bildiğim kadarıyla İran'ın etrafında 35 ya da 36 Amerikan üssü bulunuyor. 2000'li yılların başında Amerikan Genelkurmay Başkanı John Şalikaşvili mutlaka İran'ın dağıtılacağını söylemişti. Bunun gecikmeli de olsa ben Amerika'nın programında olduğunu düşünüyorum. Bu ülkenin etrafındaki 35 ya da 36 üsle çevrili olması bu bir anlam ifade ediyor. Yarın öbür gün şu anda biz biliyoruz ki Tikrit'in kuzeyinde IŞİD ve bazı peşmergeler birlikte eğitim yapıyorlar. Bu çok çarpıcı bir bilgi. Çünkü kime karşı yaptıkları sorusu gündeme geliyor. Sünniler üzerinden, Sünni bölgesi üzerinden ayaklanmaların başladığını biz biliyoruz, bir denemeyi yaptılar. Amerikalılar Irak'taki referandumu engellediler ama hesaba katılmayan şu vardı, 1926 Antlaşması'na göre Irak'ın toprak bütünlüğü bozulduğu dakika Musul bizim. Bir de bugüne kadar yapılan tüm Kürdistan haritaları gerçek dışı. Çizilen haritalarda buna şu anda PKK'ıstan dâhil Suriye'deki, çizilen harita ile gerçeklik arasında çok büyük kopukluk var. Örneğin hala Barzani yönetimi Kürdistan haritasını çizemiyorlar. Kürdistan'ın koordinatlarını verin dediğiniz zaman söyleyemiyorlar. Bunun en büyük nedeni Musul'u Telafer'i Kürdistan içine haritada katıyorlar, ama Gerçekte içerde bir tane Peşmerge olmadığı gibi ve Telafer'de ne de Musul'da Arap ve Türk çoğunluğu kıramadılar. Dolayısıyla hem bu nedenden dolayı Kürdistan'ı ilan etmekte çok zorlanıyorlar. Eğer erken ilan ederlerse de Türkiye'nin müdahalesinden korkuyordur ki, ben Türkiye'nin kaçınılmaz olarak Musul'a girmesi gerektiğini düşünüyorum ve bu nedenle de biraz batıya herhalde Cavit hocamın dediği gibi Rojava tarafına şey yaptılar. Daha sakın ve burası daha gerçeğe yakın olduğu için. Ama şunu da unutmayalım ki şu anda sarı hatla gösterilen Kürdistan haritası bu sınırlarına giderseniz bir tane PKK'lı göremezsiniz, bu tamamen psikolojik algı olarak yaratılmış bir harita. Dolayısıyla Türkiye'nin bir sürprizle Fırat'ın doğusunda yapacağı Ayn el Arap ya da Kamışlı ya da Sincar gibi bir yere sürpriz yapacağı harekât, bütün Amerika'nın planlarını bozabilir.

Son bir şey söylemek istiyorum. IŞİD için 2014 yılında Amerikan Genelkurmay Başkanı IŞİD'in 17 yıl gibi bir sürede ancak yok edebileceğini açıklamıştı. Türk askeri El Bab harekâtına başladığından bir gün sonra IŞİD bir yılda biter demişti. Ve Aslında IŞİD'in merkezinin Rakka değil El Bab olduğu dolayısıyla Ondan sonra da işitin varlığı birdenbire buharlaşmaya başladı teşekkür ederim.

SORU (EROL BAŞARAN BURAN): Hocam teşekkürler kıymetli sunumuz için. Tabii ki bu Suriyeli sığınmacılar meselesi tüm boyutlarıyla önemli ama güvenlik boyutuyla bize daha da önemli geliyor. Sunumunuza üç maddelik bir katkı yapmak istiyorum, müsaade ederseniz. Şöyle, bireylerin organize suç örgütlerine ya da terör örgütlerine neden katıldığını inceleyecek olursak, 3 temel neden çıkıyor, ortaya. Bunlardan bir tanesi sosyal statü gereksinimi, ikincisi aidiyet ihtiyacı, belki de en önemlisi üçüncüsü maddi gelir elde etme. Dolayısıyla benzer kapsamda ülkemizde çok popüler olduğu için ve çok uzun yıllarda uğraştığımız için söylüyorum PKK terör örgütüne de katılımları neden olduğunu ve sonuçlarını da bakacak olursak aslında çok da benzer şeyler görüyoruz. Konuyu şuraya getirmek istiyorum; sabahtan bu yana dinlediğimiz bütün sunumları bir araya getirdiğimizde Suriyeli sığınmacıların da sosyal ekonomik anlamda bir takım sıkıntılar yaşadığını, yoksulluk seviyelerinin oldukça yüksek olduğunu, oran olarak ve Türkiye'de

bulunan Suriyelilerin Nilgün Hanım'ın söylediği gibi 14-17 yaş aralığında yoğunlukla bulunduklarını ve bunların Suriyelilerin yüzde 50'sini teşkil ettiğini düşünürsek, terör örgütlerine de katılanların %57 oranında 14'lü 17 yaş aralığında meydana geldiğini de düşünürsek, Suriye Suriyelilerin Türkiye'de bulunan Suriyelilerin hem organize suç örgütleri, hem de terör örgütleri tarafından istismar edilebilme oranının çok yüksek olduğunu, sadece terör örgütleri için değil, işte ülkemizde özellikle hem Doğu Anadolu Bölgesi hem de batıda Trakya Bölgesi, İstanbul yakınlarında organize suç örgütlerinin de etkili olduğunu düşünürsek, bu örgütlere, ardından da organize suç örgütleri ile terör ülkeler arasındaki bağlantıyı de göz önünde bulundurarak bu örükleri aktarılma ihtimallerinin de çok yüksek olduğunu göz önünde tutarak Suriyelilerin kesinlikle Özellikle bu yaş aralığında olanların 14-17 yaş olanların kesinlikle kontrolsüz bırakılmaması gerektiğini, Güvenlik güçleri tarafından çok sıkı bir şekilde takip edilmesi gerektiğini, bir Rehabilitasyon projesi var mı bilmiyoruz. Ancak ülkelere dönmeyeceklerse böyle bir politika izlenecekse de mutlaka bir rehabilitasyon projesinde tabi tutulup, kesinlikle terör örgütlerine ve organize suç örgütlerine katılmaları yönünde büyük tedbirler alınması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

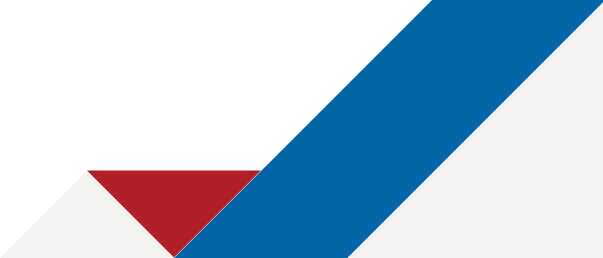
CEVAP (CAHİT ARMAĞAN DİLEK): İşte tam da bir süre sonra çıkacak bu tehdit nedeniyle biz de bu tehdide Truva atı benzetmesi yapıyoruz.

SORU: Şimdi Suriye savaşı neredeyse 8. yılına girdi neredeyse ve bölgede başından itibaren çok değişken en çok kaygan ittifaklar görüyoruz. Türkiye'nin de başlangıçtaki pozisyonu bambaşkaydı ve yanlıştı da aslında. Türkiye Suriye'deki iç savaşta son derece yanlış hesaplar yapmıştı. Hemen Esad'ın iktidardan ineceğini düşünüyordu. Esad'ı devirmeye yönelik ve mezhepçi bir dış politika izledi o dönemde. Sonrasında biliyorsunuz önce ilk başta Amerika ile beraberdi fakat Amerika, Türkiye yerine NATO müttefiki yerine PYD'ye tercih edince Türkiye'de Rusya ve İran'la yakınlaşma içerisine girdi. Özellikle bu uçak düşürme krizinden sonra. Şimdi biraz evvel Sayın hocam Haydar hocam Irak'taki referanduma niye karşı dedi. Hatta karşı çıkmamıştır ne demişti Amerika o zaman, zamanlaması yanlış demişti. Dolayısıyla devlet politikası şöyle bir şeydir, yani kısa vadeli değildir, uzun vadeli düşünülür. Yöntemler farklılaşabilir. Dolayısı ile biz Obama döneminde ki aslında Ortadoğu politikasının tamam Trump'ın politikaları çok farklı gibi gözüküyor, ama aslında Amerika'nın Ortadoğu politikasının çok da değişmediğini görüyoruz. Yani baştan beri Suriye'nin kuzeyinde sizin de söylediğiniz gibi PYD üzerinden kendisine müzahir ve bölge yaratmak. Yani bir Kürt bölgesi yaratmak. Şimdi Türkiye'ye baktığımızda örneği 23 Aralık'ta Trump'la Sayın Cumhurbaşkanı'nın bir telefon görüşmesi sonrası Trump'ın bir açıklaması var. Bu Türk basınında tabii çok yer almadı, yabancı basında var. Bu diyor ki Kürtler konusunda anlaştık biz diyor, Sayın Erdoğan'la diyor. Hangi Kürtler konusunda, yani Kürtlerden, mesela Bolton açıklamalarına baktığımızda da onları Kürtlerden anlayışları farklı bizim anlayışımız farklı. Ne konuda hangi konuda anlaştılar acaba? Türkiye'de hala daha bir yanlış üretiliyor Belki buna karşı çıkacaklar olabilir ama işte Rusya ile bir İranlı şu anda birlikte hareket eden en azından bölgede Türkiye hala da bir yanlışta diretiliyor. Belki Rusya ve İran ile birlikte hareket eden Türkiye hala daha Esad ile diyalog içine girmiyor ya da kapalı kapılar arkasında girmeye başladı.

Bizim haberimiz yok bilmiyoruz. Bakın Arap devletleri bile girmeye başladı. Geçenlerde bir İngiliz diplomatın açıklaması vardı. Diyor ki seneye kadar biz diyor, Şam'da bir büyükelçi da açabiliriz. Yani dolayısıyla Esad'ın kalıcı olduğunu onlar da kabul ediyorlar ve Türkiye hala bunda ayak diriyor. Bunun yolunun şuradan geçtiğini ben düşünüyorum; Yani Suriye meselesinin çözümünün, yani en azından Türkiye için en hayırlı olacak çözümü ve bunun tabii ki Suriyeli sığınmacılarla olan bağlantıda var. Eğer Suriye'deki iç savaş dindirilebilirse ve Türkiye Şam yönetimi ile bir diyalog içerisinde girerse buradaki sığınmacıların da tekrar kendi topraklarında dönmeleri için belki bir fırsat yaratılabilir diye düşünüyorum. Bir de tabii şu var Türkiye resmi söylemde Suriye'nin toprak bütünlüğünü desteklediğini savunuyor. Ama bilemiyoruz gayri resmi söylem nasıl? Ben burada şeyi merak ediyorum şimdi Rusya'da Suriye'nin toprak bütünlüğünü desteklediğini iddia ediyor ama hoş gerçi Rusya için çok fazla değişen bir şey olmayacak. Rusya'ya bölgeye tamamen yerleşti. Suriye ile 49 artı 25 yıllık bir anlaşma imzaladı. Dolayısıyla S 400'lerini oraya yerleştirdi. İşte Tarsus ve Hmeymim hava üssüne ordu üstleri açtı ve bölgedeki bütün Devletleri dedi artık konuşabilen bir lider haline geldi Putin. Yani Putin artık yerini sağlamlaştırdı burada. Suriye'nin pozisyonu ne? Suriye'de biliyorsunuz PYD'yi tamamen gözden Moskova'da hala resmi bürosu bulunuyor. PYD'yi tamamen Amerika tarafı da bırakmak istemiyor. Dolayısıyla Rusya söylemde Suriye'nin toprak bütünlüğünü savunduğunuz söylüyor ama aslında federatif bir yapayım mı destekliyor Rusya'da ve Türkiye şunu anlayamıyor mu Suriye'nin toprak bütünlüğü korunamaz da bunu bir sonraki etapta Türkiye'de toprak bütünlüğüne zarar olacağını Türkiye anlayamıyorum. Son söylemek istediğim şu; bizim dış politikamızın belli bir takım ilkeleri vardı Evet zaman değişmiş olabilir konjonktür değişmiş olabilir ama Türkiye yeri geldiğinde dengeli bir dış politika, Türkiye gibi orta büyüklükte bir ülke dengeli bir dış politika izleyen biliyordu. Soğuk savaş döneminde bile. Fakat dengeli dış politika izlemekle günümüzde Amerika Rusya Çin arasında pinpon topu haline gelmek birbirinden farklı şeyler Bütün bunlar acaba görülmüyor mu yönetim katında? Yani Rusya'nın Bir de pozisyonu sormak istiyorum ben size

CEVAP (CAHİT ARMAĞAN DİLEK): Bu konuda biz yazıyoruz, çiziyoruz. Biz gördüğümüze göre herhâlde devleti yönetenlerde daha fazla ellerine daha fazla istihbarat raporu gelen daha fazla bilgi gelenlerin de görmüş olması lazım bunu. Ben toprak bütünlüğü konusunu, hani YPG'yi korumak için bir şey kuruldu ya SDG deniyor. YPG'nin üstünü örtmek için SDG diyorlar. Bu toprak bütünlüğü de oradaki federatif yapıyı örtmek ve özerk yapıları örtmek üzere kullanılan bir deyimde döndü, toprak bütünlüğü artık. Çünkü Irak'ın da toprak bütünlüğü var, kâğıt üzerinde. Aslında bu çözüm değil biz orada korunması gereken Suriye'nin üniter yapısı. Herhangi bir bölgeyi, vilayeti öne çıkaracak, Irak'takine benzer bir yapının oluşturulmamasını Türkiye desteklemeli. Oradaki üniter yapıyı ısrarla vurgulamak lazım. Türkiye bunu görmüyor mu? Görüyor ama bir şekilde bir kabullendirme var diye düşünüyorum. O da Irak örneği üzerinden geliyor, tahmin ediyorum. "Bakın Irak'ta da bir federal yapı kuruldu. Bir bölünme yok, size karşı da bir tehdit yok." diye sizi bir şekilde yönlendiriyorlar. Belki de Barzani'nin bağımsızlık referandumuna zamansız diye karşı çıkmalarının sebeplerinden biri de bu. O bağımsızlığını ilan etseydi, Suriye'deki özerk yapıyı Türkiye'ye kabullendirmekte zorlanabilirlerdi. Amerikalıların büyük Kürdistan kelimesin, kullanmayalım, onun yerine birinci Kürdistan, ikinci Kürdistan olsun sonra bakarız, yaklaşımı sergiliyorlar.

SORU (Prof. ÜMİT ÖZDAĞ): Amerikalıların bir kavramı var, atom bombası ile birlikte ortaya çıkan Kitle İmha Silahı. Daha sonra biyolojik ve kimyasallarda eklendi ona. Son dönemde kitle imha silahlarından yola çıkarak literatürde yeni bir kavram oluştu, Kitle İmha Göçleri. Kitle imha göçleri bir ülkenin etnik dokusunu, milli yapısını değiştirecek ölçüde büyük göçleri kastediyor. Aslında bu tarihten bir kavramla görüp cevap verirse veya pişirmeye çalışırsak Kavimler Göçü ile tarihinde kullandığımız ve yaşadığımız bugün kullanılan kitle imha göçleri aşağı yukarı aynı şeyi ifade ediyor ve Türkiye'ye yönelik bir Kavimler Göçü veya kitle imha göçü ile karşı karşıyayız. Suriye'nin kuzeyinde bir büyük nüfus kalkıyor Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu'dan başlayarak Türkiye'nin içine doğru uzanıyor ve onun boşalttığı alan arada bir federe şu anda Kürdistan geliyor, PKK kontrolünde. Öbür tarafta ise bir Barzani Talabani kurulunda Kürdistan var ve bölgede iki tane devlet daha var. Bunlardan bir tanesi İran hesap taşınmaya çalışılan bir diğeri Türkiye. Yani büyük Kürdistan'ı kurarsanız bir hamlede kuramazsınız. Bunu ancak zamana yayarak ve adım adım kurabilirsiniz ve bu zamanda 5 sene 10 sene değil, daha uzun bir süreç. Şimdi Suriye'nin, Irak'ın kuzeyinde bir bölgenin Barzani ve Talabani'nin kontrolünde kurulmasını en az 1960'lara giden kadar geri giden bir tarihi var. Ondan önce de var ama uluslararası sistemde irtibatı 1960'larda başlıyor. Peki ne zaman bölge de bir özerk yapı defacto olarak oluşuyor, 1990'lardan sonra oluşuyor. 1991 de işte fırsatını bulunca bölgeyi yakalıyorlar, boşaltıyorlar ve defacto bir boşalan oluşturuluyor burada. Ondan sonra bölgeye yani bölge derken Ortadoğu bölgesine bu alan kabul ettiriliyor. O bir 10 sene süre sonra Irak'ın işgali istiyor bunu bırakın işgalinden sonra burası bir hukuki yapı kazanıyor. Ondan sonra bir 10 sene daha geçiyor bu sefer Suriye'de başlıyor aynı şey. 2011'de bu zaman dilimleri halinde düşünürsek olacak şey şu; Türkiye'nin içine gelen 5 milyon nüfus sayılmayanlar da birlikte Türkiye içinde bir gayri nizami harp sosyolojisi yaratacak, tekrar yok gayri nizami harp sosyolojisi yaratacak. Ve bu gayri nizami harp sosyolojisi bakın Türk-Kürt savaşı çıkartılamadı, Alevi Sünni Savaşı çıkartılamadı, laik anti laik iç savaşı çıkartılamadı ama Türk Arap iç savaşını çıkartmak olağanüstü kolay. Çünkü bu bahsettiğim ilk üçü cumhuriyetin başarılı bir süreç olduğunu gösteriyor. Dışarıdan yapılan bütün tahriklere rağmen bu toplumu iç savaş sürecinde sokamıyorlar. Ancak Anadolu'ya dışarıdan enjekte edeceğimiz ve ayrı bir başka ulus devletin içerisinde ulus devletin kimliğini kazanmış yapı Anadolu içinde ayrı bir millet olarak yaşamaya devam ettiği takdirde ki öyle olacak Anadolu'yu bir iç savaşa sürüklemeniz çok kolaydır. Bu aynı zamanda Türkiye'den bir Kürdistan çıkarma projesinde parçası olur. Çünkü Türkiye'den başka türlü bir Kürdistan çıkartamazsınız. Ama eğer Türkiye'yi bir iç savaşa sürüklerseniz, hemen o iç savaşın kenar bölgesinde de PKK'nın kontrol ettiği bir bölge varsa bu iç savaştan en fazla istifade edecek olan güç PKK olur ve bu bölge Türkiye'den kopar. Ayrıca Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyinde kurulmaya çalışılan bölgeye yapacağı baskı nerden yapılan baskıdır? Şanlıurfa'dan, Mardin'den yapılan baskıdır. Şimdi siz bu hatta milli birliği sağlayamazken hangi baskıyı buradan aşağıya yapacaksınız, mümkün mü? Bakın biz bugün Suriye'de Fırat'ın doğusuna bir harekâttan söz ediyoruz, İdlip karıştırıldı ve Türkiye'nin kucağına İdlip konuldu. Aynı şekilde ileride bu bölge karıştırılıp, Türkiye'nin hareket özgürlüğü tamamen elinden alınacaktır. Süreç, satrancın hamleleri gibi çok akıllıca tasarlanmış, çok doğru işliyor. ABD zaman zaman geri adım atıyor, bunlar olabilir, hiç önemli değil. Önemli olan nihai hedefin ne olduğu ve o hedefe nasıl gidildiği. Bir şeyi 1999 veya 1998'de varsayıyorduk. O da şu; Bu bölgedeki. PKK, KDP vesaire bölgenin

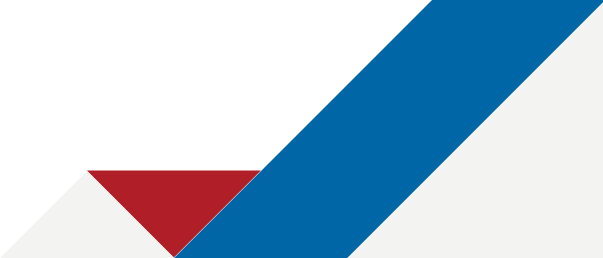
dört devletini yenip, burada birleşik, bağımsız bir Kürdistan kuramazlar. Bu doğru bir varsayım. Ama ortaya bir başka Paradigma çıktı tamam dördünü bir seferde yenmeyiz ama dördünü ayrı zaman dilimlerinde teker teker yenersek birleşik bağımsız büyük Kürdistan kurulur. Şimdi iki parçada büyük bir mesafe kaydedildi. Geriye kalıyor üçüncü ve dördüncü parçalar, yani İran ve Türkiye. Türkiye'nin yenilmesi için Atatürk'ün iç cephe dediği milli birliğin ortadan kaldırılması lazım. Bu süreç milli Birliği ortadan kaldıracak bir demografik değişimi Türkiye'ye enjekte ediyor. Yani bunu peki bir arkadaşım sordu iktidardakiler anlamıyor mu? Bunun çok basit bir cevabı var, bu iktidardakiler Annan Planı olduğu zaman ve o binanın arkasında durdukları zaman. Kıbrıs'ın jeopolitik öneminin olmadığını söylemişlerdi. Kıbrıs'ın jeopolitik öneminin olmadığını söyleyen bir kafa Suriyelilerin de Türkiye için tehdit olmadığı söyleyebilir. Ergenekon psikolojik operasyonu başlatıldığında, ya bu bir psikolojik operasyondur amacı Türk Silahlı kuvvetlerine tasfiye etmektir. Bu bir siyasi operasyondur dendiğinde, hayır bu operasyonu FETO ile işbirliği içinde yürüten iktidardakiler bunu Türkiye'nin sivilleşmesi olarak değerlendirmişlerdi. Açılım sürecinde PKK ile masaya oturup Güneydoğu'da ilçeleri PKK'ya teslim ettiklerinde yine uyardığımızda ya terör örgütleri de böyle müzakere edilmez bu yanıltır dendiğinde bugün iktidarda olanlar ve Suriyeli sorunlu mesele olarak görmeyenler, o zaman da bu açılım sürecinin doğru olduğunu söylemişlerdi. FETÖ'nün bir casusluk ve terör örgütü olduğunu anlamaları da aşağı yukarı 15 sene sürmüştü. Onun için doğrusu AKP iktidarından bunun tehdit olduğunu anlamak anlamalarını beklemek, bence Büyük iyimserlik olur. Anlamayı beklemeyelim üstelik bakın şuna hazırlıyorlar Türk toplumunu "Ya bunlar zaten gitmeyecekler, onun için uğraşmayalım". 2017 Ocak ayının başı AKP'nin önde gelenlerinden bir tanesinin açıklaması şu; Bütün uluslararası hadiseler daha önce gerçekleşen göçler göstermektedir ki gelenlerin yüzde sekseni geri dönmektedir. Biz istesek bile aynı kişinin aynı gazeteye 2018 Ekim ayında verdiği demeç ise şu; büyük devlet olmak için büyük nüfusa ihtiyaç var. Onun için Suriyeliler bizim için bir fırsat olabilirler. Yani bir tarihte öyle düşünüyor bir tarihte böyle düşünüyor değil, sadece adım adım meseleyi getiriyorlar. Yani burada biraz bir şey söylendi AKP'nin bir Suriye stratejisi yok, hayır, AKP'lilerin bir Suriye stratejisi var. Suriye stratejisinin özü Suriyeli sığınmacılara vatandaşlık vermek. Türk toplumunun milli dokusunu değiştirip bunun üzerinden bir ümmet zihniyetine sahip toplum oluşturabilecekleri düşünüyorlar. Bu bir hayal ama sonunda Türkiye için bu hayal bir kâbusa etnik cehennem dönüşecek bir hayal. Şimdi son attıkları adım, dünya Tarım Örgütü ile birlikte Suriyelilere köylerde yerleşme ve tarımı öğretiyorlar bu başladı geçen hafta ya ondan önceki hafta bir toplum tarıma soktuğunuz anda çıkartmanız mümkün değil ve bu süreç başladı. Bu da plansız değil, Daha önceki Tarım Bakanı Fakıbaba ağzından kaçırılmıştı Türk tarımını Suriyelilerle ayağa kaldıracamız, onlar geri gitseler gitmek isteseler bile biz üç buçuk milyon Suriyeli bırakmayacağız demişti.

Onun için karşımızda bir proje var. Yani bir projesizlik yok, çok net bir proje var. Bu proje, Suriyelilere Türkiye'de vatandaşlık verilerek, Türk siyasal kimliğinin milli kimliğinin bir siyasal Ümmet kimliği ile dönüştürülmesi projesi. Bürokrasiden kiminle konuşursanız konuşun, birazcık yürürken çiklet çiğneyebilecek zekaya sahip olan herkesin söylediği şu; Bu Türkiye için bir tehdit. Zaten çok zeki olmaya gerek yok, şu haritaları yorumlamak için ama ortada bir proje var ve bu proje adım adım ilerliyor.

İçişleri Bakanının söylediği, Türkiye'de doğan çocuklara bir şey verelim vatandaşlık verelim çocuklara vatandaşlık verildiğinde anne ve babasına ve kardeşlerine verildiğini bilmiyor mu? Bilmiyor olabilir mi mümkün değil. İki buçuk milyon kişiye bir anda vatandaşlık veriliyor, bunu kabul ettiğiniz anda. Bunu deşifre edince "siz anlamadınız dedi ben onlara dedi döndüklerinde hatıra olarak taşıyacakları bir kimlik verelim dedim" dedi. Tabii yani Türkiye Cumhuriyeti pasaportu akbil kartı ya milletin hatıra olarak göstereceği. Ama zaman zaman ağızlarından bunu geçiriyorlar, bu tür şeylerle Projeyi deşifre ediyorlar ve bu Türkiye için bir varlık tehdidi, yani başka bir şey değil, en üst derecede tehdit ve Türk milleti Anadolu'da bir senede 4 defa karşılaştı bu tehditle. Bir, Haçlı seferleridir gerçekten, bizi Anadolu'dan söküp atabilirdi. İkincisi, 1402 devlet tam anlamıyla dağılabilirdi. üçüncüsü Mondros'tur ve dördüncüsü bu.

Çünkü Anadolu'nun milli kimliğini değiştirecek ölçüde büyük bir şey. Bakın bugün İstanbul'da, İstanbullu kimliği diye bir kimlik var mı? Yok yani İstanbullu yok, çünkü artık. Anadolu'nun değişik yerlerinden gelen göçler İstanbul kimliğini İstanbullu kimliği ortadan kaldırmış durumda tarihte kalan bir şey. İstanbul ikindi bundan 25 sene sonra 30 sene sonra İstanbullu kimliği değerini taşıyacak Türkiye'de Türk kimliği. Eğer böyle giderse. Biz sadece nüfus artışlarından bahsediyoruz. Bununla birlikte beraberinde gelecek evlilikler var bu evliliklerden doğacak çocuklar var. Yani bir nüfusu ve bir kültürün darmadağın olması bu. Bir arkadaşımız araştırma yaptı, Türkiye'de ilahiyat fakültelerinde 164 tane Suriyeli ders vermeye başlamış. Bunların kaçının selefi olup olmadığını bilmiyoruz. Biz çok kolaylıkla Sünni Hanefi diyoruz ama Suriye'den gelenler için. Bu bölgede korkunç bir Selefilik etkisi olduğunu bu bölgede de biliyoruz. Aynı zamanda bir Selefi dönüşüm sürecine bu coğrafya geçecek, bununla birlikte. Onun için mesele burada hani seçmen ne düşünüyor ne düşünmüyorum ötesinde ki Türk toplumunun üzerinde birleştiği tek husus var diyor, birçok araştırma bunların birisi de ya Kültür Üniversitesi'nin araştırması İstanbul'da ya da bir Bilgi Üniversitesi'nin araştırması kutuplaşan Türkiye bütün partilerden seçmenlerin üzerinde birleştiği tek husus var, bunun dışında her hususta ayrılıyor Türkiye. O da Suriyelilerin geri dönmesi. Yüzde 85 seçmen geri dönsünler, diyor. Bunun dışında biraz önce Yiğit Bey'in sunduğu araştırmalar var onlarda da araştırma sentezleri onlarda da aynı sonuç çıkıyor. Ve bundan dolayı bu konunun tartışılması istenmiyor. Bu konu üzerinde büyük bir baskı var peki seçmen neden bunu dile getirmiyor sorusu var. Yine araştırmalarda yıllara yayılan sonuçlar birinci en büyük sorun ya terör çıkıyor ya ekonomi çıkıyor ekonomik terör ekonomi işsizlik bunu gidip geliyor. Ama dördüncüsü hep Suriyeliler çıkıyor hem de hiç bir politik sahibi meseleyi politik olarak sahiplenmiş parti veya toplumsal grup olmamasına rağmen. Vatandaş kendiliğinden sahiplenmiş zaten meseleyi. Ama bunu siyasette bir dillendiricisi olmadığı için siyasal sonucu şimdiye kadar güçlü bir şekilde çıkmamış durum bu.

SORU: Ben de teşekkür ederek başlamak istiyorum, değerli katkılarınız için. Hem Ümit Hocamın değerlendirmesi, hem de sizin başlığınızdaki kırılmalar hususunda şu değerlendirmeye ihtiyaç var gibi; şimdi biz Irak'ın parçalanması ile birlikte etnik ve mezhepsel algıyla karşılaştık. Çevresindeki güçlü Arap uluslaşmasına, Türk uluslaşmasına, hatta İran'daki aydınlanma uluslaşmaya rağmen Ortadoğu'daki bırakın parçalanması mezhepsel ve dini açıdan tanımlanmaya başlandı. Ama ne hikmetse yani Sünniler vardı şeyler vardı Ama Kürtler vardı bir tek etnik grup vardı başlangıçta ve bu böyle işte bizim

orada böyle işte yerleşmeye başladı. Oysa Kürtlerin bir uluslaşma veya ulus devletleri yoktu. Mesela buradan algı oluşturulmaya başlayarak, günümüze kadar geldi ve bizim özellikle sınırları Aşan Türk varlığını ile ilgili sorunları yönetme biçimi değişti. Belki zaman zaman başka hükümetler zamanda da eleştireceğimiz hususlar vardı, ama özellikle son 15-20 yıldır bu tamamen değişti ve sınırları Aşan Türk varlığı özellikle Irak'ta ve Suriye'dekiler bir ulusal direniş veya milli Kurtuluş mücadelesi yapan topluluklar olarak değil veya Türkler oradaki tamamen diğer dini grupların içerisinde tanınmaya başladı ve Türkiye'de Onları oraya gitti yani Mesela biz Kıbrıs'taki Türk varlığının hukuk insan hakları mücadelesini o zaman da pekala bir Haçlı Seferi gibi bir Hristiyan Müslüman savaşı gibi sunabilirdik. Orada da karşımızda tamamen işte Rum, dini farklı bir etnik temizlik yapan gruplar vardı. Ama buna karşın biz orada tamamen insan hakları temelinde ve harekâtın ismini de Barış Harekatı koyarak iyi kötü önemli bir başarı elde ettik. Ama iş Ortadoğu'ya geldiği zaman karşımıza değişen politikaya çıktı ve özellikle bu sorun bizim oradaki Türk varlığının hızla mezhep kimliği veya dini kimlikle bizde uzaklaşmasına sebebiyet verdi ve bu aslında karşımıza yeni bir ulus inşası ile yapay bir ulus inşasıyla köklenmekte olan ulus varlıklarının parçalanmasına yönelik bir operasyon olduğunu gösteriyor. Yani bizim için de aslında Türk jeopolitiğinin kırılması anlamına geliyor ve bu kırma hançeri olarak da, bu yeni uluslaşma süreci doğrudan bize yönelmiş olduğunu gösteriyor.

Bir diğer husus da belki istatistikî verilerin sürekli belirsizliği ve güvensizliği dikkat çekiyor son dönemde. Bu ekonomi istatistikî veriler de böyle, diğer sosyal verilerde de böyle. Aslında ekonomik açıdan Yunanistan bu tecrübeyi yaşadı. Onun verilerinin güvenilirlik karşısında ciddi bir kriz ile karşılaştı. Biz Her anlamda bütün istatistik verilerimiz artık güvenilir hale geldi ki bu sığınmacılar konusunda da konuşmacıların ifade etmiş oldukları ilk şikâyet noktası buydu. Bu hususa da dikkat çekmek gerekiyor.

Türkiye aslında Ortadoğu'nun geçmişiydi ve Ortadoğu'nun geleceğinde de kuvvetli bir cazibe merkezi olma fırsatı vardı. Cumhuriyetin yürüyüşü bu yöneydi. Ama Türkiye ısrarla Ortadoğu'nun geçmişi vurgusuyla işte orada ki özellikle kendi uzantısı topluluklarla da sınırları aşan topluluklarla da bitkisinde bunu ilham etmiş olması büyük bir yanlışlıktı ben bu hususlara dikkat çekmek istedim. Teşekkür ediyorum.

SORU (ADEM TAŞKAYA): Ben en başta Nilgün Hanım'ın açtığı güvenlik konuları ile ilgili bir şeyler anlatmak istiyorum. Bir kaç devlet ve özel şirketle beraber yaptığımız bazı yazılımlar var. Örnek veriyorum, Gezi eylemleriyle alakalı dünyada atılan tweetlerin haritalarını çıkarmıştık. Şu anda Suriyelilerle alakalı yaptığımız analizler var. Bu analizlerde Mısır'da Tahrir meydanında eylemler başladığında bir yıl boyunca atılan tüm tweetler 500 bin civarındaydı. Bir yıldan beri şu anda Türkiye'de atılan Suriyelilere alakalı atılan tweet, 790 milyon. Türkiye'de şu anda ikinci sorun haline geldi. Birinci ekonomi. Şöyle bir analiz yaptık gerçek paylaşımlı. Türkiye'de Suriye ile ilgili paylaşım yapan birçok kişi ilk önce ekonomik kriz ile alakalı paylaşım yapıyor. Ekonomik krizden sonra Suriyeliler ile alakalı yapıyor. Ama baktığımızda yüzde 68'lik bir oran otomatikman ekonomik krizin, otomatikman bir milliyetçilik üzerine yoğunlaştığını görüyoruz. Bu da aşırı derecede bir kin ve nefret doğuruyor. Şu anda yaptığımız analizlerde atılan tweetlerde her an bir iç savaş gibi bir patlama olacak gibi bir hava görünüyor. Çünkü şu anda Twitter'da gündem

olan şeylerden bir tanesi bu vatan trend topik olduğunda en çok paylaşılan şey Suriyeliler ve dehşet bir şekilde bir nefret var. Bu da Türkiye'deki iç savaşın tetikleyici bir unsuru olduğuna örnek gösteriyor.

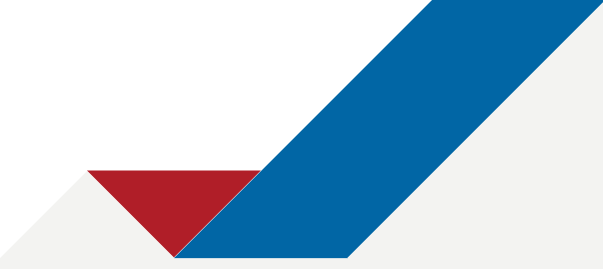
Çünkü Yapı paylaşılan tüm tweetler kin ve nefret dolu. Artı bir de şu da var Adli Bilişim uzmanı olduğum için emniyette devletin belli kurumları çalışıyorum. Mesela şu anda Türkiye'de önleme dinleme yaparken kendi aralarında 200 tane lehçe olduğu için mesela bazı şeylerin önüne geçemiyorlar çözemiyorlar. Yani ne konuştuklarını anlamıyorlar. Mesela Karadeniz'in belirli bölgelerinde kuşdili dediğimiz bir dil vardır. Buna benzer bir kaç tane dil konuşarak, ne yaptıklarını Türk polisi, Türk emniyet birimleri çözemiyorlar. Bu da çok büyük bir iç güvenlik tehdidi şu anda. Bunla alakalı çok büyük problem var. Durum bundan ibaret teşekkür ediyoruz.

SORU (SEYİT YÜCEL): Şimdi 40 milyar dolar civarında bir paradan bahsedildi. Sınır boylarındaki illerde yaşayan arkadaşlarımızdan zaman zaman aldığımız bilgiye göre ben de gelişen kanaati Ben ifade etmek istiyorum; Bu 20 bu paranın en az 20 milyar doları bizatihi bu organizasyonu yapanların ceplerine gitmiştir, diye düşünüyorum. Yaptıkları her şeyde en az üç beş tane faydaları olduğundan bahisle.

Örneğin İstanbul'dan yola çıkan 10 Tır dolusu içme suyunun 5 tırının bir hudut vilayetinde sınırdan dışarı çıkmadan sınır boyundaki mülteci kamplarına gitmediğini, içerde satıldığını birebir duymuş öğrenmiş bir insanım.

Keza Suriyelilere Türkiye'de yaşayan Suriyelilere şunun parası Bunun parası diye verilmek üzere ayarlanan paralardan da hepsinin kendilerine göre yüzde aldıklarını adım gibi eminim işim parasal boyutu bu paraları başlarına çalsın.

Ama az önce Ümit Hocamın ifade ettiği, daha önce bazı Basın Yayın organlarında yer alan husus çok önemli eğer Ziraat ile iştigal ederek yerleşik hale geçiriyorsanız artık onları oradan koparmanın mümkün değil. Özellikle eski Şeker Fabrikaları Genel Müdürü olmam bahsi ile tarımla biraz alakam devam ediyor. Özellikle Anadolu'da bugün köylerin boşanmış olduğunu gözünüzün önüne getirirseniz, ağlanacak haldeki köylerimiz. Tarım destek politikalarından mahrum bırakılmış köylerimiz, mecburen göçe tabiri olmuş köylerimize gittiğinizde eskiden 100 haneli olan köylerde 2 tane 3 tane hanenin ocağının tüttüğünü görüyorsunuz. Yani araziler boş, evler boş, zaten okullar falan hepsi harabeye dönmüş. Şimdi siz o köylere, 4 tane yaşlı nüfusun olduğu köylere düşünün, 8-10 çocuklu iki tane Suriyeli aileyi gönderdiniz iskâna tabi tuttunuz. Ya da adı her ne olursa olsun o köyde onlara bir de tarımsal destek projelerini Türk çiftçisine vermediniz tarımsal destek projeleri ile kredi aktardınız tarımsal alet mekanizasyonu sağladınız. Üç sene sonra onların önünde hiç kimse duramaz, bu bir. Buradan geleceğini husus şu aslında temel kaygın benim güvenlik; Şehirlerimize bakın bugün Ankara'nın Altındağ ilçesinin bazı sebeplerinden ileriye doğru dışarıya doğru çemberi genişlettiğinizde adeta Suriyelilerin kurtarılmış mahallesi durumuna gelmiş. Oralarda oturan insanlarımız lanet olsun artık ben burada oturmam demeye başlıyor. Bir apartmana orada Suriyeli bir aile gelince, 8-10 çocuklu diğer aileler herhangi bir şekilde, bir takım bahanelerle oradan uzaklaşmaya yok

pahasına evlerini satmaya veya kiraya vererek ayrılmaya başlıyorlar. Yani oturum olarak da bir işgal söz konusu ve şehirlerimiz kenarlarından zaten kuşatılmış durumda. Bir de gibi demin hocanın söylediği gibi köylerle ilgili bir iskân politikası geliştirilirse bugün hiçbir Anadolu çiftçisinin kalmadığı köylere bu adamlardan birer ikişer ayrı yerleştirilirse varın hesabını siz görün diyorum.

Temelde şöyle bir niyeti olduğunu söylüyorum açık ve net olarak söylüyorum. Ben seçim günü, 24 Haziran akşamı seçim bölgem Yozgat'tan Ankara'ya gelirken Mamak istikametine Yozgat'tan gelirken oradan gelmek zorundayız Mamak istikametinden itibaren bazı konvoylara rastladım Çay yoluna doğru giderken. Keçiören kavşağının köprüsünün olduğu yerde yoğunluk biraz daha arttı. İskitler Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne o eski itfaiyenin olduğu yere doğru yaklaşıncaya birden canı kılıklı adamlar çıktı. Yolun ortasında yürüyorlar. Size yemin ederim bazı filmlerde gördüğümüz o askerlerin falan kafasını kesen canı tipli kılıktaki adamlar, arabada eşim sinir krizi geçirip ağlamaya başladı ve adamları camı açtım attıkları slogan şuydu güzel şive taklidi ederim de etmek istemiyorum. “Başkan Erdoğan” diye bağıryorlardı ellerinde o pankartların sopa öyle pankart sopasını da görmedim, yani beni 12 Eylül öncesini falan gören bir insanım. Yaşımız uyuyor o yüzden pankart sopaları normal pankart sopasına benzemeyen tipler. Onların sevinç nidaları Darasında zor bela işte Konya yolunda oradan artık Armada'nın oraya kadar geldik de evimize gittik.

Yani dehşete ve dehşet yaratmaya her an hazırlıklı olan bir kitle ile muhatabız. Sürekli kullanan bir kitleyle muhatabız, maddi açıdan kendi emeklimizden kendi garibanımızdan çok daha iyi durumlara getirmiş bir insanlar güruhuyla muhatabız ve ben adım gibi eminim Türkiye'nin olası siyasi bir kargaşasında bunların büyük çoğunluğu demin öğleden önceki oturularda yaş gruplarına ilişkin yansılar da gördük. Değerli konuşmacılarımız yaş gruplarına ilişkin rakamlarda verdiler. Bunların büyük çoğunluğu kendi ülkelerinde kalsaydı silah tutabilecek durumda ama burada her biri ellerinde zaten silahlandırıldıklarına dair de bazı bilgiler de var. Bizde olmayan silahların onlar da olduğuna dair.

Ama benim açık ve net endişem Türkiye'de herhangi bir siyasi kargaşa kaos ortamında bunlar birilerinin paramiliter güçleri olarak Türk halkının da karşına çıkacaklardır. Çok teşekkür ediyorum.

MUSTAFA ŞÜKRÜOĞLU:

Merhaba hepinizi saygıyla selamlıyorum. Akademisyen değilim, gazeteciyim.

Son dönemlerde sıkça kullanılan “strateji uzmanı” gibi bir unvanım da yok.

Sizlerde, sadece gazetecilik deneyimlerimi ve Türkiye’nin yakın coğrafyasına ilişkin bazı gözlemlerimi ve değerlendirmelerimi aktarmaya çalışacağım.

Bir ara Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı'nda Ders verirken öğrenciler sorardı "Gazetecilik nedir hocam?" diye.

Ben de onlara, gazetecilik aslında "zaman içinde lego oynamak" derdim. Yani Tanık olduğunuz olayları, - belli bir zaman dilimi içinde gazeteci olarak nelere tanık oluyorsanız - onları meslek yaşamının sonuna doğru birleştirme ve bunlardan bir anlam çıkarma şansınız oluyor. Bunları lego gibi birleştirip bir anlam çıkarmaya çalışıyorsunuz.

Bu çok mu önemli?

Bence bu çok önemli, yani gazeteciliğin bence temeli bence bu...

Siz meslek hayatınızın sonuna doğru o birleştirdiğiniz legolarla bir dünya görüşü bir duruş ortaya koyabiliyorsanız ve bunu siyaseten de açık biçimde gündeme getirebiliyorsanız, bence mesleğinizi hakkı ile yapmışsınız demektir.

Bunu niye anlattım; şundan anlattım küçük bir anekdotla gireceğim ondan sonra Suriyeli sığınmacılar konusunda Afganistan, Pakistan ve Filistin, Lübnan örnekleri üzerinden size kendi değerlendirmelerimi anlatmaya aktarmaya çalışacağım.

2010 yılında bir toplantı için Amerika Birleşik Devletleri gitmiştim, diplomasi muhabiri sıfatıyla. Dışişleri Bakanlığı'nda bir yuvarlak masa toplantısı oldu kapalı bir toplantı chatham house kuralları geçerli dışarı çıkmayacak dediler. Olur dedik, girdik toplantıya bir Amerikalı uzman kıdemli analist var. Sırp kökenli bir Amerikalı... Çok ilginç bir değerlendirme yaptı Dedi ki Türkiye'de dedi siyasi eksenler bundan sonra mezhepler üzerine oturacak. Siz bunu kabul etseniz de etmeseniz de bu böyle olacak. Tabii ben itiraz ettim o zaman güçlü bir şekilde, dedim ki Türkiye ile seküler bir ülke. Türk toplumu da bunu içselleştirmiş durumda. Her ne kadar AKP gibi ılımlı İslam üzerine söylem geliştirip, bunu politikaya döken bir siyasi parti iktidarda olsa da Türk toplumu sekülerizmden laiklikten vazgeçmez. Türk toplumunu bunu içselleştirmiştir. Türk siyaseti de bu eksen üzerinde oturmaz, diye itiraz ettim. Çok fazla bana tek bir şey söylemediler tepki göstermediler. Ertesi yıl, 2011 de aynı şekilde Amerika'ya bir daha gitme şansım oldu benzer bir toplantı ve yine aynı Sırp kökenli analist oradaydı. Şöyle bir yorum yaptı, dedi ki "Siz geçen sene itiraz ettiniz, ama dedi Türkiye'de siyasi eksen Sünni bir İslam partisi, Alevi bir İslam partisi, bir de Türk milliyetçilerini içinde barındıran küçük bir parti üzerinde şekillenecek. Bir de Kürt Partisi olacak ki bunu ayrı tutacağız, dedi. Bu sistem Türkiye'de pekişecek gelişecek. Türkiye'de siyaseti bundan sonra böyle okumanız gerekecek diye çok iddialı konuştu.

Ben yine itiraz ettim. Dedim ki mümkün değil, kendince gerekçelerini söyledi ve ondan sonra ilginç bir yaklaşımla geldi. Dedi ki, Türkiye'de iktidarda olan Sünni İslam Partisi'nin muhakkak ve muhakkak Sünni İslam'ın bütün yelpazesi içinden beslenmesi gerekiyor ki iktidarını koruyabilirsin. Yoksa iktidarını çok kolay kolay koruyamaz. Bunu ben not aldım kara kaplı defterime, Türkiye'ye geldim. Bu arada tabii çok daha ayrıntıları var bunun. Kılıçdaroğlu CHP'nin başında geçti. CHP'nin hızla bir Alevi Partisi dönüştürüleceği, AKP'nin karşısında farklı bir mezhepten tırnak içinde mezhebi kullanıyorum farklı bir mezhepten bir ismin olacağı vs, bunlar uzun uzun konuşuldu.

Neyse bunları niye anlattım?

Bunları şundan anlattım; Ümit hocamın biraz önce söylediğinin aslında benim tarafımdan bakış açısı ile ortaya konması şöyle; Suriyeli sığınmacılar ile birlikte Türkiye'ye, Türk toplumuna Anadolu coğrafyasına, Selefi aşısı yapılmak isteniyor. Bu tutar tutmaz, ben bilemem, ben özünde çok böyle optimist bir insan değilim, daha çok depresif bir insanım. Olaylara hep olumsuz tarafından bakarım. Rahmetinin ninemin deyimiyle ben işimi kış tutayım, yaz çıkarsa bahtına derim.

Dolayısıyla Anadolu'ya bir Selefi aşısı yapılması söz konusuysen bunu bizim nasıl okumamız gerekiyor. Gerçekten bu aşı tutar mı tutmaz mı? Ya da gerçekten böyle bir aşı yapılmak isteniyor mu istenmiyor mu?

Bunun dünya üzerinde bence iki tane örneği var. Özellikle üzerinde durulması incelenmesi gereken, bunlardan bir tanesi Filistin-Lübnan, ikincisi de Afganistan-Pakistan. Filistin, Lübnan örneği çok birebir örtüşmeyebilir ama bizim bu konuda ders çıkartmamız için önemli noktaları olan bir örnek Filistin-Lübnan örneği.

1948 yılında İsrail Devleti kurulduktan sonra Filistinlilerin önemli bir bölümü göçmen oluyor ve bunların bir bölümü mülteci olarak Lübnan'a gidiyor. Daha sonra 1967'de Arap-İsrail Savaşı'nda yenik çıkan Araplar, hem o dönemin siyasi koşulları, hem o dönemde dünyadaki dış politikadaki dengeler farklı bir tarafa eviriliyor ve bu sefer Filistinli örgütler Lübnan'a silahları ile beraber geçiyorlar. Ondan sonra Lübnan siyasetinde biz Filistinli sığınmacıların önemli bir aktör haline geldiklerini görüyoruz ve yine ondan sonraki süreçte Filistinli sığınmacılar Lübnan iç savaşının çıkmasında önemli bir etken, önemli bir unsur oluyorlar. Bu tartışmalar bugün de devam ediyor.

Lübnan'a gittiğinizde Filistinlilerle ya da Maronilerle ya da Hristiyanlarla, ya da Ermenilerle kiminle konuşursanız konuşun hepsinin üstüne basa basa söyledikleri şudur: "Filistinli sığınmacılar ve Filistinli örgütlerin Lübnan'a gelmesinden dolayı biz iç savaş yaşadık. Ülkemiz bu yüzden perişan oldu". Filistinliler de tam tersini söylüyor, tabii gelişmelerin o dönemki tarihsel gelişmeleri ayrıntılı incelemek lazım. Ama bir nokta var dikkatinizi çekmek istediğim, ilk Filistin'in sığınmacılar geldikten sonra Lübnan hükümeti Sünni Filistinlileri vatandaş yapmıyor.

Şundan yapmıyor; Lübnan sistemini değerli hocalarım var burada, eminim biliyorlardır. Ben çok kısa geçeceğim, Lübnan bir mozaik, tam anlamıyla bir mozaik. Siyasi sistem de mozaikçe göre şekillendirilmiş bir sistem. Cumhurbaşkanı, Hristiyan. Başbakanı Sünni, Meclis başkanı başka bir mezhepten...

Dolayısıyla bütün siyasi sistem mezhepler ve etnik gruplar arasında kendince bir dengeye oturtulduğu için o sistemin dışarıdan gelecek bir etkiyle bozulmasını istemiyorlar. Sünni Filistinliler ülkedeki Sünni ağırlığını değiştireceğinden dolayı ilk aşamada gelen bütün Filistinlilerin Sünni olanları vatandaşlık dışında tutuluyor. Buna rağmen Lübnan iç savaşı bu dengenin öyle ya da böyle bozulmasından sebep çıkıyor ortaya ve hepinizin bildiği gibi Lübnan'da süren savaş, oluk gibi kanının akmasına, ülkedeki demografik yapının değişmesine, Hizbullah'ın alabildiğince güçlenmesine ve sistemin bir daha kolay kolay taşları yerine oturtmayacak şekilde bozulmasına neden oluyor.

Biraz önce söylediğim Amerikalıların kafasında Türk siyasetinin mezhep ve din ekseninde oturtulması projesi bir sır değil. En azından bunu açık açık söylediklerini ben bir gazeteci olarak biliyorum. Kafalarında böyle bir proje var, böyle bir yaklaşım var. Kendi kafalarındaki siyasal İslam'ın pekişmesi, siyasal İslam'ın yine kendi dedikleri şekliyle Sünni mezhebi içindeki yelpazedeki bütün unsurlardan beslenmesi için Türk topluma bir aşı yapılması gerekiyor. Doğrudur ya da yanlıştır. Yani İslam'ın kendi dengeleri içinde ne kadar kabul görür anlamında söylüyorum bunu. Ama Suriyeli sığınmacılar Anadolu coğrafyasına bir selefi aşısıdır. Benim açık şekilde gördüğüm bu.

Peki, Selefi aşısı olması ne anlama geliyor?

Siz bir siyasal İslam eksenine oturmuş yönetim üzerinden ülkede egemenseniz ve bunu her şekilde devam ettirme çabasıdaysanız, buna dışarıdan yapılacak Selefi aşısı size hem paramiliter güç sağlar, hem -Cumhuriyet devrimi ile kul olmaktan çıkmış ve eşit birer vatandaş haline gelmiş olan toplumu ümmete dönüştürür. Hem de toplumun kendi içinde Cumhuriyet ile beraber oluşturduğu birlikteliği ortadan kaldırır ve ülkenin sınırlarını belirsizleştirip, bu ülkenin toprak bütünlüğünü, egemenliğini, üniter yapısını ortadan kaldıracak bir zemin oluşturur. Dolayısıyla Filistin örneği bu açıdan çok kritik bir örnek.

Filistin örneğinden sonra bir de incelememiz gereken, benim açımdan yine kritik bir örnek, çok defa gittiğim için de biliyorum, Afganistan, Pakistan örneği var.

1979 yılında Sovyetler Birliği'nin Afganistan'ı işgal etmesiyle beraber, sayıları 3.5 milyon deniyor ama bu sayıyı Pakistanlı yetkililerin aktardığı şekliyle 7-8 milyona kadar çıkartabiliyorlar. Sayıları milyonlarla ifade edilen Afgan, Pakistan'a geçiyor ve Pakistan ile Afganistan'ın hemen sınırında bulunan sınıra çok yakın bir merkezde Peşaverde barındırılmaya başlıyor. Biz de Kilis, Urfa, Antep neyse, ya da Hatay neyse Peşaver de Pakistan için o. Afgan sığınmacılar Peşavere yerleştiriliyor. Peşavere'ye yerleştirilen Afgan sığınmacıların sayıları kısa sürede hızla artıyor ve Pakistan'dan çok bir Afganistan yerleşim kentine dönüşüyor, konuşulan dil Peştuca. Her yerde Afganistan bayrakları var. Afganistan'daki kabilelerin, ailelerin, klanların gelenekleri görenekleri orada sonuna kadar devam ettiriliyor. Hatta bu gelenek ve göreneklerden devşirilmiş bir karma hukuk sistemi orada uygulanıyor. Özetle söylemek gerekirse Pakistan içinde küçük bir Afganistan oluşuyor, savaşın başlamasından hemen sonra.

Bunun Pakistan'daki siyasi yansıması, aslında hani Pakistan Devleti'nden nasıl destek alındı ne kadar destek alındı, Pakistan yönetim buna nasıl bakıyordu gibi soruları da gündeme getirmek mümkün. Ama gelin biz çerçeveyi biraz daha geniş turalım. Burada şöyle bir paralellik kurmak mümkün; Savaş başladığı zaman Ziya Ül-Hak, 12 Eylül 1980'de darbe ile iktidara gelen Kenan Evren'in yakın arkadaşıydı Ziya Ül-Hak o dönem Pakistan'da bir stratejik derinlik kavramı üretiyor. Bu kavram size çok yabancı gelmeyecektir.

Ziya Ül-Hak da o zaman bir stratejik derinlik yaklaşımı ortaya koymuştu. Bu stratejik derinlik yaklaşımı Pakistan'ın etki alanının Afganistan, Tacikistan, Türkmenistan vesaire, yani o günkü Sovyet coğrafyasında kapsayacak şekilde genişletilmesi öngören Hindistan'da Keşmir'i de kapsayan bir alanı öngörmekteydi.

Yani bizde Davutoğlu, Suriye'yi ve Irak'ı kapsayacak bir stratejik derinlik kavramı geliştirirken, daha öncesinde aynı kavramı Ziya Ül-Hak Afganistan, Tacikistan, Türkmenistan için geliştirmişti.

Stratejik derinlik kavramıyla Pakistan'ın etki alanını, hem Afganistan'a, Afganistan üzerinden Sovyet coğrafyasında taşımak ve buralarda Amerika Birleşik Devletleri'nin

borusunu öttürmek isteniyor. Amerika Birleşik Devletleri'nin politikalarında yürütme çabası içine giriyor.

Amerikalıların projelendirmesi ile Pakistan Afganistan'dan Pakistan'a sığınan Afganları alıp eğitip, bunları birer cihatçı olarak birer savaşçı olarak ve bir enstrüman olarak Afganistan'a geri göndermek ve orada Sovyetler Birliği'ne karşı bir mücadele başlatmak için düğmeye basıyor.

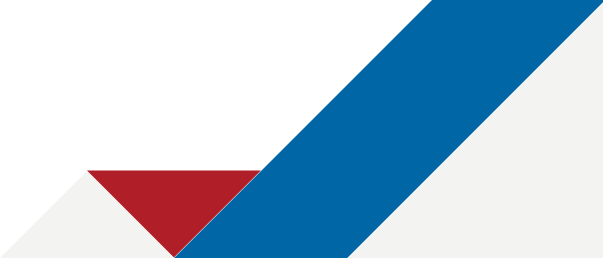
Bu proje başarılı oluyor mu?

İşte hepimizin bildiği Taliban'ın ortaya çıkışı, güçlendirilmesi, arkasından El Kaide'nin ortaya çıkması El Kaide'nin bir enstrüman olarak Emperyalist müdahalelere gerekçe olarak kullanılması, mücahitlerin Sovyetler Birliği'ni yenilgiye uğratması ve Sovyetler Birliği'nin Afganistan'dan çekilmesine kadar giden süreci hepimiz görüyoruz.

Yani bir elverişli enstrüman olarak kullanılıyor Afgan sığınmacılar. Ülkede sayıları biraz önce dediğim 8 milyona kadar yaklaşan ama resmi 3,5 - 4 milyon arası deniyor. Biz diyelim ki 5 milyon ortalama. Peki, bu Afganlar ülkelerine dönüyor mu? Bunların bir bölümü ülkelerine dönmüyor. Bunlar Pakistan kalıyor. Peki ondan sonra geçen yani Sovyetler Birliği yenilmesi çekilmesi ve Taliban'ın Afganistan'da egemenlik kurması yönetimi ele almasından sonraki süreçte ne yaşanıyor? Bundan sonraki 30 yıl içinde Pakistan'da ne yaşanıyor? Aslında benim söylemek istediğim Pakistan'da yaşananlarla bizim muhtemel yaşayacak olduklarımızın üç aşağı beş yukarı birbiriyle benziyor olma ihtimali. Yani nasıl Ziya Ül-Hak Amerika'nın projelendirmesi ile Afgan sığınmacıları birer din Savaşçısı haline dönüştürüp, Afganistan'a geri gönderdiyse. Biz de eğit donat ile üç aşağı beş yukarı aynısını yapmaya çalıştık. Bizdekiler deyim yerindeyse ellerine yüzlerine bulaştırdılar ama yaklaşım aynı. Biz de burada aldık, eğitip donatmaya çalıştık, onları birer kutsal savaşçı olarak gönderecektik Suriye'ye... Ama beceremedik, daha doğrusu Davutoğlu beceremedi.

Bu ayrı bir tartışma konusudur Davutoğlu'nun bunu neden beceremediği. Pakistan'da, Afganistan'da bu proje tuttu mu? Tuttu.

Ama bu bomba ellerinde patladı sonra geri kalan bu 30 yıl içinde Afgan sığınmacılar Pakistan toplumunun her yönüyle etkileyen, dönüştüren, Pakistan siyasetinin hızla radikalleşmesi neden olan bir unsur haline geldiler. Bugün Pakistan'a gittiğinizde Pakistan'ın en büyük sorunu medreseler. Eğer interneti iyi takip ederseniz, mesela Türkiye'de de Güneydoğu'da ciddi medrese açılmaya başlandı. Medrese eğitimi yapılıyor, medreseden mezun olan öğrencilere diplomaları veriliyor törenler yapılıyor. Eğer sıkı bir internet araştırması yaparsanız bunların hepsini bulma şansınız var ve Afgan sığınmacılar kısa süre içinde yani bu 30 yıl kısa diyelim biz buna. Pakistan toplumunu dönüştürmeye başlıyorlar. Medreseler sığınmacıların, Afgan sığınmacıların eğitim gördüğü birer cihatçı olarak yetiştirdiği ve ellerine silah alıp Afganistan'a dönebilecekleri doktrine edildikleri önemli birer merkez haline geliyor. 2000 yılına gelene kadar sadece bin Medrese'nin bulunduğu düşünülen Pakistan'da 2010 yılında bu sayının 10 binin üzerine çıktığını

söylüyordu Pakistanlı yetkiler ve bunların Pakistan yönetiminin en büyük problemi bu medreseleri bırakın denetlemek, kayıt altına bile alamamaktı. Medrese dediğiniz yapılar, bir eğitim kurumundan çok cihatçı yetiştiren birer torna olarak bizim karşımıza çıkıyor. Burada çocuk 6 yaşında medreseye giriyor, 20 yaşında buradan çıktığı zaman inançlı bir Selefi, eline silahı alıp, her türlü eylemi yapabilecek kapasitede bir militan oluyor.

Pakistan yönetim bunu engelleyebilecek güçten de iradeden de yoksun maalesef. Dolayısıyla denetimi altına bile alınamayan 20 bin medreseden çıkan Afganların oluşturduğu cihatçılar hem terörizm anlamında dünyadaki örgütlerin beslendiği kaynak haline dönüştüler, hem Afganistan'ın istikrara kavuşmasını önündeki engelleri oluşturdular, Pakistan siyaseti ve Pakistan toplumunu kriminalize edip, toplumda radikalleşme önünü açtılar.

Gazetecilik yaptığım dönemde Peşavere gittim İslamabad'a gittim, Karaçiye gittim, orada yetkililerle de onuştum, onların anlattıkları ama açık kaynaklardan da ulaşıma şansı olan çok önemli bilgiler edindim. Yani çok gizli saklı bilgiler değil. Dolayısıyla biraz önce Ümit Hoca'nın söylediği gibi bir kitle imha silahı haline dönüştürülmüş durumda artık mülteci, sığınmacı politikası. Bir ülkeyi imha etmek istiyorsanız, toplumu da dönüştürmek istiyorsanız, bir ülkenin sistemini bozmak erozyona uğratmak istiyorsanız, o ülkeye yönelik sığınmacı akınını kontrol etmeniz yeterli olabiliyor.

Yani bunu iki örneğinden biraz önce bahsettim; biri Filistin, diğer bir tanesi Afganistan, Pakistan coğrafyası Türkiye için de benzer tehdit söz konusu. Tabii ya sosyal bilimlerde birebir örnek mümkün değil ama ben özellikle Afganistan örneğini ciddiye anlamda değerlendirilmesi, bunun üzerinde hassasiyetle durulması gerektiğini düşünüyorum.

Çünkü gerek Afgan sığınmacılarla, Suriyeli sığınmacıların Selefi temellerini güçlü olması, radikalleşme eğilimlerinin güçlü olması, nüfuslarının genç olması ve bir ideal peşine sürükleyebilecek kapasitelerin olması bence büyük benzerlik taşıyor. Pakistan'daki sıradan Pakistan halkının 30 yıl sonra Afganların kendilerine hedef almasından ya da kendi sistemlerini Pakistan halkına empoze etmesinden korktuklarını söylediklerine çok sık tanık olabiliyorsunuz, eğer Pakistan'a gittiyseniz.

Yani adını bile İslamiyet'ten alan bir ülkenin radikalleşmeden bu kadar çekiniyor olması, aslında kayda değer bir durum. Çünkü terör ve şiddet eylemleri bu coğrafyada artık o kadar sıradanlaştı ki insanlar bu kısır döngüden çıkıp doğru dürüst, güven içinde yaşamak istiyorlar.

Yani insanlar İngiltere'deki gibi yaşamak istiyor, Amerika'daki gibi yaşamak istiyor. Ama bu terör kışkırtıcısından Afgan mültecilerin başını tuttuğu bu terör kışkırtıcısında çok kurtulma şansları yok gibi görünüyor.

Diğer taraftan bu sistem içinde tabii benzerlikler çok ama 2012 yılında en son Pakistan'a gittiğim zaman Türkiye'de daha Suriyeli sığınmacı sorunu bu kadar açık ve net ortaya çıkmamıştı.

Yalnız orada askeri istihbarat da bir tane üst düzey üst rütbeli bir subay şunları söyledi: "Afgan sığınmacılar dedi kendi aralarında çok kolay organize olamıyorlar, oyüzden zaman aldı, toplumu, siyaseti ve bu genel yapıyı etkilemeleri ama sizin dikkat etmeniz gereken sosyal medya üzerinden sığınmacıların hızla organize olup, hızla sistem içine girmeleri, sistemi etkileme potansiyelinde olmaları..."

Şimdi, kısaca bu konu içinde değil ama bunun da altını çizmem gerekiyor, Hiç konusu geçmedi burada, sosyal medya maalesef günümüzde çok etkili bir propaganda aracı, bir silah, belki ticari bir meta, belki gizli servislerin kullandığı bir enstrüman.

Ama her ne olursa olsun hiç önemli değil, etkisi açık Suriyeli sığınmacıların ne zaman konusu açılrsa, 10 yılda 20 yılda 30 yılda 50 yılda Suriyeli sığınmacıların, Türk toplumuna entegre olabileceğini savunan arkadaşlarım var. Ben katılmıyorum peşinen söyleyeyim. Etnik Arap kimliğini öyle güçlü koruma güdüsü, 200 yıl sonra bile Anadolu toplumunu dönüştürüp, Türk toplumuna dönüştürüp, kendilerinin dönüşmeyeceğini düşünenlerdenim, ben. Suriye'ye de çok kez gittim, geldim Arap coğrafyasında çok gittim geldim. Entegre olmaları -asimilasyonu bir insan hakları olduğunu düşünüyorum, entegrasyon diyeyim- bu anlamda entegre olmaları bana göre mümkün değil.

Ama bunu kesin bir şekilde benim kafama yerleştiren yine sosyal medya oldu. Sosyal medya üzerinden öyle sıkı grup bağları kuruyorlar ki bu insanları herhangi bir program dahilinde sistem içine entegre etmek mümkün değil.

Yani cenazelerini sosyal medya üzerinden paylaşıyorlar, doğumlarını sosyal medya üzerinden paylaşıyorlar. Arapçayı kullanıyorlar, evlilikleri nişanları, ticari faaliyetlerin hepsini sosyal medya üzerinden yürütüyorlar. Dolayısıyla bunun bu sistematiği kırıp, bu insanları Anadolu sistemin içine almak bana göre hiç mümkün olmayan, hatta bir hayal. Bir toparlarsam, sığınmacı meselesi ülkelerin dış politikasında birer parametre olduğu sürece, bir enstrüman olduğu sürece, maalesef insan hakları demokrasi hukukun üstünlüğü gibi kavramlar biraz kenarda kalıyor.

Yani biz ırkçılık tuzağına düşmeden, biz ayrımcılık tuzağına düşmeden, sadece bu coğrafyada yaşayan insanların mutlu, huzurlu ve güven içinde yaşaması gerektiği için öncelikle ve öncelikle bu konunun dış politikanın bir aracı, bir kaldırıcı olmaktan çıkarılması gerektiğidir. Yani açık söyleyeyim; eğer Recep Tayyip Erdoğan, Esad'ın altındaki halıyı çekmek için Suriyeli sığınmacıları kullanabileceğini düşünmeseydi, biz bugün Suriyeli sığınmacı problemi ile karşı karşıya kalmayacaktık. Yani mealen, "Esad'ın altındaki halıyı ben çekeceğim, yani sığınmacıları buraya kabul edeceğim, Esad'a devrilecek, ben de İhvan destekli siyasal İslam'ı Şam'da iktidara oturtacağım, benim etki alanım içinde mutlu mesut yaşayacağız" diye düşündü belli ki. Tutmadı, tutmaz da.

Dolayısıyla birer parametre olarak kullanılmasının önüne geçmek de, toplumun siyasi davranışının değişmesi ile olacaktır.

Uzattım biraz galiba ama çok teşekkür ediyorum ilginize. Sorularınız var mı?

SORU: Sabri Uzun kısa bir süre önce televizyonda bir başka konuyu anlatırken dedi ki, “2012’de Pakistanlı istihbarat elemanları ile bir toplantı yaptık. Bana o zaman şöyle söylediler Pakistanlı İstihbarat Daire Başkanı dönemin anlıyoruz ki Amerika Birleşik Devletleri ile Suriye’de bir rejim değişikliğine doğru gitmek istiyorsunuz. Biz aynı şeyi Afganistan’da birlikte yaptık Amerikalılarla ve bu süreçte 5 milyon Afgan Pakistan’a geldi ve bir daha onları geri götürmek mümkün olmadı. Aynı sorun da siz de karşı karşıya kalabilirsiniz adımlarını ona göre atın” Yani 2012’de daha bugün ne olacağı hiç teoriden uzak istihbarat sistemi bize bilgi olarak girmiş, hiç şaşırmaya gerek yok.

SORU: Çok istifade ettim, özellikle Pakistan ve Afganistan örneği çok iyi oldu günün bu saatinde. Bir tespitim var, peşinden de bir soru soracağım. Şimdi sabahtan beri konuşulmayan doğrudan konuşulmayan bir iki soru var bunun altını çizmek istiyorum. Birisi şimdi bu göçmenlerin, göçmenler konusunu konuşurken zımnen bunların savaştan dolayı buraya geldiğini düşünüyoruz. İlk partinin savaştan doğru ve dolayı buraya geldiği doğrudur. Ancak, daha sonraki yıllarda Türkiye’ye yapılan göçlerin önemli bir kısmı savaştan ziyade siyasi yani Sünnilerin böyle bir rejim, yani daha doğrusu Suriye rejiminde bulunmaması ikincisi, ekonomik olarak Türkiye’ye göç yapıldı. Yani sadece savaştan dolayı değil, ekonomik ve siyasi göç de var bizde. Bunun pek altı çizilmiyor. İkincisi bu tür göçmen durumlarında bu durumun sonuçlarını ağırlaştıran bazı faktörler var. Örneğin eğer bu göçmenler sınır bölgesinden geliyorsa, bu durumu ağırlaştırıyor. İkincisi bu gelen göçmenlerin hangi ülkeye geliyorsa, orada soydaşları varsa, bu ikinci bir ağırlaştırma sebebi, bu bilimsel olarak böyle yani. Ki Suriyelilerin durumu öyle biliyorsunuz. Bir de geldikleri ülkede Türkiye örneğinde olduğu, gibi iktidarın zihniyeti bozuk eğer, bunları teşvik eder yolundaysa eğer, Bu da durumu üçüncü kez ağırlaştırıyor. Yani şimdi şöyle düşünün; dünyanın hiçbir ülkesinde bir hükümet “Bunlar ne güzel oldu Hoş geldi sefa getirdi. Bunlar bizim Misafirlerimiz de Yurttaşlık verelim para pul verelim.” Efendim işte burada “Hatta köye yerleştirelim kasabaya yerleştirelim” böyle bir zihniyet yoktur. Yani böyle bir şey yok, öyle bir zihniyet olmaz

Bu not ettiğim şeyleri dikkate aldığımızda Pakistan ve Afganistan örneği ile bir benzeşme var mı? Varsa Pakistan niçin başarısız bir duruma geldi? Çünkü siz de belirttim hakikaten çok başarısız. Ayrıca şunu dikkate alırsanız memnun olurum Afganistan’da gelenler, normalde Afganistan bir ulus-devlet değil biliyorsunuz Tabii Afganistan yani çok uluslu bir devlet hem Anayasası’nda var hem de her şey de öyle, bir kültür olarak da öyle şimdi Suriye’de kısmen öyle yani Sünniler ve Aleviler net olarak ayrılmış. İktidarda Aleviler var. Orada bir rahatsızlık var. Bunları da dikkate alarak üzerinde sıkça durduğunuz Pakistan örneğinde acaba ne gibi benzerlikler ve ne gibi benzemeyen kısımlar var bir belirtirseniz memnun olurum?

BAHADIR SELİM DİLEK: Afganistan’dan Pakistan’a gelen Afganların önemli bir bölümü Peştun. Dolayısıyla Ziya Ül-Hak yönetimine bir yakınlıkları var mı zihinsel olarak, İslamcılık anlamında var. Ama burada Pakistan coğrafyasının zaten bir İslam’la ilgili sorunu yok, ülke Pakistan zaten adını İslamiyet’ten alıyor. Burada bütün mesele tonunda... Radikalleşmeleri ve bu radikalleşmelerin üzerinden kutsal din savaşçısı halinde dönüşmeleri ve bir sonraki kuşağa bunun aktarılması, Pakistan’a gelmeleriyle ve eğitilmeleri ile oluyor.

Pakistan hükümeti başarısız çünkü savaş 10 yıl sürdü. Afganistan'da. Amerika doğrudan doğruya devredeydi. Helikopterlere uçaklara karşı doğrudan omuzdan atılan füzeler verildi mücahitlere. Dolayısıyla sahada da Amerika'nın desteklediği mücahitlerin gücü fazlaydı. Şimdi Suriye coğrafyasında işler biraz daha karışık. Yani işin içinde aktör sayısı fazla... Rusya farklı konumda, Amerika, Trump yönetimi ile beraber hem kafa karışıklığı, hem biraz ne yaptığını bilemez, hem de eski politikaları devam ettirme çabası ile bir kaos içinde görünüyor. Ama ben Amerikan müesses nizamın kendi düşüncesinden vazgeçtiğini düşünmüyorum açıkçası. Dolayısıyla bizim moderniteye daha yakın olmamız, Pakistan'a göre, devlet geleneğimizin daha kuramsallaşmış olması her şeye rağmen, ne kadar erozyona uğratılmış olsa da, devlet geleneğinin ve devlet aklının kenarda köşede sürünüyor olsa da kendini gösterebilme gücü biraz daha avantajlı kılıyor bizi Pakistan'a göre.

SORU: Katılıyorum bu analize fakat bir de Ürdün ve Lübnan örneği var? Ürdün ve Lübnan Suriye yönetimi ile anlaşarak, kısmen de olsa göçmenleri geri gönderdi. Ayrıca ne Lübnan da, siz de belirttiniz ne de Ürdün'de Arap olmalarına rağmen bu göçmenler bizde kalsın yurttaşlık verelim: Öyle bir tartışma yok.

BAHADIR SELİM DİLEK: Hocam bizde politika farklılığı var AKP hükümeti maalesef ve maalesef Suriyeli sığınmacıları araçsallaştırıyor. Dış politikanın birer unsuru haline getiriyor, bir kaldıraç haline getiriyor ve bu ciddi anlamda tehlikeyi barındırıyor benim gördüğüm. Yani hem dış politikada bir araç olarak kullanıyor, hem de Türkiye'deki iç dengeleri etkileyecek biçimde tabiri caizse hazır kıt'a olarak onları kenarda tutuyor. Dolayısıyla AKP'nin zaten geri göndermek gibi bir politikası yok. Entegre etmek gibi bir politikası olacağını da düşünmüyorum. Çünkü siyasal İslam adı altında bir ümmet oluşması için bu Suriyeli nüfusun bu zihniyeti ve bu yapısıyla korunması gerekiyor, AKP açısından.

NESLİHAN SEVEN: Çok teşekkür ediyorum sunum için. Çok faydalandım. Yiğit Karakuş kardeşimiz söz etti, "Çocuğuma salgın hastalık bulaşmasın" diye bir şeyden söz etti, annelerin böyle bir endişe duyduğunu. Bu konuda geçici eğitim merkezlerinden bahsetmek lazım aslında. Türk eğitim sistemine entegrasyon adı altında AB'nin belki fonladığı geçici eğitim merkezleri var. Siz de bahsettiğiniz, Suriyelilerin entegre olmaları mümkün değil diye anlıyorum ben. Çünkü neredeyse onlar öğretmenlerimizi entegre etmeye çalışıyorlar, o kadar büyük baskılar var. Biz bunları gözlemledik. Kilis'te bu öğretmen arkadaşlarımızla bizzat konuşma fırsatım oldu. Gerçekten artık böyle mobbing'e varacak tarzda baskılar altındalar. Nisan'da düzeltereklerini ve yeni projelerle karşılıklarına geleceklerini söyleyerek, bunları uzatıyorlar. Bunu eklemek istedim. Çok teşekkür ediyorum.

ÇETİN GÜNEY: Türkiye'deki Suriyeli sığınmacıların durumu, geleceği belirsiz ama Beşar Esad'ın Türkiye'de sığınmacılara dönük düşüncelerinde de belirsizlik var. Şimdi basından okuduklarımız, Türkiye'ye sığınanların vatandaşlıklarının ihbar edildiği söyleniyor. Sonra 1,5 milyon kişinin arandığı söyleniyor. Gelen göçmenlerin çoğunun terörle bağlantılı olduğu, selefi olduğu söyleniyor. Türkiye'ye göçen sığınmacıların arazilerinin hazineye devredildiği yeni gelen bir bilgi...

BAHADIR SELİM DİLEK: Ben elimdeki bilgiyi paylaşayım sizinle teröre bulaşmış ise devlete karşı faaliyet yürütmüş ise, yardım, yataklık, doğrudan faaliyet de olabilir. Bunlardan sonra terk etti ise ülkeyi vatandaşlıkları iptal ediliyor. Teröre bulaşmış ise ve aileden gelen toprakları varsa, ailesinin bir kısmı Suriye’de ise ona dokunmuyorlar. Toprakları kendisinin üzerinde ise ve teröre bulaşmış ise ve Türkiye ya da başka ülkeye gitmişse devlet o araziye kamulaştırabiliyor. Ama uygulamaya konmuş mu? Konmamış mı onu bilmiyorum.

SORU: benim öteden beri savunduğum Türkiye’nin böyle demokrasi getirmek yerine Beşar Esad ile iyi ilişki geliştirip, Suriyelilerden kurtulması. Suriye’ye demokrasi getirilmesi çok anlamsız bir şey biz de yok çünkü bizde olmayan bir şeyi onlardan niye isteyelim. Teşekkür ederim.

BAHADIR SELİM DİLEK: Bir şey ekleyeyim. Suriyeliler dönmek istese bile, Beşar Esad ile oturup, ikili anlaşma yapmanız gerekiyor, bildiğim kadarıyla.

SORU: Pakistan örneğinin Türkiye’ye tam karşılık gelmediğini düşünüyorum. Pakistan ile Türkiye çok farklı ülkeler. İlimli İslam Cumhuriyeti en başta anayasası çok farklı. Pakistan’ın özellikle Afganistan iç savaşında medreseler üzerinden Peşaverde ve güneyde Guetta’dan oluşan ve Molla Ömer’e kadar giden Taliban hareketinde, evet bu kamplarda, daha doğrusu kamp derken kimse çadır zannetmesin Lübnan’daki Sabra Şatilla kampları gibi bunlar artık şehir haline gelmiş. Dünyada böyle bir terminoloji oluştu, buraları aslında şehir, kamp değil. Bizim güneydeki kamp dediğimiz yerler gerçekten kamp, çadır ama işte Guetta ya da Peşaver’deki Afganistan Pakistan sınırında artık orada yerleşim birimleri var. Şimdi orada Afganistan’da iç savaşı en büyük destekçisi Taliban’ın bir dönem en büyük destekçisi Pakistan devleti oldu: Bu devletin kendi zaten siyasi çizgisinde giden bir şeydi ve Pakistan Taliban’a aşırı şekilde destek olması bir süre sonra Amerika’da da büyük rahatsızlık yarattı. Taliban’ın bütün liderleri Pakistan’a her zaman çok rahat girdiler çıktılar. Örneğin ben 1996’da 32. Günde Kandahar’a gittiğimde şu andaki Karzai Lord otelde İngilizlerin temsilcisi olarak Guetta da yaşıyordu. Kardeşi İçişleri Bakanıydı kardeşi Taliban tarafından öldürülmüştü. Ben bizim İslamabat’taki Türk büyükelçiliğinde kendisiyle kontak kurdum. Yani Pakistan devleti üst düzeyde beni Taliban’la kontağı Pakistan Devleti üzerinden kurdum. Onlar rahatsızlık değil, tam tersine Afganistan’da eğer bu grup manipüle edilecekse Pakistan devleti olarak biz yapalım dediler. Örneğin Karzai’ye gittiğimde benim yanıma Taliban’la hemen beni kontağı kurdu ve bir 6-7 kişilik Taliban ekibiyle Ben 1996’da ilk kez kandahar’a girdim. Pakistan’ın Peşaver tarafında yaşananlarla aynı Pakistan’ın Muzaffer Abad’ta Azad’ta Kashmir de yaşanan şeyleri göçler ve mülteciler sorunu bambaşka. Birbirlerini çok zıt Keşmirleşme diye bir sorun var. Bu Birleşmiş Milletlerde tabirdir, yani çözümsüzlük anlamına gelir Keşmirleşme ve bu çözümsüzlüğün merkezi de işte ikiye bölünen Kashmir Azadi Keşmir ve diğer Kashmir. Muzaffar abad tarafı Pakistan’ın orada da kamplar var. Ben o kamplarda da bulundum Birleşmiş Milletler bünyesinde. Gerçekten çok büyük sıkıntıların yaşandığı bir yer ama o kamplarda hiç kimse eğitilip, diğer tarafa savaşın diye gönderilmiyor. İki Pakistan var burada devletin iki anlayışı var. Oradaki Selefi cihatçılar kendi kendilerine orada eğitim yapıp, kendi kendilerine organize olup, Afganistan’da Taliban hareketini kurmadılar.

Burada Pakistan'ın istihbaratının, dolayısıyla zaten Pakistan'ın bir sömürge olduğunu da düşünürsek Urduca'dan daha çok İngilizcenin daha hâkim olduğunu düşünürsek, burada birden fazla etki ile göreceğiz.

Yani Türkiye'yle örnek vermek bence biraz yanlış. Ayrıca farklı eyaletler var. Bu eyaletlerde herkes halinden memnun. Örneğin, işte güneyde Kuvetta'da ve Belucistan bölgesi. Sınırdaki hiçbir problem yok, Afganistan ve Pakistan arasında Almanya ile Avusturya gibi bir durum olmuş artık yani çok basit kapılar var. Karşılıklı aralarında 5 metre 10 metre, arama bile yok hiçbir şey yok. Dolayısıyla Pakistan hükümetini burada bilinçli politikası var. Bu da ılımlı İslam yönetiminden kaynaklanan zaten yönetiminle bu 5 milyon, Pakistan zaten 100 milyonun üzerinde bir devlet, çok fazla etkilemediği gibi bundan da rahatsız olduklarını sanmıyorum. Yani bugün Ravalpinniye eski İslamabat'a giderseniz gerçekten aslında dünyanın en büyük sorununun gericilik ve cehalet olduğunu görürsünüz. Şu anda bizim yaşadığımız ortamdan en az 100 sene geride bir ortam görürsünüz. Bunun eğitim ile doğru orantılı olduğunu düşünüyorum Aynı şey nereye ki emperyalist güçler giriyor orada ilk önce eğitimi çökertiyorlar. Bunlar bir tesadüf olamaz, çünkü bu tür zihniyetler eğitimin düşük olduğu yerlerde barınıyorlar.

Bizim Türkiye'de son 16 yılda dünya sıralamasında 49 sıradan 117 sıraya gelmemiz çok manidardır. Bilinçli bilerek ve isteyerek yapılan bir şeydir. Türkiye'deki eğitim milli değildir, eğitim eğitimde değildir. Dolayısıyla çok sistemli ve planlı programlı bir operasyon yiyoruz ve bu operasyonun da baş aktörü büyük büyük Ortadoğu projesinin baş orta lideriyim de Recep Tayyip Erdoğan ve AKP hükümetidir. Bunun bundan sonra da hızla artarak devam edeceğini düşünüyorum Teşekkür ederim.

İŞİNER HAMŞİOĞLU

Değerli Katılımcılar,

Türkiye Dünya sahnesinin gördüğü en büyük “akınla” son 8 yıldır karşı karşıya. Burada akın ifadesini rastgele kullanmıyorum.

Uluslararası terminolojide “Vatandaş olmayan çok sayıda kişinin bir ülkeye aniden ulaşmaları.” kavramının karşılığı budur. Avrupa kendisini bu “akının” etkilerinden korumak için çok stratejik bir hamleyi 2 yıl önce gerçekleştirdi.

Bugün Türkiye’nin içinde bulunduğu göç-entegrasyon-vatandaşlık verme sarmalı 18 Mart 2016 tarihli Türkiye- AB Zirve Bildirisi ile atıldı. Kasım 2015’te başlayan görüşmelerin üçüncüsü Avrupa için “mülteci akının”dan kurtulma, Türkiye için ise sessiz sedasız bataklığa saplanma ile neticelendi.

Türkiye ve AB arasında 29 Kasım 2015 tarihinde hayata geçirilen Ortak Göç Eylem planı ve 18 Mart 2016 tarihli zirvenin sonuç bildirisi Türkiye’nin Avrupa’yı korumak ve göç dalgasının etkilerinden korumak için açıkça kendini feda ettiğinin itirafıdır.

Yalnızca 3 Milyar dolarlık Sığınmacı Mali İmkanının açılması karşılığında Türkiye:

- İş gücü piyasasını geçici koruma altında bulunan Suriyelilere açması,
- Suriyelilere ve diğer uyruklulara yönelik yeni vize gerekliliklerinin getirilmesi,
- Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğünün güvenlik alanındaki çabalarının geliştirilmesi ve bilgi paylaşımının geliştirilmesi konularında garanti vermiştir.

Türkiye ayrıca, 7 Mart 2016 tarihinde, Türkiye'den Yunanistan'a geçen ve uluslararası korumaya muhtaç olmayan tüm göçmenlerin hızlı bir şekilde geri kabul edilmesi ve Türk karasularında yakalanan bütün düzensiz göçmenlerin geri alınması hususlarında mutabakatını bildirmiştir.

Bu kapsamda Türkiye 20 Mart 2016 tarihi itibarıyla Türkiye'den Yunan adalarına geçen tüm yeni düzensiz göçmenlerin Türkiye'ye iadesini kabul etmiştir. İade işlemi, AB hukukuna ve uluslararası hukuka tam olarak uygun şekilde gerçekleştirilecek; hiçbir surette toplu sınır dışı etme işlemi olmayacaktır.

Türkiye ve AB arasındaki düzensiz geçişler sona erdiğinde ya da en azından büyük ölçüde ve sürdürülebilir şekilde azaltıldığında Gönüllü İnsani Kabul Planı uygulamaya konulacaktır. AB üye devletleri bu plana gönüllülük esasında katkıda bulunacaktır.

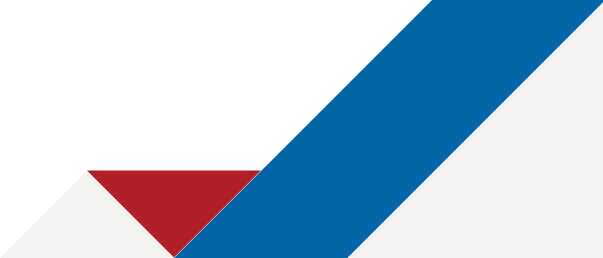
Yani kısaca AB ülkeleri 6 milyona yaklaşan bu akın karşısında Türkiye'yi kalkan olarak kullanma konusunda AK Parti hükümeti ile mutabakata varmıştır. AB ülkeleri eğer "gönüllü olurlar ise" mülteci alacaktır.

Sizlerden benden önce çizilen kavramsal çerçeveye ve somut olayların akışına ilaveten yaşanan bu 8 yıllık krizi AB'nin istekleri ile Suriye'de yaşananlar arasında kendisini sıkıştırmış bir siyasi otoritenin yönetemeyişi zaviyesinden değerlendirmenizi rica ediyorum.

Değerli Katılımcılar, kavram olarak Göç (migration) "Bir kişinin veya bir grup insanın uluslararası bir sınırı geçerek veya bir Devlet içinde yer değiştirmesidir. Süresi, yapısı ve nedeni ne olursa olsun insanların yer değiştirdiği nüfus hareketleridir." Birleşmiş Milletler göçmeni, sebepleri, gönüllü olup olmaması, göç yolları, düzenli veya düzensiz olması fark etmeksizin yabancı bir ülkede bir yıldan fazla ikamet eden bir birey olarak tanımlar. Bu bakımdan 27.12.2018 tarihi itibarı ile Türkiye'de bulunan resmi rakamlara göre 3,622,366 kişinin hukuki statüsü belirsizdir.

Türkiye 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 91 inci maddesi çerçevesinde, uluslararası koruma talebi bireysel olarak değerlendirmeye alınamayanlara sağlanabilecek geçici koruma işlemlerinin usul ve esasları ile bu kişilerin Türkiye'ye kabulü, Türkiye'de kalışı, hak ve yükümlülükleri, Türkiye'den çıkışlarında yapılacak işlemleri, kitlesel hareketlere karşı alınacak tedbirleri ve ulusal ve uluslararası kuruluşlar arasındaki işbirliğiyle ilgili hususları düzenlemek amacıyla çıkardığı kanun ve yönetmeliklerde bu kitleden "geçici koruma altında bulunanlar" şeklinde bahsetmektedir.

Oysa ki koruma (protection) kavramı birey haklarının ilgili hukuk dallarının (yani insan hakları hukuku, uluslararası insancıl hukuk ve mülteci hukuku) ruhu ve lafzına uygun olarak tamamen gözetilmesini sağlamayı amaçlayan tüm aktiviteleri kapsayan bir kavramdır. İnsan hakları kuruluşları ve insani organizasyonlar bu faaliyetleri tarafsız bir şekilde (ırk, tabiiyet, etnik köken, dil veya cinsiyete bağlı olmadan) yürütmelidir.

Söz konusu koruma, 1951 Mülteci Sözleşmesi, 1949 Cenevre Sözleşmeleri ve 1977 Protokolleri, Uluslararası Kızıl Haç Komitesi'nin girişimde bulunma hakkı, Uluslararası Göç Örgütü'nün fiili (de facto) koruması, Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmeleri, insan haklarına ilişkin hukuki belgeler gibi hukuki belgelerde tanımlanan hakların gözetilmesini sağlamayı amaçlar.

Bu bakımdan şu an Türkiye'de bulunan 5 milyon kişi aslında yalnızca Türkiye'nin değil uluslararası kamuoyunun sorumluluğu altında değildir. Ancak gerçekleşen süreç yükümlülükler bakımından Türkiye'yi sorumlu kılarken, gelecek projeksiyonu açısından Türkiye'yi uluslararası kamuoyunun keyfiliği ile bağlı kılmıştır.

Sayın Katılımcılar,

Mülteci (refugee):“1967 Protokolü ile değişik Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi, 1A(2) Maddesi'ne göre, dini, tabiiyeti, belirli bir sosyal gruba mensubiyeti ve siyasi görüşleri yüzünden haklı bir zulüm korkusu nedeniyle vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve söz konusu korku yüzünden, ilgili ülkenin korumasından yararlanmak istemeyen kişidir.”

(1951 Mülteci Sözleşmesi, Madde 1(2)'deki mülteci tanımına ilaveten, 1969 Afrika Birliği Örgütü (OAU) Sözleşmesi bir mülteciyi 'kendi menşe ülkesi ya da vatandaşı olduğu ülkenin bir bölümünde ya da tümünde dış saldırı, işgal, yabancı egemenliği ya da kamu düzenini ciddi biçimde bozan olaylar nedeniyle ülkesini terk etmeye zorlanan kişiler' olarak tanımlar. 1984 Cartagena Bildirisi de benzer şekilde, mültecilerin “yaygın şiddet, dış saldırı, iç çatışmalar, yaygın insan hakkı ihlalleri ya da kamu düzenini ciddi olarak bozan diğer durumlardan dolayı hayatları, güvenlikleri veya özgürlükleri tehdit altında olduğu için” ülkesinden kaçan kişileri de kapsadığını belirtir.

Sığınmacı (asylum seeker) ise zulüm veya ciddi zarardan korunmak amacıyla, kendi ülkesi dışında bir ülkede güvenlik arayışında olan ve ilgili ulusal ya da uluslararası belgeler çerçevesinde mültecilik statüsüne ilişkin yaptığı başvurunun sonucunu bekleyen kişidir. Olumsuz bir karar çıkması sonucunda bu kişiler ülkeyi terk etmek zorundadırlar ve eğer kendilerine insani ya da diğer gerekçeler temelinde ülkede kalma izni verilmemişse, bu kişiler ülkede düzensiz veya kanuna aykırı bir durumda bulunan herhangi bir yabancı gibi sınır dışı edilebilirler.

Dolayısı ile Türkiye'nin ülkesinde bulunan gayriresmi sayıyla yaklaşık 5 milyon Suriyeli'nin uluslararası hukuka ilişkin statülerini 8 yıldır sağlıklı bir zemine oturtamamış olması dahi gerçekleşen “akın”ın plansız, kontrolsüz ve hazırlıksız olarak karşılandığının açık göstergesidir. AB ülkeleri çok daha az sayıdaki insanın ülkeye girişi ve kabulü konusunda en sert ve keskin adımları atabilmiştir. 2018 verilerine göre AB ülkelerine toplam iltica başvurusu yaklaşık 1 milyon kişidir. Tüm sosyo ekonomik veriler göz önünde bulundurulduğunda Türkiye'nin frene basma konusunda çok geç kaldığı açıktır.

Üstelik yapılan anlaşmalar neticesinde bu 1 milyon kişi içerisinde başvuruları kabul edilmeyenlerin Türkiye'ye iadesi söz konusudur.

Tüm bunların yanında ilerleyen süreçte Türkiye’de bulunan 5 milyon Suriyeli’nin üçüncü bir ülkeye mi gideceği, Suriye’ye mi döneceği yoksa Türkiye’de mi kalacağı meselesi Türkiye’nin Suriyeli nüfus konusundaki plansızlığının da somut örneklerinden biridir.

Biz tüm bu plansızlığa ve Türk milletinin geleceğine ilişkin tehditlere karşı bugünden uyarıyoruz: Türkiye mültecilerin normal bir yaşam sürebilmesi için durumlarının tatmin edici ve kalıcı bir şekilde çözülebilmesinin herhangi bir yolunu bulmak zorundadır. Bu kavram geleneksel olarak, gönüllü geri dönüş, yerel bütünleşme (entegrasyon) ya da yerleştirmeyi kapsar.

Gelen nüfusun büyüklüğü, kültürel ve sosyal farklılık, tarihsel gerçek ve gereklilikler entegrasyon ve yerleştirmeyi imkansız kılmaktadır.

Bizim hem Türk milleti hem de vatanlarından ayrılmak zorunda bırakılan Suriyeliler için en gerçekçi ve insani çözüm önerimiz geri dönüş seçeneğidir.

Dönüş (return) Geniş anlamıyla, ayrılan noktaya geri dönme eylemi ya da sürecini ifade etmektedir. Bu dönüş mülteci, sığınmacıların ev sahibi ülkeden (transit veya hedef ülke) menşe ülkeye dönüşünü ifade etmektedir.

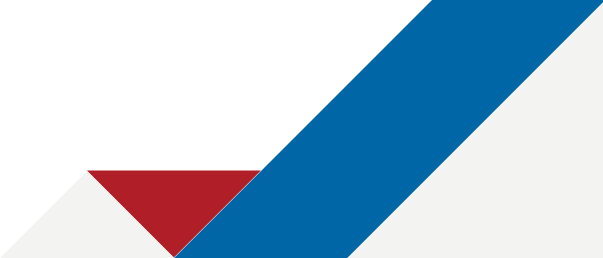
Dönüş bir haktır. Dolaşım özgürlüğünün diğer bir unsurudur. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nin 13(2) Maddesine (1948) göre: “Herkes kendi ülkesine geri dönme hakkına sahiptir”. Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme’nin 12(2) Maddesi (1966) uyarınca: “Hiç kimse kendi ülkesine girme hakkından mahrum bırakılamaz”.

Biz Türkiye’de bulunan Suriyelilerin bu haklarını kullanmalarını temin ve teşvik ediyoruz. Bu onlara verebileceğimiz en büyük hediye olacaktır.

Aksi takdirde bizler çok kısa bir süre içerisinde yepyeni bir azınlık sorunu ile karşı karşıya kalacağız. Keza azınlık tanımı Devletler hukuku açısından genel nüfustan farklı etnik, dinsel veya dilsel özellikler taşıyan ve zımnen, kendi kültür, gelenek, din veya dilini muhafaza etmek için dayanışma içindeki gruplar olarak nitelenebilir. Türkiye’de kalmaya devam eden bir Suriyeli kitle bu tanımın ve tanımın yaratacağı sorunların merkezindedir.

Bu çerçevede Türkiye’de bulunan Suriyelilerin vatanlarına dönüşleri gerçekleştiğinde karşılaşmaları muhtemel sorunların da ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bunun için üç temel alanda bir “yeniden entegrasyonu” teşvik ediyoruz:

Dönüş göçü bağlamında, geri dönen göçmenlerin menşe ülkelerindeki ekonomik sistemin yeniden bir parçası haline gelmeleri ve kendi geçimlerini sağlayacak bir duruma gelebilmeleri için ekonomik yeniden entegrasyon. Kalkınma açısından, ekonomik anlamda yeniden entegrasyon, yabancı ülkede kazanılan bilgi birikimin menşe ülkenin ekonomik ve sosyal kalkınmasını arttırmak için kullanılmasını da amaçlamaktadır. Bu Suriye’nin yeniden inşasını da temin edecektir.

Geri dönen göçmenin menşe ülkesindeki toplumun değerleri, yaşam şekli, dili, ahlaki ilkeleri, ideolojisi ve geleneklerini yeniden benimsemesi bakımından kültürel yeniden entegrasyon. Bu bölgede yaşanan ve YPG'nin başlattığı soykırımın etkilerini ortadan kaldırmayı tesis edecektir.

Göçmenin menşe ülkesindeki sosyal yapılara yeniden dâhil olması bakımından sosyal yeniden entegrasyon. Bu, bir yandan kişisel bir ağın oluşturulması (arkadaşlar, akrabalar ve komşulardan oluşan) ve diğer yandan sivil toplum yapılarının gelişmesini (dernekler, yardım grupları ve diğer örgütler) içermektedir. Bu Suriye'nin üniter bir devlet olarak yeniden varoluşunu temin edecek, komşularımızda yaşanan huzursuzluk ve kaos ortamını ortadan kaldırmayı sağlayacaktır.

Değerli Katılımcılar, özetle biz hem ülkemiz hem de Suriyeliler için gelecekte ortaya çıkması kuvvetle muhtemel sorunları bugünden ortadan kaldırmak istiyoruz.

Sizler bugün burada bulunarak sorunun tüm boyutlarını gördünüz.

Bugünden sonra aydın sorumluluğunun gereği olarak sorun büyümeden üzerinize düşeni yapmakla mükellefsiniz.

Sivil toplumun ve siyasetin yapıcı, onarıcı gücünü kullanmak zorundayız. Dün sınırlarımızın etrafında yanan ateş, bugün sınırlarımız içinde yeniden alevlenmeyi bekliyor. Ve biz ilk kıvılcımı kimin içimize atacağını bilmiyoruz. Bilmiyoruz çünkü bu ateşi körükleyecek onlarca küresel aktör var. Ortadoğu bataklığına son büyük Türk devletini saplamalarına izin vermeyeceğiz.

Sabrınız ve dikkatiniz için teşekkür ederim.

BAŞKAN:

Görüş ve sorusu olan varsa alalım.

İSA BEY: Çok teşekkür ederim. İşin hukukuyla ilgili somut veriler bize takdim ettiniz. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bundan önce bir vize rejimi vardı. Yani ülkeye girecek yabancılar bizim temsilciliklerimize müracaat etmek suretiyle vize alırlardı. Ancak 2007-2008'den itibaren "şu ülkeyle vize kaldırıldı, vize kaldırılan ülke sayısı bu kadara çıktı, 94 oldu" gibi merkez medyada Türkiye'nin bu göçlere açık hâle getirilmesini yaşadık. Bu sadece Suriyeliler için değil diğer ülkelerden gelenler için de aynı husustur. Geri kabul anlaşması ise Türkiye'nin Avrupa Birliği macerasıyla başladı. Yani son döneme gelince bizimle anlaşmalar değil, Avrupa Birliği katılım süresinde geri kabul anlaşması bize dayatılan hususlardan birisi idi. Ben şunu merak ediyorum. Türkiye'de bir yabancı vatandaşlığa müracaat edebilir, sığınmacı da olsa vs. Eğer burada 3 yıl oturmuş ise bir

hak doğuyor diye işin hukuki bir tarafı var. Buradaki doğan çocukların durumu ne olacak İşner Bey? Bu konuyla ilgili hiç düşündünüz mü, yahut hukuki süreci nedir bilgi verebilir misiniz?

CEVAP: Örneğin Amerika’da bireyler doğumla vatandaşlık kazanıyor, ama burada doğumla kazanılmıyor. Dolayısıyla Türkiye’de doğan Suriyelilerin ya da mültecilerin göçmenlerin göçmen statüsünü elde etmişler, ama Suriyeli mültecilerin Türk vatandaşlığını doğumla birlikte kazanmaları söz konusu değil. Sizin sorduğunuz soruda ikamet şartı Türkiye’de bir ön koşul. Yani Türkiye’de eğer belli bir süre ikamet ettiyseniz, bu da legal bir ikamet ise, yani otuma izniyle ikamet ettiyseniz; başvurma hakkına sahip oluyorsunuz. Ama geçici koruma statüsü verilmesinin temel sebeplerinden bir tanesi bu hakkı elde etmelerine mani olmak. Aslında bir koruyucu uygulama var, yani geçici statüdekilerin vatandaşlığa başvurusunda 5 yıl ikametini karşılamış oldukları sonucu doğmuyor. Ama şu anda zaten vatandaşlık kanununda yapılan değişiklikle yanlış hatırlamıyorsam 250 bin dolar civarında bir bedel karşılığında vatandaş olabiliyorsunuz. Dolayısıyla annesi veya babası Türk vatandaşı ise doğumla birlikte vatandaşlık kazanır. Bunun dışındaki şeylerin hepsi belli, prosedürlere bağlı. Bu yüzden son hali 250 bin dolar verenin vatandaş olabilmesi, yani esas problem o.

ALİ HOCA: Çok kısa bir sorum olacak peş peşe. Bilmediğim bir şey soracağım belki dinleyenler de bilmiyordur. Türkiye’de ya da uluslararası herhangi bir mahkemede Türk hükümetinin göçmenler politikası mahkemeye verildi mi? Çünkü burada Türk hükümetinin daha doğrusu AKP zihniyetinin Türk halkının ve devletin çıkarlarını savunmadığı tehlikeye attığı ekonomik kültürel güvenliğini yok ettiği şeklinde sabahtan beri burada konuşuyoruz. Öyle bir mahkeme söz konusu oldu mu? Şayet şimdiye kadar olmamışsa, bundan sonra olursa ne olur? Teşekkür ederim.

CEVAP: Türkiye’deki iç hukuk yollarını tüketmeden uluslararası mahkemelerde herhangi bir dava açma söz konusu değil. Hükümetin işlemleriyle ilgili Danıştay’a ancak idari yargı yolunu kullanarak, bölge idare mahkemesinden Danıştay yolunu takip ederek bir hukuki süreç izlemelisiniz. Bu meselede de herhangi bir işlem için ayrı ayrı açılması gerekiyor. Dolayısıyla o sürecin sonunda bireysel hakkınızın ihlal edildiği iddiasıyla anayasa mahkemesine bireysel başvuru yapabilirsiniz, ondan sonra Avrupa İnsan hakları mahkemesine hukuk yolu teknik olarak açık. Ama söylediğiniz kapsamda bir dava konusu olabilir mi, açıkçası bana hükümeti yurt dışına şikâyet edip dava yoluyla bir işlem yaptırmak çok olası gelmiyor.

ALİ HOCA: Şunu kastettim hukuki olarak bilmiyorum ama siyasi olarak şöyle bir şey var. AKP iktidarı burada konuşuldu bu benim kendi fikrim değil ve insanlar yazıp çiziyorlar. AKP’nin göçmenleri suiistimal ettiği kendi felsefesine uygun davrandığı o şekilde yönettiği kanaat var genel kanaat var bu bir. Yani insan hakları ihlalinden dolayı AKP zihniyetinin bir suç işlediği düşünülüyor. İkincisi, ben bir Türk olarak benim kültürel güvenliğimi bozuyor, ekonomik gelirimi düşürüyor, benden para gidiyor vs. gibi. Bu kişisel de olabilir herhangi bir kurum tarafından gidilip şikâyet de edilebilir.

CEVAP: Türkiye’de mültecilerle ilgili gerçekleştirilen faaliyetlerin çoğu aslında bu geçici koruma kavramı içerisinde yer alması ve sivil toplumun da sürece dâhil edilmesi kavramında başlarda da söylendi. Yabancı toplum örgütleri tarafından yapılıyor ve Türkiye’de özellikle mültecilerin adli yardıma erişimi konusunda Adalet bakanlığı ve Barolar birliğinin ortak yürüttüğü bir proje var. Ankara’da bu projenin eğitimi yapıldı ve projeyi UNDP fonluyor. Eğer Türkiye’de bir mülteci adli yardıma erişirse, adli yardımı veren avukat doğrudan parasını fondan alıyor. Dolayısıyla fonların bir kısmı zaten uluslararası kuruluşların denetiminde ve bizim ısrarla söylediğimiz şey şu: Türkiye’deki mülteci meselesinin doğruluğu veya yanlışlığından ziyade, uluslararası kuruluşlar ve diğer ülkeler -özellikle Avrupa birliği ülkeleri- kendi bünyelerinde bir mülteci akının yaşanmaması için önlem alacak biçimde zaten Türkiye’deki her türlü faaliyeti doğru ya da yanlış destekliyor. Mesela ismini zikretmeyim bir tane uluslararası yardım kuruluğu var. Türkiye’deki operasyonlarının başındaki ekip FETÖ terör örgütü üyesi olduğu 15 Temmuz sonrasında ortaya çıktı ve kapandı. Şimdiyse aynı firma Türkiye’de faaliyetlerine devam ediyor. Merkezi Katar’da ve bütün personeli her ay gidiyor katardan maaşını alıp geliyor. Yani kara para aklama ya da işte bu tarz şeyleri finanse etmenin yolu Avrupa Birliği ve diğer uluslararası kuruluşlar tarafından da Türkiye’nin her türlü yanlışına rağmen destekleniyor. Dolayısıyla kimi kime şikâyet edeyim noktasına da gelebiliriz.

METEHAN BEY: Ben bir soru soracağım. Türkiye’nin Rusya’yla krize girdiği dönemde Suriye rejiminden izinsiz, kaçak petrol ticareti ile ilgili gelirlerinin IŞİD’den Türkiye’ye aktarıldığına dair Rusya’nın daha evvel Birleşmiş Milletler’e müracaatı vardı. Daha sonra ilişkiler düzeline bu konu gündemden düştü hem de Suriye hükümetinin de Ahi’ye müracaatı vardı. Uluslararası tartışma konusuydu. Bunun Türkiye’deki sığınmacılarla ilgili hukuki durumu veya süreci ilerde olası olarak ne şekilde etkileme durumu vardır, onu öğrenmek istiyorum.

CEVAP: Oradaki durum aslında çok basit, bugün hala Suriye diye bir devlet var de facto olarak bu devletin de bir devlet başkanı var. Bu ülkenin bir bayrağı var, bu ülkenin bir kara sınırları, kıta sahanlığı var. Yani belirli bir devlet var ve siz bu devlet içerisine bir şekilde meşruluğu tartışılan, bir şekilde 2011 yılından beri doğrudan ya da dolaylı olarak müdahale ediyorsunuz. Yani Rusya’nın bu konudaki şikâyeti Türkiye bağlamında ne kadar haklıysa; Türkiye’nin Rusya, Amerika, İtalya ve Fransa; yani bölgede buluna bütün devletlerin meşruluğu zaten şu anda tartışılır halde. Oradakiler ister insani saikle bulunsun, ister başka bir saikle bulunsun, ister toplum çağırmış olsun; bölgede bulunanların meşruluğu zaten bir tartışma konusu. O bunu şikâyet etti, bu onu şikâyet etti diyerek bir sonuç çıkar mı, açıkçası onu öngörmek mümkün değil. Ama çıkarsa da, hukuki karardan ziyade siyasi bir karar olur. Çünkü oradaki kargaşa durumu ortadadır.

www.21yyte.org